

Encyklopedie astrologie

Západní tradice

JAROSLAV HOLEČEK

ENCYKLOPEDIE ASTROLOGIE

Západní tradice

JAROSLAV HOLEČEK

Předmluva

Z původního Encyklopedického slovníku astrologie z roku 2020 nezůstal, obrazně řečeno, kámen na kameni. Toto je zcela nová kniha od začátku až do konce. Hesel je sice méně, textu však mnohem více: jednotlivá hesla jsou rozsáhlejší, podrobnější a pojatá jako ucelená encyklopedická pojednání.

Jaroslav Holeček

27. 9. 2026

[Web](#)

Aalenská škola

viz: [KdG](#)

Akronychický východ a západ

astronomie

Vymezení

Akronychický východ a **akronychický západ** jsou zvláštní případy východu a západu nebeského tělesa vymezené jeho časovým vztahem k východu či západu Slunce. Termín pochází z řeckého výrazu *akronychos*, „na počátku noci“ nebo „za soumraku“. V literatuře se objevují také podoby **akronykální** a řidčeji **akronyktický**; jako základní české označení je vhodné používat tvar **akronychický**.

V astrologii měly tyto jevy význam především při posuzování **viditelnosti a fází planet**, při sledování stálic a v kalendářní, mundánní a astrometeorologické astrologii.

Akronychický východ

Akronychický východ nastává, když nebeské těleso vychází na východním obzoru přibližně v době západu Slunce. Těleso leží na opačné straně oblohy než Slunce, a proto může být viditelné po většinu noci.

U Měsíce odpovídá této situaci úplněk. U vnějších planet nastává akronychický východ v období kolem opozice se Sluncem. Přesný okamžik pozorovaného východu závisí na zeměpisné poloze, deklinaci tělesa, atmosférických podmínkách a výšce místního obzoru.

Akronychický západ

V geometrickém vymezení nastává akronychický západ tehdy, když nebeské těleso zapadá na západním obzoru přibližně při východu Slunce. Jde tedy o druhou část téhož nočního oblouku: těleso vyšlo při západu Slunce, během noci prošlo oblohou a zapadá za ranního svítání.

Jev	Těleso	Slunce
akronychický východ	vychází východě	na zapadá západě
akronychický západ	zapadá západě	na vychází východě

Starší prameny však názvosloví nepoužívají jednotně. Jako akronychický západ může být označován také poslední pozorovatelný večerní západ hvězdy či planety před jejím zmizením v záři Slunce. Při práci s historickým textem je proto nutné ověřit, zda autor popisuje geometrickou polohu, nebo konkrétní mez viditelnosti.

Pravý a zdánlivý jev

Rozlišovat lze dvě pojetí:

Pravý neboli geometrický východ či západ je určen průchodem středu tělesa matematickým horizontem a přesným vztahem ke Slunci. Nezohledňuje, zda lze těleso skutečně spatřit.

Zdánlivý neboli pozorovaný východ či západ závisí také na jasě tělesa, atmosférické extinkci, délce soumraku, refrakci a místním horizontu. Hvězda nebo planeta musí vystoupit dostatečně vysoko a obloha musí být dostatečně temná.

Historická pozorování se zpravidla týkala viditelného jevu, jehož datum se nemusí přesně shodovat s geometricky vypočteným okamžikem.

Vztah k opozici se Sluncem

U vnějších planet nastává akronychický východ poblíž jejich opozice se Sluncem. Planeta tehdy: vychází přibližně při západu Slunce;

kulminuje přibližně o půlnoci;

zapadá přibližně při východu Slunce;

bývá viditelná po většinu noci;

nachází se obvykle poblíž minimální vzdálenosti od Země a dosahuje vysoké jasnosti.

Z astrologického hlediska představuje opozice se Sluncem významnou fázi synodického cyklu planety. Akronychický východ je její pozorovatelný projev na místním horizontu. Oba pojmy proto spolu souvisejí, ale nejsou totožné: opozice je určena úhlovou vzdáleností v ekliptikální délce, zatímco východ a západ závisejí také na zeměpisné poloze a deklinaci.

U Merkuru a Venuše nemůže nastat opozice se Sluncem, protože se z geocentrického hlediska nikdy nevzdálí od Slunce o 180°. Jejich viditelnost se posuzuje prostřednictvím heliakických východů a západů, největších elongací a postavení ranní či večerní hvězdy.

Srovnání s dalšími fázemi viditelnosti

Jev	Základní vymezení	Obvyklá doba pozorování
heliakický východ	první viditelný východ tělesa před východem Slunce	ranní soumrak
heliakický západ	poslední viditelný západ tělesa po západu Slunce	večerní soumrak
kosmický východ	východ tělesa přibližně současně s východem Slunce	ráno, těleso zpravidla neviditelné
kosmický západ	západ tělesa přibližně současně se západem Slunce	večer, těleso zpravidla neviditelné
akronychický východ	východ tělesa přibližně při západu Slunce	začátek noci
akronychický západ	západ tělesa přibližně při východu Slunce	konec noci

Toto schéma představuje geometrické vymezení. V antických, středověkých i novodobých pramenech se zejména pojmy *kosmický* a *akronychický* mohou používat odlišně.

Planetární fáze v astrologii

Mezopotámští astronomové a astrologové zaznamenávali první a poslední viditelnost planet, jejich zastávky, opozice a další charakteristické fáze. Akronychický východ vnější planety patřil k důležitým pozorovatelným bodům jejího synodického cyklu. Nešlo pouze o geometrickou konfiguraci, ale o skutečný návrat či zesílení viditelnosti planety na noční obloze. pure.uva.nl

V helénistické astrologii se rozlišovalo, zda je planeta ranní či večerní, zda se objevuje zpod slunečních paprsků, blíží se ke Slunci, vzdaluje se od něj nebo se nachází v některé z významných fází svého cyklu. Fáze vůči Slunci mohla měnit sílu, způsob projevu a časové působení planety.

Akronychický východ vnější planety označoval období její výrazné noční přítomnosti. Nelze mu však přidělit jeden univerzální výklad: jeho význam závisel na planetě, druhu horoskopu a pravidlech příslušného autora.

Stálice a kalendář

U stálic se akronychické východy a západy opakovaly přibližně ve stejném ročním období. Proto sloužily k určování sezónních prací, svátků, plavby, sklizně a změn počasí. Spolu s heliakickými východy tvořily základ hvězdných kalendářů a takzvaných **parapegmat**.

Například akronychický východ výrazné hvězdy mohl oznamovat období, kdy byla hvězda poprvé pozorovatelná již od začátku noci. Její sezónní objevení se pak spojovalo s počasím, větry, dešti, úrodou nebo jinými pozemskými jevy. V řeckých kalendářních tradicích byly takto sledovány mimo jiné Sírius, Arkturus, Plejády a hvězdy souhvězdí Orionu.

Mundánní a astrometeorologické použití

Akronychické fáze se uplatňovaly především jako časové ukazatele. V mundánní a astrometeorologické astrologii mohly být spojovány s:

počasím: nástupem větrů, dešťů, horka nebo chladu; **zemědělstvím:** dobou setby, sklizně a dalších sezónních prací; **plavbou:** začátkem či koncem vhodného období pro námořní cesty; **planetárními cykly:** výraznou fází vnější planety kolem opozice; **kalendářem:** vymezením částí roku podle viditelnosti významných stálic.

Taková přiřazení nebyla univerzální. Závisela na zeměpisné oblasti, místním podnebí a konkrétní kalendářní tradici.

Použití v nativní astrologii

V moderní nativní astrologii se akronychický východ zpravidla neposuzuje jako samostatný základní faktor. Je obsažen v širším hodnocení planetární fáze vůči Slunci. U vnější planety poblíž opozice lze sledovat její výraznou viditelnost, noční kulminaci, retrograditu a polohu na opačné straně horoskopu než Slunce.

Pokud se termín používá při výkladu nativního horoskopu, je vhodné uvést přesnou metodu. Samotný akronychický východ nemá obecně ustálený význam srovnatelný například s domicilní důstojností, retrograditou nebo spálením.

Výpočet

Přesný výpočet vyžaduje znát rektascenzi a deklinaci tělesa, zeměpisnou šířku pozorovatele, místní horizont a polohu Slunce. Pro přibližné určení akronychického východu vnější planety

lze použít datum její opozice se Sluncem. Skutečný východ planety však nemusí nastat přesně současně se západem Slunce, protože ekliptika svírá s horizontem proměnlivý úhel a planeta může mít vlastní ekliptikální šířku a deklinaci.

U pozorované fáze se navíc zohledňuje výška Slunce pod horizontem, jas tělesa, atmosférická extinkce a refrakce.

Terminologická poznámka

Je vhodné používat základní podobu **akronychický východ a západ**. Každý historický výskyt je třeba interpretovat podle terminologie konkrétního autora, protože názvy fází viditelnosti nebyly používány zcela jednotně.

Výběrová bibliografie

EVANS, James. *The History and Practice of Ancient Astronomy*. New York – Oxford: Oxford University Press, 1998.

GREENBAUM, Dorian Gieseler. *Late Classical Astrology: Paulus Alexandrinus and Olympiodorus*. Reston: ARHAT Publications, 2001.

HANNAH, Robert. *Greek and Roman Calendars: Constructions of Time in the Classical World*. London: Duckworth, 2005.

NEUGEBAUER, Otto. *A History of Ancient Mathematical Astronomy*. Berlin – Heidelberg – New York: Springer, 1975.

PTOLEMAIOS, Klaudios. *Almagest*. Přel. G. J. Toomer. Princeton: Princeton University Press, 1998.

VALENS, Vettius. *The Anthology*. Přel. Mark T. Riley. Online edition, 2010.

Související pojmy: Astrometeorologie; elongace; heliakický východ a západ; kosmický východ a západ; opozice; planetární fáze; parapegma; synodický cyklus; stálice; viditelnost planet.

Aberace

astronomie

z lat. aberratio – odchýlení, odchylka

V astronomii též aberace světla, je zdánlivá změna směru, z něhož přichází světlo nebeského tělesa k pozorovateli. Vzniká v důsledku konečné rychlosti světla a pohybu pozorovatele. Poloha hvězdy nebo jiného objektu se tedy ve skutečnosti tímto jevem nemění; mění se jeho pozorovaný směr na nebeské sféře.

Podle pohybu, který aberaci vyvolává, se tradičně rozlišuje denní, roční a sekulární aberace.

Aberace světla v astronomii

Zdánlivá změna směru, z něhož k pozorovateli přichází světlo nebeského tělesa, způsobená konečnou rychlostí světla a pohybem pozorovatele.

Nejde o skutečný pohyb hvězdy, ale o změnu jejího zdánlivého směru na nebeské sféře.

1 Princip aberace

Pohybující se pozorovatel zachytí světlo pod mírně odkloněným směrem.

2 Roční aberace

Vzniká v důsledku oběhu Země kolem Slunce.

3 Denní aberace

Vzniká rotací Země kolem své osy.

4 Sekulární aberace

Souvisí s pohybem Sluneční soustavy jako celku v prostoru.

Porovnání: aberace a paralaxa

Aberace

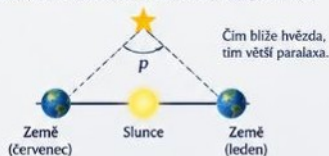
- způsobena rychlostí pohybu pozorovatele
- nezávisí (v prvním přiblížení) na vzdálenosti hvězdy
- roční průběh s maximem $\approx 20,5''$

zdánlivá dráha hvězdy během roku (aberrace)

Paralaxa

- způsobena změnou polohy pozorovatele
- závisí na vzdálenosti hvězdy
- používá se k určení vzdáleností blízkých hvězd

Řád velikosti jednotlivých složek

Roční aberace	20,5''
Denní aberace	0,32''
Sekulární aberanční drift	5 μ as/rok (1 μ as = 0,000 001'')

Pro srovnání:

1°	= 3 600'
1'	(oblouková minuta) = 60''
1''	(oblouková sekunda)
1 mas	(milioblouková sekunda) = 0,001''
1 μ as	(mikrooblouková sekunda) = 0,000 001''

Význam pro astrologii

- Klasická antická, arabská a středověká astrologie aberaci neznala (její velikost byla pod mezí tehdejších pozorování).
- V moderní době je aberace zahrnuta v astronomických efemeridách.
- Roční aberace ($\sim 20,5''$) obvykle zásadně nemění astrologickou polohu planet, ale může být relevantní při velmi těsných orbitech, stálících a přesných výpočtech.
- Sekulární aberace má pro praktickou astrologii zanedbatelný význam.

Shrnutí

- Aberace je zdánlivá odchylka směru přicházejícího světla.
- Rozlišujeme roční, denní a sekulární aberaci.
- Je nutné ji odlišovat od paralaxy.
- V astronomii je aberace důležitá pro přesné určování poloh.
- V astrologii je relevantní zejména nepřímo, při otázce, jaké souřadnice používají efemeridy.

Aberace — pohyb mění směr, ne hvězdu.

Astronomie • Astrologie • Encyklopedie

Roční aberace

Roční aberace (*annual aberration*) vzniká v důsledku oběhu Země kolem Slunce. Země se pohybuje po své dráze rychlostí přibližně 30 km/s a směr její rychlosti se během roku neustále mění. Zdánlivá poloha hvězdy proto během roku opisuje kolem její střední polohy malou křivku. Maximální velikost tohoto efektu je dána konstantou aberace, přibližně 20,5''. Na rozdíl od paralaxy nezávisí roční aberace v prvním přiblížení na vzdálenosti hvězdy.

Roční aberaci objevil James Bradley ve 20. letech 18. století při pokusech zjistit hvězdnou paralaxu. Její objev představoval významné observační potvrzení pohybu Země a zároveň poskytl astronomickou metodu určování rychlosti světla.

Denní aberace

Denní aberace (*diurnal aberration*) vzniká v důsledku rotace Země kolem osy. Pozorovatel na zemském povrchu se vzhledem ke středu Země pohybuje; rychlost tohoto pohybu závisí na zeměpisné šířce a největší je na rovníku.

Protože je rotační rychlost zemského povrchu mnohem menší než oběžná rychlost Země kolem Slunce, je také denní aberace podstatně menší než roční. Její maximální hodnota dosahuje jen přibližně 0,32''.

Sekulární aberace

Sekulární aberace (*secular aberration*) je složka hvězdné aberace související s pohybem Sluneční soustavy jako celku v prostoru. Starší astronomická terminologie ji definuje jako aberaci vyvolanou přibližně rovnoměrným a přímočarým pohybem celé Sluneční soustavy. Její velká, prakticky konstantní část se běžně neprojevuje jako pozorovatelná periodická změna poloh hvězd a tradičně se zahrnovala do jejich katalogových poloh.

V moderní astrometrii je významný především sekulární aberanční drift (*secular aberration drift*, též *galactic aberration drift*). Barycentrum Sluneční soustavy se při oběhu kolem středu Galaxie pohybuje po zakřivené dráze, a je tedy urychlováno směrem přibližně ke galaktickému centru. Proto se směr jeho rychlosti postupně mění a s ním se nepatrně mění také aberace světla vzdálených objektů.

Výsledkem je charakteristické systematické pole zdánlivých vlastních pohybů vzdálených mimogalaktických objektů. Jev nezávisí na jejich vzdálenosti a má amplitudu řádově 5 mikroobloukových sekund za rok ($\mu\text{s}/\text{rok}$). Moderní měření pomocí VLBI a astrometrie mise Gaia jsou s touto předpovědí v dobré shodě; z dat Gaia byla například odvozena amplituda kolem $5,05 \pm 0,35 \mu\text{s}/\text{rok}$.

Sekulární aberace je proto dnes důležitá zejména při vytváření velmi přesných nebeských referenčních soustav. Efekt je jednotlivě nepatrný, ale při mikroobloukové přesnosti a pozorování trvajícím desetiletí jej již nelze zanedbat.

Aberace a paralaxa

Aberaci je nutné odlišovat od paralaxy. Oba jevy mohou způsobovat periodickou změnu pozorované polohy hvězdy, jejich fyzikální původ je však odlišný.

Paralaxa vzniká změnou polohy pozorovatele: při oběhu Země kolem Slunce pozorujeme blízkou hvězdu z různých míst. Její velikost proto závisí na vzdálenosti hvězdy.

Aberace naproti tomu souvisí především s rychlostí pohybu pozorovatele a rychlostí světla. Proto mají dvě hvězdy ležící téměř v téže směru, ale ve velmi rozdílných vzdálenostech, prakticky stejnou roční aberaci, zatímco jejich paralaxy mohou být zcela rozdílné.

Význam pro astrologii

Z hlediska tradiční astrologie je situace poněkud zvláštní. Klasická antická, arabská a středověká astrologie aberaci světla neznala, protože její velikost byla hluboko pod přesností tehdejších pozorování. Astrologové jako Ptolemaios nebo Abenragel proto s aberací ve svých výpočtech nepracovali.

Teprve po Bradleyho objevu v 18. století se aberace stala součástí přesné astronomické redukce pozorovaných poloh. Pro astrologii je tudíž relevantní především nepřímo, při otázce, jaké souřadnice nebeského tělesa používají efemeridy a zda jde například o polohu geometrickou, astrometrickou či zdánlivou.

To je důležité zejména u velmi přesných výpočtů. Roční aberace dosahující asi $20,5''$ odpovídá přibližně třetině obloukové minuty, takže běžnou astrologickou polohu planety či aspekt zpravidla zásadně nezmění, ale při práci s velmi těsnými orbisy, stálicemi nebo přesnými astronomickými souřadnicemi už je nutné vědět, zda použitá efemerida aberaci zahrnuje.

Sekulární aberace má pro praktickou astrologii ještě mnohem menší význam: její moderně pozorovatelná časová změna je řádu miliontin obloukové sekundy za rok. Je však zajímavá z hlediska přesné astrometrie a dlouhodobých nebeských referenčních systémů.

Výběrová bibliografie

MEEUS, Jean. *Astronomical Algorithms*. 2. vyd. Richmond: Willmann-Bell, 1998.

URBAN, Sean E.; SEIDELMANN, P. Kenneth, eds. *Explanatory Supplement to the Astronomical Almanac*. 3. vyd. Mill Valley: University Science Books, 2013.

Související pojmy: astronomie · efemeridy · ekliptikální délka · geocentrická poloha · nutace · paralaxa · precese · výpočet poloh planet.

Abscissor

prognostické metody

technika

Odborný termín tradiční astrologie označující planetu, která přerušuje, ničí nebo znemožňuje očekávané uskutečnění určité astrologické konfigurace. Slovo souvisí s latinským *abscindere* – „odříznout, odseknout“. Doslova jej lze chápat jako „odřezávač“ či „přerušovatel“.

Termín se v astrologické literatuře objevuje ve dvou blízkých, avšak ne zcela totožných významech: v horární astrologii jako planeta překázející uskutečnění otázky a v nauce o délce života jako planeta či faktor schopný „přetrnout život“, tedy ve významu blízkém pojmu [anareta](#).

Abscissor v horární astrologii

Velmi názorně tento pojem používá anglický astrolog William Lilly v *Christian Astrology* (1647). Při výkladu horárního horoskopu doporučuje zjistit, zda existuje planeta, která „impedes the matter, or hinders it“ – tedy překáží věci nebo brání jejímu uskutečnění.

Takovou planetu označuje několika výrazy:

„Strong, Hurtfull, Destroyer, Abscissor“

tedy přibližně „silná [překázející planeta], škůdce, ničitel, abscissor“.

Lilly vysvětluje, že tato planeta „destroys and perverts the nature of the Question“, tedy ničí či převrací povahu otázky, která by jinak mohla dojít k dobrému výsledku.

Abcissor proto nemusí znamenat pouze obecně „zlou planetu“. Rozhodující je její funkce v konkrétním horoskopu: vstoupí do vztahu se signifikátorem takovým způsobem, že zamýšlený výsledek překazí.

Odříznutí světla – *abscissio luminis*

S pojmem *abscissor* úzce souvisí *abscissio luminis*, doslova „odříznutí světla“ (*abscission of light*).

Jde o situaci, kdy se očekávaný aspekt dvou planet nedokončí, protože do procesu zasáhne jiná planeta nebo jiná astrologická okolnost. V anglické terminologii se tento jev často spojuje s pojmy *frustration* a *prohibition*. Astrologické slovníky jej definují jako zabránění dokončení aspektu prostřednictvím zásahu další planety.

Představme si například, že se:

Měsíc → aplikačně blíží k Jupiteru.

Spojení Měsíce s Jupiterem by podle pravidel horární astrologie mohlo znamenat uskutečnění očekávané věci. Jestliže však dříve zasáhne Saturn a konfiguraci překazí, může Saturn v příslušném výkladu vystupovat jako abscissor – planeta, která výsledek „odřízne“.

Nejde tedy o astronomický jev. Je to čistě technický pojem historické astrologické interpretace aspektů.

Abscissor a škodlivé planety

V některých pozdějších astrologických slovnících se význam zjednodušuje na „killing planet; cutter-off of light“, tedy „usmrcující planeta; planeta odřezávající světlo“.

Česky se často překládá jednoduše jako „škůdce“ a spojuje jej především s planetou, která odřezává při frustraci nebo prohibici. Uvádí přitom zejména Mars, Saturn a v modernější astrologii také Uran či Pluto.

Historicky je však vhodnější definovat abscissor funkčně, nikoli jako pevný seznam planet. Planeta je abscisorem proto, co v dané konfiguraci činí, nikoli pouze proto, že je sama o sobě považována za malefickou.

Abscissor a anareta

Druhý význam pojmu nás přivádí k tradiční astrologické nauce o délce života.

Zde může *abscissor* označovat planetu nebo astrologický faktor, který má život ukončovat. Významově se proto přibližuje řeckému termínu anareta (ἀναρέτης), doslova „ničitel“, „usmrcující“.

Tato nauka pracovala s protikladem:

hyleg / apheta – životodárný bod či signifikátor života,

anareta / abscissor – faktor schopný život poškodit nebo ukončit.

V tradičních metodách určování délky života se sledovaly například primární direkce hylegu k anaretickým planetám či jejich nepříznivým aspektům. Ještě astrologická literatura 19. století používá výraz *fatal abscissor* pro direkci považovanou za bezprostředně související se smrtí narozeného.

Tento význam dobře dokládá také odborný komentář k perskému historickému textu, kde je výraz pro „planetu způsobující smrt“ vysvětlen jako Anareta neboli Abscissor evropských astrologů.

Dva významy pojmu

Je tedy užitečné rozlišovat:

Oblast	Význam <i>abscissor</i>
Horární astrologie	planeta překážející uskutečnění otázky
Aspekty	planeta „odřezávající světlo“ a zabraňující dokončení konfigurace
Nativní astrologie	škodlivý či ničivý faktor

Nauka o délce života

planeta či bod blízky funkci anarety, „přetínající“ život

Tyto významy spolu historicky souvisejí prostřednictvím společné představy přerušení či odříznutí, ale není vhodné je automaticky pokládat za jednu a tutéž astrologickou techniku.

Výběrová bibliografie

BRENNAN, Chris. Hellenistic Astrology: The Study of Fate and Fortune. Denver: Amor Fati Publications, 2017.

GEORGE, Demetra. Ancient Astrology in Theory and Practice. 2 sv. Tucson: Rubedo Press, 2019–2022.

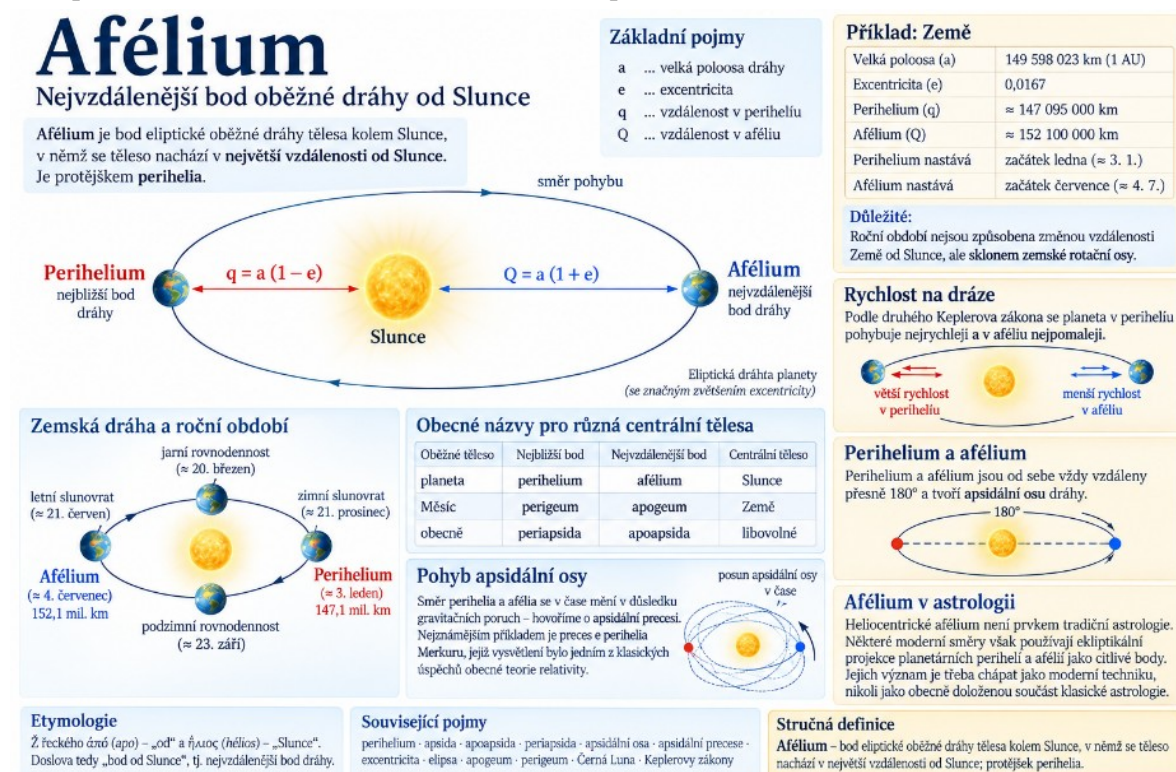
Související pojmy: afeta · alcocoden · anareta · délka života · hyleg · primární direkce · promisor · signifikátor.

Afélium

astronomie

(*afel*, *aphelium*)

Bod eliptické oběžné dráhy tělesa kolem Slunce, v němž se těleso nachází v největší vzdálenosti od Slunce; protějšek *perihelia*. Pro velkou poloosu dráhy a a excentricitu e činí afelová vzdálenost $Q = a(1 + e)$. Na keplerovské dráze dosahuje těleso v aféliu zároveň nejnížší orbitální rychlosti. Perihelium a afélium tvoří protilehlé konce apsidální osy, jejíž orientace se může dlouhodobě měnit apsidální precesí. V tradiční astrologii není heliocentrické afélium standardním interpretačním prvkem; některé

oderní astrologické směry však používají ekliptikální projekce planetárních perihelií a afelů jako citlivé body. Jejich astrologický význam je proto nutné chápat jako moderní techniku, nikoli jako obecně doloženou součást klasické astrologie.

Výběrová bibliografie

MEEUS, Jean. *Astronomical Algorithms*. 2. vyd. Richmond: Willmann-Bell, 1998.

URBAN, Sean E.; SEIDELMANN, P. Kenneth, eds. *Explanatory Supplement to the Astronomical Almanac*. 3. vyd. Mill Valley: University Science Books, 2013.

Související pojmy: perihelium · apsida · apoapsida · periapsida · apsidální osa · apsidální precese · excentricita · elipsa · Keplerovy zákony · apogeum · perigeum · Černá Luna

Afesis

technika

(častěji mezinárodně *aphesis*, z řeckého ἄφεσις – *áphesis*)

Odborný termín *helénistické astrologie* označující „uvolnění“, „vypuštění“ či „propuštění“ a v technickém smyslu především postup, při němž se určitý astrologický bod stává počátkem časového rozvíjení horoskopu. S tím úzce souvisejí pojmy *afeta* (apheta), tedy „uvolňující/vysílající“ bod, a *afetikos*, „afetický“.

Termín je důležitý zejména pro starověké techniky určování délky života a pro časovací metody, z nichž nejznámější je dnes *zodiacal releasing*, česky „uvolňování ze znamení“.

Etymologie

Řecké ἄφεσις (*áphesis*) pochází ze slovesa ἀφίημι (*aphíēmi*), které může znamenat „propustit, nechat jít, vyslat, uvolnit“.

Proto není ideální překládat *aphesis* jednoduše jako „*direkce*“. Význam je širší: astrologický bod je jakoby vypuštěn nebo uvolněn do dalšího časového pohybu.

Latinská astrologická tradice převzala příbuzné výrazy v podobách *apheta*, *aphetesis* apod. Odtud pochází i terminologie pozdější evropské astrologie.

Afesis a afeta

Tyto dva pojmy je třeba rozlišovat:

afesis (aphesis) = samotný proces či metoda „uvolnění“;

afeta (apheta) = bod nebo planeta, od níž se uvolnění zahajuje.

Afeta je tedy výchozím bodem afese.

V nauce o délce života může být afeta funkčně velmi blízká tomu, co arabská a později latinská astrologie označovala jako hyleg (hīlāj) – životodárný bod horoskopu.

Ptolemaios

Velmi důležitou podobu této nauky nacházíme u Klaudios Ptolemaios v III. knize *Tetrabiblu*, v části věnované délce života.

Ptolemaios zde pracuje s výběrem vhodného afetického místa (*aphētikos topos*) a následným pohybem či direkcí, pomocí níž se hledají potenciálně kritické body života.

Za možné výchozí signifikátory přicházejí podle podmínek horoskopu v úvahu především Slunce a Měsíc, ale v širší tradici také ascendent, Bod štěstí a další relevantní body.

Není tedy správné definovat afetu prostě jako „Slunce“ nebo „Měsíc“. Afeta se musí podle konkrétních pravidel vybrat.

Afesis a délka života

Ve starověké astrologii byla jednou z nejdůležitějších aplikací afese otázka:

Jak dlouho bude narozený žít?

Po určení afety se sledovalo její symbolické „uvolnění“ či postup k místům, která mohla život podporovat nebo ohrožovat.

Nebezpečný či destruktivní bod se v řecké terminologii označoval jako *anaireta* (ἀναιρέτης), později *anareta* – doslova něco jako „ničitel“ či „usmrcující“.

Vzniká tak základní dvojice:

apheta → zdroj či nositel života

anareta → místo/činitel jeho zničení nebo ukončení.

Afesis není totéž co primární direkce

Zde je potřeba určité opatrnosti. V pozdější astrologické literatuře bývá *aphesis* někdy překládána nebo vysvětlována pomocí *primárních direkcí*.

Historicky ale není bezpečné oba pojmy jednoduše ztotožnit.

Afesis je starší a obecnější řecký koncept uvolnění či vyslání signifikátoru, zatímco „primární direkce“ je pozdější technický termín pro přesněji definovanou metodu založenou na denním pohybu nebeské sféry.

Určité afetické postupy jsou historickými předchůdci pozdějších direkčních metod, ale terminologie a konkrétní výpočetní postupy se během staletí měnily.

Zodiacal releasing

Druhý význam *aphesis*, který je dnes díky obnově helénistické astrologie velmi známý, souvisí s technikou označovanou jako zodiacal releasing – česky „uvolňování ze znamení“.

Je doložena zejména u helénistického astrologa Vettius Valens v jeho *Anthologiích*.

Zde nejde primárně o geometrickou direkci *afety* přes stupně horoskopu. Místo toho se čas rozděluje mezi jednotlivá znamení zvěrokruhu.

Výchozím bodem může být například *Bod štěstí* (Lot of Fortune) nebo *Bod ducha* (Lot of Spirit).

Planetární období znamení

Zodiakální afesis používá období odvozená od planetárních vládců znamení. V tradici se pracuje s tzv. menšími léty planet:

Planet Období

a í

Saturn 30 let

Planet	Období
a	í

Jupiter 12 let

Mars 15 let

Slunce 19 let

Venuše 8 let

Merkur 20 let

Měsíc 25 let

Proto například uvolnění do znamení ovládaného Jupiterem může na určité úrovni odpovídat 12letému období, zatímco Saturnovo znamení 30letému.

Tato období se následně dělí na nižší úrovně, takže metoda vytváří hierarchický systém životních období.

Bod štěstí a Bod ducha

V moderní rekonstrukci helénistické afese se často rozlišují dvě významné aplikace.

Afesis od Bodu štěstí (Klēros Tychēs) bývá spojována především s okolnostmi, které člověk přímo nekontroluje – tělesností, zdravím a materiálními podmínkami života.

Afesis od Bodu ducha (Klēros Daimonos) se interpretuje spíše ve vztahu k jednání, záměrům, povolání a činnostem, které člověk aktivně uskutečňuje.

Přesné významy je však vhodné vždy odvozovat od konkrétního antického autora. Moderní „zodiacal releasing“ je do značné míry rekonstrukcí starověkých postupů z dochovaných řeckých textů, nikoli nepřerušenu moderní praxí.

„Loosing of the Bond“

Zvláštním jevem zodiakální afese je řecké λύσις τοῦ δεσμοῦ (*lysis tou desmou*), moderně anglicky Loosing of the Bond – „*uvolnění pouta*“.

Dochází k němu při specifickém přechodu v posloupnosti znamení a v moderní helénistické astrologii se interpretuje jako období významné změny, zlomu nebo přesměrování životního vývoje.

Tento termín je pěkným příkladem původní metaforiky celé techniky: čas či *signifikátor* je svazován, uvolňován a přechází do dalšího stadia.

Arabská a latinská tradice

Řecká nauka o *afetē* a délce života byla přenesena do arabské astrologie a odtud do latinského středověku.

V arabském prostředí vznikla známá terminologie *hilāj* a *kadkhudāh*, která byla později latinizována a různými způsoby kombinována s řecko-latinskou naukou o *apheta* a *anareta*.

Proto v renesanční a raně novověké astrologické literatuře můžeme nalézt vedle sebe pojmy:

apheta – *hyleg* – *anareta* – *alcocoden* – *abscissor*.

Nejsou však ve všech historických systémech dokonale zaměnitelné. Každý pochází z určité vrstvy řecké, perské, arabské nebo latinské astrologické tradice.

Výběrová bibliografie

BRENNAN, Chris. Hellenistic Astrology: The Study of Fate and Fortune. Denver: Amor Fati Publications, 2017.

GEORGE, Demetra. Ancient Astrology in Theory and Practice. 2 sv. Tucson: Rubedo Press, 2019–2022.

Související pojmy: afeta – anareta – hyleg – alcocoden – abscissor – uvolňování ze znamení – Bod štěstí – Bod ducha – Loosing of the Bond – Vettius Valens – Ptolemaios – primární direkce.

Afetická místa

technika

(řec. ἀφετικοὶ τόποι, *aphetikoi topoi*, doslova „uvolňující/vysílající místa“)

V helénistické astrologii oblasti horoskopu, v nichž se musí nacházet vhodný životní signifikátor neboli *afeta* (*aphetēs*), aby mohl být použit při tradičním určování délky života. Pojem úzce souvisí s afesis – „uvolněním“ či „vysláním“ *signifikátoru*.

Zvláště známá je nauka Klaudios Ptolemaios v III. knize *Tetrabiblu*. Je však důležité upozornit, že seznam a přesné vymezení afetických míst nejsou u všech antických a pozdějších astrologů totožné.

Co znamená „místo“

Řecké τόπος (*topos*) znamená „místo“. V astrologii může označovat dům či určitou oblast nebeské sféry.

„Afetické místo“ tedy není planeta. Je to oblast horoskopu způsobila k tomu, aby v ní planeta nebo jiný vhodný bod mohl převzít funkci *afety*.

Je proto třeba rozlišovat:

afetické místo = přípustná oblast horoskopu,

afeta = konkrétní životní signifikátor nacházející se ve vhodných podmínkách,

afesis = postup, který se od něj následně provádí.

Ptolemaiova afetická místa

Ptolemaios při pojednání o délce života v *Tetrabiblu* III, 10 stanovuje, že pro funkci životního signifikátoru nejsou vhodné všechny části horoskopu.

Za významné považuje především oblast nad východním horizontem, zejména místa spojená s ascendentem a kulminací, a také určitou oblast pod západním horizontem.

V tradičním domovém vyjádření se Ptolemaiova přípustná oblast obvykle shrnuje jako:

1., 9., 10., 11. a 7. dům.

Ovšem toto zjednodušení vyžaduje důležitou poznámku: Ptolemaios nepracuje jednoduše s moderním pojetím pěti celých třicetistupňových domů. Jeho definice je založena na konkrétních úsecích vzhledem k horizontu a meridiánu.

Proč právě tato místa?

Základní logika je spojena s představou síly a viditelnosti.

Planeta nacházející se v oblasti, kde vystupuje nad horizont, stoupá k meridiánu nebo se nachází v silné úhlové pozici, byla pokládána za vhodnějšího nositele životní síly než planeta v „temných“, padajících či jinak oslabených částech horoskopu.

Zvláštní význam proto mají:

Ascendent – místo vycházení a symbolického vstupu do života,

Medium Coeli – nejvyšší oblast horoskopu,

11. místo – tradičně příznivé místo nazývané *Agathos Daimōn*, „Dobrý duch“,

9. místo – *Theos*, „Bůh“,

Descendent – přestože planeta zde zapadá, jde stále o jeden ze čtyř hlavních úhlů.

Problematický první dům

Zajímavá podrobnost se týká 1. domu. Moderní čtenář by mohl očekávat, že celý první dům bude automaticky afetický, protože obsahuje ascendent.

Tak jednoduché to však není.

Ptolemaios rozlišuje sílu jednotlivých částí kolem horizontu a za nevhodnou považuje oblast příliš hluboko pod ascendentem. Z toho důvodu není přesné tvrdit, že jakákoli planeta kdekoli v moderně definovaném 1. domě automaticky splňuje Ptolemaiovu podmínku.

Pro historicky přesný výklad je tedy lepší hovořit o afetických oblastech než mechanicky o „afetických domech“.

Které body se mohou stát afetou?

Ani pobyt v afetickém místě sám o sobě nestačí. Poté se musí určit, který kandidát má právo stát se afetou.

V ptolemaiovské tradici hrají hlavní roli zejména:

Slunce,

Měsíc,

Ascendent,

Bod štěstí (Lot of Fortune),

a v určitých podmínkách také další vztahy spojené s vládcovstvím příslušných míst.

Velký význam má také to, zda jde o denní nebo noční narození.

Denní a noční horoskop

Helénistická astrologie používá princip sekty (*hairesis*), tedy rozlišení denního a nočního horoskopu.

Je-li Slunce nad horizontem, jde o denní narození; je-li pod horizontem, o noční narození.

Při výběru *afety* se proto může měnit priorita Slunce a Měsíce. Zjednodušeně řečeno má Slunce přirozeně větší význam v denním horoskopu a Měsíc v nočním, avšak skutečný výběr je podmíněn jejich polohou a dalšími pravidly.

Proto nelze určit *afetu* pouze větou „ve dne Slunce, v noci Měsíc“.

Afetické a neafetické místo

Představme si denní horoskop, v němž je Slunce v 10. domě. Slunce se nachází ve velmi silné afetické oblasti a může být významným kandidátem na afetu.

Pokud by však bylo Slunce například v oblasti tradičně považované pro afesi za nevhodnou, nemůže automaticky fungovat jako afeta pouze proto, že jde o denní horoskop.

Astrolog proto musí hledat dalšího kandidáta podle hierarchie daného systému.

To ukazuje hlavní účel afetických míst: představují první filtr při výběru životního signifikátoru.

Afeta a hyleg

V arabské astrologii byla řecká nauka dále rozpracována. Významnou roli získal pojem *hīlāj*, v latině *hyleg*.

Hyleg je funkčně velmi blízký řecké afetě a pozdější evropští astrologové oba termíny často spojovali.

Není však historicky přesné tvrdit, že:

afeta = hyleg ve všech systémech.

Arabští astrologové vytvořili vlastní pravidla pro hylegická místa, výběr hylegu a následné určení *kadkhudāha*, latinsky *alcocoden*. Tato pravidla mohou být složitější a nejsou pouhou kopií Ptolemaiovy metody.

Proto je vhodné rozlišovat řecká afetická místa a středověká hylegická místa, i když jsou historicky příbuzná.

Afeta a anareta

Po nalezení afety mohla následovat afesis, tedy její symbolické vyslání či direkce.

Při tomto postupu se hledala místa nebo planety schopné životní sílu omezit či ukončit. S tím souvisí termín *anareta* (řec. *anairētēs*), ničivý či „usmrcující“ činitel.

Zjednodušené schéma tradiční nauky tedy vypadá:

afetické místo → výběr afety → afesis → setkání s kritickými místy/anaretou → odhad délky života.

Pozdější arabská a evropská astrologie tento základ výrazně rozpracovala.

Vztah k primárním direkcím

Nauka o afetických místech je historicky důležitá také pro vývoj primárních direkcí.

U Ptolemaia se po výběru životního signifikátoru pracuje s pohybem k destruktivním či jinak významným místům. Pozdější astrologové tento postup matematicky rozvíjeli pomocí rotace nebeské sféry.

Afetická místa tak patří k historickým kořenům evropských technik, v nichž se setkáváme s pojmy:

promisor – significator – direction – arc of direction.

Není však vhodné jednoduše převádět veškerou helénistickou terminologii do pozdějšího systému primárních direkcí; mezi jednotlivými epochami došlo k významnému vývoji metod.

Nezaměňovat se zodiakálním uvolňováním

Ta používá stejné základní řecké slovo *aphesis*, ale afetická místa při určování délky života a uvolňování ze znamení nejsou jedna a táž technika.

U afetických míst řešíme otázku:

Kde se může nacházet životní signifikátor?

U zodiakálního uvolňování jde o:

Jak se od určitého lotu postupně rozvíjejí planetární období jednotlivých znamení?

Praxe

V pozdější praktické formulaci zahrnují oblast od 5° nad Ascendentem do 25° pod ním, od 5° pod Descendentem do 25° nad ním a horní oblast horoskopu přibližně od 5° před vrcholem 9. domu do středu 11. domu. Tradičně jsou spojována s podporou životní síly a slouží při výběru *afety* či *hylegu* pro výpočty délky života. Jejich základem je Ptolemaiova nauka o prorogačních (*aphetika*) místech, odpovídajících oblastem kolem Ascendentu, 11., 10., 9. místa a Descendentu.

Výběrová bibliografie

BRENNAN, Chris. Hellenistic Astrology: The Study of Fate and Fortune. Denver: Amor Fati Publications, 2017.

GEORGE, Demetra. Ancient Astrology in Theory and Practice. 2 sv. Tucson: Rubedo Press, 2019–2022.

Související pojmy: afesis – afeta – anareta – hyleg – hylegická místa – alcocoden – sekta – primární direkce – Ptolemaios – *Tetrabiblos* – délka života.

Aizinova rektifikační metoda

technika

Formalizovaný způsob zpřesnění času narození, který vytvořil ruský astrolog *Saul Mendelevič Aizin* (1937–2002). Vychází z jeho obecnější teorie nutných podmínek realizace událostí: určité životní události se podle Aizina mohou uskutečnit pouze tehdy, jsou-li mezi příslušnými prvky horoskopu splněny definované astrologické vazby. Aizin tuto koncepci rozpracoval zejména v 90. letech a zahrnul ji do knihy *Общая астрология: формальные основы (Obecná astrologie: formální základy, 1998)*.

Je to poměrně neobvyklá rektifikační metoda: místo subjektivního posuzování, zda určitý Ascendent „odpovídá vzhledu a povaze člověka“, se snaží vylučovat časy narození, při nichž nejsou splněny předem stanovené formální podmínky.

Základní myšlenka

Aizin vychází z předpokladu, že událost není v horoskopu reprezentována pouze jednou planetou nebo jedním aspektem. Je spojena s určitými domy, jejich hroty, signifikátory a vládci, které musí být odpovídajícím způsobem propojeny.

Zásadní je přitom slovo *nutná*.

Jestliže je určitá konfigurace nutnou podmínkou události, potom podle Aizinovy logiky platí: událost nastala ⇒ nutná astrologická podmínka musela být splněna.

Obrácená implikace však automaticky neplatí:

podmínka splněna $\Rightarrow$ událost nutně nastane

To je podstatná vlastnost celé metody. Aizin se nesnažil tvrdit, že nalezený aspekt postačuje k vyvolání události. Snažil se nalézt konfigurace, jejichž nepřítomnost naopak umožňuje určitý kandidátní čas vyloučit. Jeho vlastní texty skutečně stavějí prognózu i rektifikaci na „podmínkách realizace událostí“.

Dvě úlohy rektifikace

Aizin rozděluje vlastní postup na dvě etapy.

Etapa Úkol

1. z původního intervalu určit období, kdy se člověk vůbec mohl
úloha narodit
2. pomocí známých životních událostí určit konkrétnější čas
úloha narození

Toto dvoustupňové rozdělení uvádí přímo Aizinův text o formálních metodách rektifikace.

1. První úloha – samotné narození

To je jedna z nejzajímavějších zvláštností Aizinovy metody.

Narození člověka je samo událostí, kterou lze podle jeho teorie astrologicky testovat. A protože narození uvádí do činnosti celý radix, Aizin předpokládá, že se při něm určitým způsobem účastní všechny domy horoskopu.

Proto lze ještě před použitím svatby, narození dítěte, úmrtí rodiče apod. testovat:

Mohl se podle Aizinových pravidel tento člověk vůbec narodit v danou minutu?

Aizinův vlastní příklad ukazuje, že takto zkoušel z širšího intervalu vylučovat části času a následně pokračoval v podstatně užším intervalu.

Bod života – Точка жизни

V první fázi používá Aizin zvláštní prvek označovaný rusky Точка жизни (ТЖ) – Bod života.

Při narození jej klade na:

0° Berana.

Ve svém praktickém příkladu výslovně píše, že řešení první rektifikační úlohy začíná použitím Bodu života, který se v okamžiku narození shoduje s 0° Berana.

Proto se v kratších slovníkových definicích Aizinovy metody setkáváme právě s důrazem na vztahy planet, vládců, signifikátorů a hrotů domů k 0° Berana.

Bod života je důležitý nejen pro tuto rektifikační metodu, ale také pro Aizinovu prognostickou teorii.

2. Druhá úloha – životní události

Po prvním zúžení intervalu nastupují známé události z života člověka.

Aizin uvádí například:

sňatek, narození dítěte, narození rodičů, stěhování a další datovatelné události.

Každé události odpovídají příslušné astrologické domy a jejich signifikátory. Kandidátní čas narození se posouvá a kontroluje se, zda jsou pro dané události splněny nutné podmínky realizace.

Výsledkem není hledání času, který „vypadá nejlépe“, nýbrž postupné zmenšování množiny přípustných časů.

Schematicky:

$$I_0 \rightarrow I_1 \rightarrow I_2 \rightarrow I_3 \rightarrow \dots$$

kde I_0 je původní interval nejistoty a každá další ověřená událost může část kandidátních časů odstranit.

Signifikátor – vládce – hrot domu

Jádrem systému je vztah mezi několika reprezentanty určité životní oblasti.

Ve slovníkovém shrnutí Aizinovy metody jsou výslovně jmenovány:

signifikátor domu,

vládce domu,

hrot domu,

a jejich vztahy k ostatním prvkům a k 0° Berana.

Nejde tedy o jednoduchou rektifikaci typu:

svatba $\rightarrow$ směry Venuše na Descendent.

Aizinův model se snaží zkoumat celou síť vazeb, která podle jeho systému musí příslušnou událost umožnit.

Přímé a nepřímé vazby

V praktické aplikaci rozlišuje Aizin také přímé a nepřímé aspekty mezi prvky reprezentujícími danou událost.

To umožňuje vytvořit poměrně rozsáhlou síť vztahů. A právě zde začíná být metoda výpočetně náročná: nejde pouze o několik klasických aspektů k Ascendentu, ale o systematické testování řady prvků horoskopu.

Aizinův publikovaný příklad popisuje kontrolu přímých či nepřímých aspektů direkčních signifikátorů a vládců k natálním signifikátorům a hrotům domů.

Aspekty

Aizinův systém je charakteristický tím, že nepracuje jen s běžnou pěticí hlavních aspektů. Zahrnuje také minoritní aspekty a harmonické dělení kruhu, což výrazně zvyšuje počet možných vztahů.

Sekundární popisy metody uvádějí pro praktickou rektifikaci orbisy přibližně:

Druh aspektu Orbis

hlavní aspekty 5°

vedlejší
aspekty 1°

a upozorňují, že Aizin pracoval také s aspekty odvozenými z dalších dělení kruhu.

Aizin svůj systém během vývoje upravoval. Jeho pozdější souhrnný text výslovně uvádí, že původní metodiku rozšířil o další aspekty a některé dříve posuzované body naopak vyřadil. Nelze proto bez uvedení konkrétní verze jeho systému sestavit jeden „věčný“ seznam aspektů a tvrdit, že jej používal po celou dobu beze změny.

Tabulka Bindu

Při ručním výpočtu používal Aizin tabulkovou reprezentaci, kterou označuje jako таблица Бинду (Биндху) – *tabulka Bindu/Bindhu*.

Jejím prostřednictvím se při pohybu Ascendentu v testovaném intervalu určují hranice oblastí, v nichž existují požadované aspekty k hrotům jednotlivých domů. Z těchto hranic se následně odvozují odpovídající meze hvězdného času narození.

Pozor: tento Aizinův pojem Bindu automaticky neztotožňovat s *bindu* v indické Aṣṭakavargě. Shoda názvu sama o sobě neznamena totožnost techniky.

Proč je metoda pracná

Pokud máme interval například:

13:00–15:00,

musíme pro velké množství kandidátních časů přepočítávat především Ascendent a hroty domů, protože právě ty se s časem narození rychle mění.

Potom je třeba pro každou relevantní událost kontrolovat síť požadovaných vztahů.

Aizin sám připouští, že ruční použití je praktické zejména tehdy, když je poloha Ascendentu známa přibližně s přesností jednoho až dvou znamení. U výrazně širšího intervalu je podle něj vhodná automatizace výpočtu.

To je důležitý praktický údaj: Aizinova metoda není především způsob, jak bez dalších údajů nalézt čas narození v celých 24 hodinách. Je mnohem účinnější jako metoda postupného zužování již přibližně známého intervalu.

Kontrola výsledku

Velmi dobrým metodologickým prvkem Aizinova postupu je kontrola na nezávislých událostech.

Po nalezení výsledného času se nemají použít pouze události, kterými jsme čas rektifikovali. Aizin doporučuje vzít další životní události, které při rektifikaci použity nebyly, a ověřit, zda také splňují požadované podmínky.

V jeho souhrnném postupu se pro tuto kontrolu uvádějí například:

symbolické direkce, tranzity, progrese a Bod života.

Princip je tedy velmi rozumně strukturovaný:

data pro rektifikaci $\neq$ data pro kontrolu.

To však samozřejmě samo o sobě neprokazuje objektivní platnost astrologických předpokladů, na nichž metoda stojí.

Systémy domů – překvapivý Aizinův závěr

Aizin se zabýval také otázkou, co se stane, provedeme-li rektifikaci v různých systémech domů.

Jeho závěr je velmi netradiční: podle jeho experimentů může tentýž člověk získat při použití různých systémů domů různý rektifikovaný čas, a přesto lze podle těchto horoskopů prognosticky pracovat.

Aizin to interpretoval jako možnost, že různé systémy domů popisují různé úrovně lidského bytí. To souvisí s jeho starší společnou prací s Borisem Izrailem provokativně nazvanou přibližně:

„Kolik má člověk natálních horoskopů aneb proč potřebujeme tolik systémů domů?“

Je nutné to prezentovat jako Aizinovu astrologickou hypotézu, nikoli astronomicky či statisticky prokázanou skutečnost.

Přesnost

Aizin upozorňuje také na praktickou numerickou stránku výpočtu. Různé tabulky a astrologické programy mohou obsahovat malé odchylky, takže při jedné konkrétní rektifikaci doporučuje používat konzistentně tentýž výpočetní nástroj a nepovažovat výsledky za absolutně přesné.

To je zvláště důležité při rektifikaci na sekundy času: velmi jemný numerický výsledek ještě automaticky neznamená, že máme stejně přesně známý fyzický okamžik narození.

Metodický postup

Celou Aizinovu metodu můžeme zjednodušit takto:

Fáze Postup

- 1 určit počáteční interval možného času narození
- 2 sestavit horoskopy / pohybovat ASC a hroty v tomto intervalu
- 3 aplikovat podmínky realizace samotné události narození
- 4 vyloučit nemožné části intervalu
- 5 použít přesně datované životní události
- 6 testovat jejich signifikátory, vládce, hroty a požadované aspekty
- 7 opakovaně zužovat interval
- 8 určit výsledný čas s požadovanou přesností
- 9 ověřit jej na dalších, dosud nepoužitých událostech

Toto odpovídá Aizinovu vlastnímu dvoustupňovému postupu a závěrečné kontrole výsledku.

Co Aizinova metoda není

Není to Trutina Hermetis, která odvozuje vztah mezi Lunou a Ascendentem v horoskopu početí a narození.

Není to ani rektifikace podle vzhledu, povahy nebo intuitivního dojmu z Ascendentu.

A není totožná s běžnou direkční rektifikací, při níž hledáme přesné direkční kontakty planet či os k jednotlivým životním událostem.

V astrologických klasifikacích proto patří mezi metody založené na předpokladu obecné formální zákonitosti, která má platit pro velkou množinu natálních horoskopů. Encyklopedie

Urania ji řadí právě do této skupiny spolu například s Trutinou Hermetis a dalšími pravidlovými rektifikačními metodami.

Pramenná poznámka

Bibliografie Aizina dále uvádí práci „Формальные методы прогнозирования событий и ректификация натальной карты“, publikovanou roku 1996, a pozdější souhrnnou knihu *Общая астрология (формальные основы)* z roku 1998, jejíž VI. kapitola je rektifikaci věnována systematicky.

Výběrová bibliografie

AIZIN, Saul M. Formalnyje metody prognozirovanija sobytij i rektifikacija natalnoj karty [Formální metody prognózování událostí a rektifikace natálního horoskopu]. Moskva: Akademija astrologii, 1994.

AIZIN, Saul M. Obščaja astrologija: formalnyje osnovy [Obecná astrologie: formální základy]. Moskva: ICA, 1998.

Související pojmy: Saul Mendelevič Aizin · rektifikace · Bod života · 0° Berana · podmínky realizace událostí · signifikátor domu · vládce domu · hrot domu · direkce · tranzity · progrese · systémy domů · tabulka Bindu · Trutina Hermetis

AKCIDENTÁLNÍ ASCENDENT

technika

(angl. *accidental ascendant*)

Zvláštní technický termín novodobé *horární astrologie*, spojovaný především s americkou astroložkou *Evangeline Adamsovou* (1868–1932). Označuje *Ascendent* určený pro okamžik položené otázky nebo astrologické konzultace, který se následně použije jako nový východní bod pro reinterpretaci nativního horoskopu tazatele. ([AstroLibrary](#))

Nejde tedy jednoduše o jiné označení běžného natálního Ascendentu ani o klasický pojem tradiční helénistické či středověké horární astrologie. V užším významu jde o specifickou metodu, při níž se nativní planetární pozice zasadí do domové struktury odvozené od okamžiku otázky.

Původ termínu

Termín je v moderních astrologických slovnících spojován zejména s technikou *Evangeline Adamsové*. Nicholas de Vore ji ve své *Encyclopedia of Astrology* charakterizoval jako postup, při němž se určí Ascendent pro okamžik, kdy je otázka položena, a radix se podle tohoto stupně nově orientuje.

Pozdější astrologické slovníky definici v zásadě přebírají: vytvoří se Ascendent okamžiku otázky a příslušný nativní horoskop tazatele se k tomuto „akcidentálnímu“ Ascendentu přizpůsobí.

Slovo akcidentální zde znamená přibližně nahodilý, situační, okolnostmi daný, nikoli vrozený. Je tedy protikladem natálního Ascendentu, který náleží okamžiku narození.

Základní princip

Postup lze schematicky vyjádřit takto:

nativní horoskop osoby + Ascendent okamžiku otázky = nový horární rámec pro výklad nativních planet

Planety si přitom zachovávají své nativní zodiakální délky. Mění se však jejich umístění vůči domům, protože domová struktura je nově odvozena od akcidentálního Ascendentu.

Michael Erlewine tuto techniku shrnuje jako postup, při němž jsou nativní planety umístěny do domů určených Ascendentem horárního okamžiku. Výsledný obraz má symbolizovat vztah mezi člověkem a konkrétním okamžikem či otázkou.

Jak se počítá

Nejprve se určí přesný okamžik a místo, které mají představovat vznik otázky nebo astrologické konzultace.

Pro tento čas a místo se vypočítá běžným astronomickým způsobem:

Ascendent okamžiku otázky.

Například:

nativní Ascendent tazatele = 12° Býka

Ascendent okamžiku otázky = 7° Štíra

Pak se při technice akcidentálního Ascendentu nepoužije jako východní bod původních 12° Býka, ale 7° Štíra.

Nativní planety zůstávají na svých původních zodiakálních stupních, ale jsou interpretovány v domech odpovídajících novému Ascendentu.

Proto nejde o nový radix ani o klasickou synastrii dvou horoskopů.

Evangeline Adamsová a okamžik konzultace

Zajímavý detail uvádějí popisy skutečné Adamsové praxe. Ne vždy šlo pouze o přesně formulovanou otázku v tradičním horárním smyslu. Adamsová podle pozdějších rekonstrukcí zaznamenávala také stupeň vycházející v okamžiku, kdy klient vstoupil do její pracovny či přišel na konzultaci. Tento stupeň považovala za jeho „accidental ascendant“.

Následně pro něj vytvářela domové hroty odpovídající tomuto Ascendentu a místu konzultace a do této nové struktury vkládala nativní planety klienta.

To je důležitější a přesnější vymezení než příliš obecné tvrzení, že „akcidentální ascendent je prostě Ascendent každého horárního horoskopu“.

Dvě různé definice v literatuře

V moderních slovnících se totiž setkáme se dvěma poněkud odlišnými významy.

1. Užší, Adamsové význam

Akcidentální ascendent = Ascendent okamžiku otázky nebo konzultace použitý k přeorientování nativního horoskopu.

Tento význam uvádí de Vore, Erlewine a další slovníkové zdroje a historicky jej lze přímo spojit s Evangeline Adamsovou.

2. Širší slovníkové použití

Některé novější encyklopedie nazývají „accidental ascendant“ prostě Ascendent horárního horoskopu, tedy Ascendent vypočtený pro okamžik položení otázky. *The Astrology Book* například termín používá právě tímto širším způsobem.

Za základní lze považovat užší Adamsové vymezení, které vysvětluje vznik zvláštního termínu „akcidentální ascendent“. Běžný ascendent horárního horoskopu totiž žádné zvláštní pojmenování nepotřebuje.

Co znamená „rotace horoskopu“

Ve starších definicích se často říká, že se radix „rotuje“, dokud se akcidentální Ascendent nedostane na východní bod.

Tuto formulaci je třeba chápat astrologicky, nikoli astronomicky jako fyzickou rotaci planetárních souřadnic.

V praxi jde především o změnu domového rámce:

původní nativní planety zůstávají ve stejných znameních a na stejných stupních, ale nový Ascendent určuje jinou orientaci horoskopu a jiné umístění planet v domech.

Výraz „rotace“ tedy označuje především grafické a interpretační přeorientování horoskopu.

Příklad

Předpokládejme, že osoba má v radixu:

Ascendent 15° Panny

Slunce 4° Lva

Mars 20° Vah

V okamžiku, kdy položí důležitou otázku, vychází:

3° Kozoroha.

Tento stupeň se stane akcidentálním Ascendentem.

Slunce stále zůstává na 4° Lva a Mars na 20° Vah, ale jejich domové postavení se nyní interpretuje vzhledem k Ascendentu 3° Kozoroha a k domovým hrotům vypočteným pro příslušný okamžik a místo.

Výsledkem není: nový nativní horoskop, ale horární reinterpretace nativních faktorů.

Vztah ke klasické horární astrologii

V klasické horární astrologii se zpravidla vytvoří zcela nový horoskop pro okamžik otázky. Planety jsou tedy použity v pozicích, které skutečně zaujímaly v okamžiku dotazu.

Adamsové technika je odlišná.

Klasická horární astrologie Akcidentální ascendent

používá	planety	okamžiku	
otázky			zachovává nativní planety

Ascendent	patří	okamžiku	Ascendent rovněž	patří	okamžiku
otázky			otázky		

celý horoskop je horární horární rámec je aplikován na radix

hodnotí samostatný horární radix kombinuje nativní a horární princip

Nejpřesněji ji tedy můžeme charakterizovat jako hybridní natálně-horární techniku.

Není to reloka

Akcidentální ascendent je třeba odlišit také od relokačního horoskopu.

Při relokaci se nativní okamžik zachovává, ale horoskop se přepočítá pro jiné zeměpisné místo.

U akcidentálního Ascendentu se naopak používá jiný okamžik – otázka nebo konzultace – jako zdroj nového Ascendentu.

Relokace: stejný okamžik narození, jiné místo.

Akcidentální ascendent: nativní planety, ale nový Ascendent odvozený od jiného okamžiku.

Není to odvozený dům

Termín by se neměl zaměňovat ani s metodou odvozených domů, kdy se například 7. dům dočasně považuje za 1. dům partnera, 5. dům za 1. dům dítěte apod.

U odvozených domů se jako počátek výkladu vybere již existující dům jednoho horoskopu.

U Adamsové akcidentálního Ascendentu se nový počátek odvozuje z astronomicky vypočteného Ascendentu jiného okamžiku.

Není to akcidentální dignita

Podobnost názvu může být zavádějící.

Akcidentální ascendent označuje nový situační Ascendent.

Akcidentální dignita označuje naproti tomu sílu planety získanou jejím domovým postavením, direktním pohybem, blízkostí úhlů a dalšími okolnostmi, na rozdíl od esenciálních dignit vycházejících ze znamení.

Oba pojmy spojuje pouze obecný astrologický význam slova akcidentální – daný okolností či umístěním, nikoli podstata techniky.

Historické zařazení

Při hesle je důležité zdůraznit, že akcidentální ascendent v tomto významu není standardní starověkou či středověkou horární technikou.

Termín je v dostupné moderní slovníkové tradici pevně spojen především s Evangeline Adamsovou a později jej šířily astrologické encyklopedie a slovníky, zejména Nicholas de Vore.

Terminologická poznámka

České akcidentální odpovídá latinskému *accidens* a anglickému *accidental*. V astrologické terminologii neznamena „nehodový“ ve smyslu dopravní nehody, nýbrž:

okolnostní, nahodilý, situačně vzniklý, nikoli esenciální či vrozený.

Proto je český termín akcidentální ascendent vhodnější než doslovné a zavádějící „náhodný Ascendent“.

Stručná definice:

Akcidentální ascendent (angl. accidental ascendant) – novodobá horárně-natální technika spojovaná zejména s Evangeline Adamsovou, při níž se vypočítá Ascendent pro okamžik položené otázky nebo astrologické konzultace a tento stupeň se použije jako nový východní bod pro výklad nativního horoskopu tazatele. Nativní planety si zachovávají své zodiakální polohy, avšak jsou interpretovány v domové soustavě odpovídající novému Ascendentu. Ve starší slovníkové literatuře se postup popisuje jako „rotace“ radixu k Ascendentu otázky. Některé novější prameny používají termín širěji pouze pro Ascendent horárního horoskopu, historicky přesnější je však užší význam spojený s Adamsovou metodou. Akcidentální ascendent je třeba odlišovat od běžného horárního Ascendentu, relokace, odvozených domů a akcidentální dignity.

Výběrová bibliografie

DE VORE, Nicholas. Encyclopedia of Astrology. New York: Philosophical Library, 1947.

LEWIS, James R. The Astrology Book: The Encyclopedia of Heavenly Influences. Detroit: Visible Ink Press, 2003.

Související pojmy: Ascendent · Horární astrologie · Evangeline Adamsová · Radix · Domy · Odvozené domy · Relokační horoskop · Akcidentální dignita · Signifikátor.

Akcidentální důstojnosti a oslabení

astrologické činitele

Vymezení

Akcidentální důstojnosti a oslabení popisují okolnosti, které zvyšují nebo snižují schopnost planety projevit své působení. Na rozdíl od esenciálních důstojností nevycházejí především ze znamení, ale z domu, rychlosti, směru pohybu, viditelnosti, vztahu ke Slunci, sekty, aspektů a recepcí.

Esenciální stav ukazuje, jaké má planeta prostředky a nakolik může jednat v souladu se svou přirozeností. **Akcidentální stav** ukazuje, zda má příležitost, sílu a svobodu tyto prostředky skutečně použít.

Základní rozlišení

Esenciální stav	Akcidentální stav
vychází ze znamení a stupně	vychází z okolností planety
domicil, exaltace, triplicita, hranice a tvář	dům, úhlovost, rychlost, viditelnost, sekta a aspekty
popisuje kvalitu a působilost	popisuje účinnost a možnost projevu
mění se hlavně při změně znamení či hranice	může se měnit rychleji podle pohybu planety

Planeta může být esenciálně důstojná, ale akcidentálně slabá, nebo naopak esenciálně oslabená a současně velmi účinná.

Úhlovost

Jedním z nejvýznamnějších zdrojů akcidentální síly je poloha planety v domě.

Skupina domů	Domy	Obecná účinnost
Úhlové	1., 4., 7. a 10.	vysoká schopnost projevit účinek
Následné	2., 5., 8. a 11.	střední, stabilní nebo postupná účinnost
Padající	3., 6., 9. a 12.	oslabená, nepřímá nebo opožděná účinnost

Planeta v blízkosti ascendentu nebo medium coeli bývá zvlášť výrazná. Úhlovost však neznamená automaticky příznivost: úhlový malefik může působit velmi silně, ale obtížně.

Jednotlivé domy v téže skupině nemají totožnou povahu. Devátý a třetí dům mohou být příznivé díky vztahu k ascendentu a planetárním radostem, zatímco šestý a dvanáctý byly tradičně pokládány za obtížnější.

Blízkost hlavních úhlů

Síla planety se zvětšuje, pokud se přibližuje k:

ascendentu · medium coeli · descendentu · imum coeli.

Planeta před hrotem úhlového domu může být v některých tradicích pokládána za působící již v následujícím domě, zejména pokud je od hrotu vzdálena jen několik stupňů. Přesná pravidla se mezi autory a systémy domů liší.

Planeta na úhlu získává viditelnost a schopnost ovlivňovat události, nikoli nutně morální nebo kvalitativní důstojnost.

Direktní a retrográdní pohyb

Direktní pohyb je obvyklým pohybem planety vpřed zodiakem a tradičně podporuje plynulé jednání. Retrogradita může označovat návrat, odvolání, nepravidelnost, změnu směru, zdržení nebo obtížnější dosažení cíle.

Retrográdní planeta není nutně slabá ve smyslu neviditelnosti. Vnější planeta kolem opozice ke Slunci může být retrográdní, ale současně velmi jasná a blízko Zemi. Retrogradita proto popisuje především nepravidelnost nebo obrácení děje.

Slunce a Měsíc retrográdní pohyb nevykazují.

Stacionarita

Před změnou směru se planeta z geocentrického pohledu téměř zastaví a stává se stacionární.

Stanice před retrograditou může ukazovat zastavení, váhání nebo blížící se obrat. **Stanice před direktním pohybem** může označovat přípravu na obnovení činnosti, ale planeta ještě nemusí být schopna jednat rychle.

Stacionární planeta bývá tematicky velmi výrazná, avšak její praktická pohyblivost je omezená. Nelze ji proto jednoduše označit pouze za silnou nebo slabou.

Rychlost planety

Planeta pohybující se rychleji, než svou obvyklou průměrnou rychlostí bývá tradičně považována za akcidentálně posílenou. Může podporovat rychlý postup, účinnost a schopnost dokončit zamýšlenou věc.

Pomalá planeta může přinášet zdržení, váhání nebo dlouhodobý vývoj. Rychlost se musí posuzovat vzhledem k obvyklému pohybu konkrétní planety; Merkur nelze přímo porovnávat se Saturnem.

U Měsíce je rychlost zvlášť významná v horární a elekční astrologii.

Vztah ke Slunci

Viditelnost planety je důležitou součástí jejího akcidentálního stavu.

Stav	Obecná definice	Tradiční význam
Cazimi	planeta ve velmi těsné konjunkci se Sluncem	mimořádné posílení, „v srdci Slunce“
Spálení	planeta v těsné blízkosti Slunce	oslabení, skrytost, závislost na sluneční autoritě
Pod paprsky	planeta v širší oblasti sluneční záře	snížená viditelnost a možnost jednat otevřeně
Heliakální východ	první viditelné objevení po období neviditelnosti	obnovení síly a veřejného projevu
Heliakální západ	poslední viditelnost před zmizením v paprscích	ukončení viditelné činnosti

Přesné vzdálenosti pro cazimi, spálení a pobyt pod paprsky se mezi tradicemi liší. U Merkuru a Venuše je důležité rozlišovat také horní a dolní konjunkci se Sluncem.

Viditelnost

Planeta viditelná na noční obloze může mít větší schopnost projevit svůj význam než planeta skrytá slunečním světlem. Zvlášť důležité byly první a poslední viditelnosti planet, jejich jitřní a večerní fáze a vztah k horizontu.

Viditelnost není totožná s polohou nad obzorem v okamžiku narození. Planeta může být geometricky nad horizontem, ale kvůli blízkosti Slunce nepozorovatelná.

Jitřní a večerní fáze

Planeta vycházející před Sluncem se označuje jako **jitřní** nebo orientální, planeta zapadající po Slunci jako **večerní** či okcidentální.

Význam závisí na typu planety. U Merkuru a Venuše fáze souvisí s jejich střídáním mezi jitřním a večerním zjevem. U Marsu, Jupitera a Saturna se tradiční hodnocení orientality a okcidentalit řídí jinými pravidly.

Není proto vhodné používat jedno jednoduché pravidlo pro všechny planety.

Sekta

Planety náležejí k denní nebo noční sektě:

denní: Slunce, Jupiter a Saturn;

noční: Měsíc, Venuše a Mars;

Merkur: podle fáze vůči Slunci.

V denním horoskopu je Slunce nad obzorem, v nočním pod ním. Planeta odpovídající sektě horoskopu může projevovat svou povahu vyrovnaněji.

Sekta zvláště ovlivňuje benefiky a malefiky. Jupiter je hlavním benefikem denního horoskopu, Venuše nočního; Saturn bývá umírněnější ve dne, Mars v noci.

Hayz a halb

Některé středověké tradice používají jemnější podmínky sekty:

hayz – planeta odpovídá sektě horoskopu, nachází se ve správné hemisféře a ve znamení odpovídající polarity;

halb – planeta splňuje pouze část těchto podmínek, zejména správné postavení vzhledem k horizontu.

Definice se mezi autory liší. Tyto stavy představují doplňkovou akcidentální důstojnost a neměly by být zaměňovány se samotným základním rozdělením na denní a noční horoskop.

Aspekty benefiků a malefiků

Planetu mohou akcidentálně podporovat aplikující aspekty Jupitera a Venuše, zejména pokud jsou tyto planety důstojné a schopné jednat. Obtížné aspekty Marsu a Saturna mohou přinášet konflikt, zdržení, poškození nebo tlak.

Výsledek však závisí na sektě, důstojnosti, recepci a povaze aspektu. Saturnův trigon nemusí být automaticky příznivější než Marsova kvadratura a benefik v oslabeném stavu nemusí být schopen poskytnout účinnou pomoc.

Obležení

Planeta je **obležena**, pokud se nachází mezi dvěma malefiky nebo se od jednoho oddělila a k druhému aplikuje. Taková situace může omezovat její možnosti a vystavit ji souvislému tlaku.

Opačná konfigurace mezi Venuší a Jupiterem se někdy označuje jako obklopení benefiky a může planetě poskytovat ochranu či podporu.

Rozlišuje se obležení tělesné, aspektové a v některých tradicích také obležení paprsky. Přesná definice musí být uvedena podle konkrétní metody.

Recepce poskytovaná pomoc

Planeta může být posílena recepcí vládcem znamení, exaltace, triplicity, hranice nebo tváře, v níž se nachází. Přijímající planeta jí symbolicky poskytuje prostředky, ochranu či svolení jednat.

Recepce je zvláště významná při obtížném aspektu. Může zmírnit konflikt a umožnit spolupráci, sama však nemusí odstranit všechna oslabení.

Pokud je přijímající planeta sama retrogradní, spálená nebo jinak neschopná jednat, její pomoc může být omezená.

Přenos a shromažďování světla

V horární a elekční astrologii může třetí planeta spojit dva signifikátory, které spolu přímo neaspektují.

Přenos světla: rychlejší planeta se oddělí od jednoho signifikátoru a aplikuje k druhému.
Shromažďování světla: dvě rychlejší planety aplikují k pomalejší planetě, která jejich význam spojí.

Tyto konfigurace neposkytují obecnou důstojnost, ale mohou zvýšit schopnost planet dokončit konkrétní záležitost.

Aplikující a separující aspekty

Aplikující aspekt ukazuje na spojení, které se teprve vytváří, a proto může podporovat budoucí uskutečnění. Separující aspekt popisuje něco, co již proběhlo nebo ztrácí účinnost.

Planeta aplikující k přesnému aspektu má odlišnou situaci než planeta, která se od téhož aspektu vzdaluje. V nativní astrologii se rozdíl používá méně jednoznačně než v horární a elekční praxi.

Radosti planet

Každá ze sedmi tradičních planet má dům své radosti:

Planet	Dům
--------	-----

a	radosti
---	---------

Merku	1.
r	

Měsíc	3.
--------------	----

Venuš	5.
e	

Mars	6.
-------------	----

Slunce	9.
---------------	----

Jupiter	11.
----------------	-----

Saturn	12.
---------------	-----

Planeta v domě své radosti získává prostředí odpovídající její přirozenosti. Radost není esenciální důstojnost a nemá stejný význam jako domicil či exaltace.

Planetární hodina a den

Planeta může získat menší podporu, pokud se horoskop sestavuje v jejím planetárním dni nebo hodině. Tato shoda se používá především v elekční astrologii a astrologické magii.

Sama o sobě zpravidla nestačí k překonání výrazného oslabení planety. Větší význam má tehdy, pokud se současně shoduje s ascendentem, jeho vládcem nebo hlavním signifikátorem volby.

Bodové hodnocení

William Lilly a další raně novověcí astrologové používali tabulky bodů, které přidělovaly kladné a záporné hodnoty například úhlovosti, rychlosti, direktnímu pohybu, spálení, retrograditě a aspektům.

Takové tabulky jsou užitečnou orientační pomůckou, ale nejsou univerzální. Prostý součet nemůže plně vystihnout rozdíl mezi planetou kvalitní, planetou mocnou a planetou vhodnou pro konkrétní úkol.

Lillyho tabulka akcidentálních důstojností

Akcidentální dignita / fortituda	Bod y	Akcidentální debilita	Body
V 10. nebo 1. domě	+5	Ve 12. domě	-5
V 7., 4. nebo 11. domě	+4	V 8. nebo 6. domě	-2
Ve 2. nebo 5. domě	+3	Retrogradní pohyb	-5
V 9. domě	+2	Pomalejší než průměrný denní pohyb	-2
Ve 3. domě	+1	Saturn, Jupiter nebo Mars okcidentální	-2
Direktní pohyb	+4	Venuše nebo Merkur orientální	-2
Rychlejší než průměrný denní pohyb	+2	Luna ubývající ve světle	-2
Saturn, Jupiter nebo Mars orientální	+2	Spálená Sluncem (<i>combust</i>)	-5
Venuše nebo Merkur okcidentální	+2	Pod paprsky Slunce	-4
Luna přibývající ve světle	+2	Přesná konjunkce s Jižním uzlem	-4
Volná od spálení a slunečních paprsků	+5	Obklíčená Saturnem a Marsem	-5
V srdci Slunce – cazimi	+5	Přesná opozice se Saturnem nebo Marsem	-4
Přesná konjunkce s Jupiterem nebo Venuší	+5	Přesná kvadratura se Saturnem nebo Marsem	-3
Přesná konjunkce se Severním uzlem	+4	Konjunkce s Algolem v příslušném orbisu	-5
Přesný trigon s Jupiterem nebo Venuší	+4		
Přesný sextil s Jupiterem nebo Venuší	+3		
Konjunkce s Regulem	+6		
Konjunkce se Spikou	+5		

Příklad kombinovaného hodnocení

Jupiter v Raku v desátém domě může být:

esenciálně důstojný exaltací;

akcidentálně silný úhlovým postavením;

výrazný blízkostí medium coeli;

dále posílený v denním horoskopu.

Jupiter v Raku ve dvanáctém domě zůstává exaltovaný, ale jeho schopnost působit otevřeně a veřejně je oslabena padajícím a skrytým domem.

Mars v Raku v desátém domě je v pádu, avšak úhlový. Může tedy působit velmi silně, ale jeho aktivita může být konfliktní, nevyvážená nebo obtížně řízená.

Moderní planety

Tradiční tabulky akcidentálních důstojností vznikly pro sedm viditelných planet. Uran, Neptun a Pluto lze hodnotit podle domu, úhlovosti, rychlosti, retrogradity a aspektů, nelze však bez dalšího převzít všechny tradiční podmínky sekty, radostí nebo heliakálních fází.

Při jejich používání je vhodné oddělit astronomicky zjistitelný stav od moderní symbolické interpretace.

Použití v astrologických disciplínách

Nativní astrologie: schopnost planet projevit své funkce a ovlivnit viditelné životní okolnosti.

Horární astrologie: způsoblost signifikátorů jednat, dokončit aspekt a uskutečnit výsledek.

Elekční astrologie: volba okamžiku, v němž jsou hlavní planety důstojné, direktní, viditelné a vhodné umístěné.

Mundánní astrologie: účinnost vládců ingresů, lunací, zatmění a politických signifikátorů.

Prognostická astrologie: dočasné posílení nebo oslabení planet v revolucích, direkcích a tranzitech.

Častá zjednodušení

Za problematické se považuje ztotožňovat akcidentální sílu s příznivostí, považovat každou retrogradní planetu za neúčinnou, hodnotit spálení bez přesné vzdálenosti od Slunce nebo mechanicky počítat body bez ohledu na konkrétní otázku. Silná planeta může působit škodlivě a slabá planeta může mít dobrý význam, ale malou možnost jej uskutečnit.

Výběrová bibliografie

Brennan, Chris: *Hellenistic Astrology: The Study of Fate and Fortune*. Denver: Amor Fati Publications, 2017.

Dykes, Benjamin N.: *Traditional Astrology for Today*. Minneapolis: Cazimi Press, 2011.

Lehman, J. Lee: *Classical Astrology for Modern Living*. Atglen: Whitford Press, 1996.

Lilly, William: *Christian Astrology*. London, 1647.

Ptolemaios, Klaudios: *Tetrabiblos*. Různá vydání a překlady.

Valens, Vettius: *The Anthology*. Přel. Mark T. Riley, 2010.

Související pojmy: Planetární důstojnosti · Úhlové domy · Retrogradita · Stacionarita · Planetární rychlost · Cazimi · Spálení · Pod paprsky · Heliakální východ · Sekta · Hayz · Halb · Planetární radosti · Receptce · Obložení · Aplikace a separace

Alfridaria

technika

(též *Alfridaries*, *Alfridarii*, *Alfridariae*; v různých latinských textech s dalšími pravopisnými variantami)

Termín středověké a raně novověké astrologie pro systém planetárních období života, v němž jednotlivé planety postupně přebírají vládu nad určitými úseky lidského věku. V moderní anglické astrologické literatuře se obvykle používá arabizovaná podoba Firdaria (sing. *firdar*).

Nejde tedy o stálíci, ale o chronokratickou techniku – metodu „vládců času“. Její smysl spočívá v tom, že natalita zůstává základním horoskopem, ale v jednotlivých životních obdobích se určité planety stávají časovými vládci a aktivují témata odpovídající jejich radixovému postavení.

Původ názvu

Latinské alfridaria je odvozeno z arabského astrologického termínu *firdār* (فردار), v množném čísle *firdārāt*. Do latinské astrologie se výraz dostal prostřednictvím překladů arabských astrologických spisů ve středověku.

Etymologie samotného arabského *firdār* není úplně průhledná. Často se upozorňuje na jeho perské pozadí; proto není vhodné tvrdit, že jde o původně čistě arabské slovo ve významu „planetární období“. Arabština zde fungovala především jako jazyk, kterým se technika dostala do latinského Západu.

V evropských pramenech pak vznikaly podoby jako:

firdaria → *al-firdaria* → *alfridaria* / *alfridaries*.

Počáteční *al-* je typickým pozůstatkem arabského určitého členu, podobně jako u řady dalších latinizovaných arabských astronomických a astrologických výrazů.

Historický původ

Firdarie patří k technikám, které se do středověké evropské astrologie dostaly prostřednictvím arabské a perské astrologické tradice. Významnou roli v jejich předání sehrál Abū Mašar (Albumasar, 787–886).

V latinské tradici jsou *firdarie* známy zejména prostřednictvím Albumasarových děl a pozdějších středověkých astrologů. Techniku znali a používali také autoři perské a arabské astrologie před jejím převzetím evropskými astrology.

Proto bychom ji historicky charakterizovali jako:

pozdě antickými chronokratickými metodami ovlivněnou, ale ve své známé podobě především persko-arabskou techniku planetárních období, která byla ve středověku přenesena do latinské astrologie.

Není správné ji jednoduše označovat za řeckou helénistickou techniku, i když myšlenka planet jako vládců určitých časových období má ve starší astrologii četné paralely.

Základní princip

Každá planeta dostává určité hlavní období – *firdar*.

V klasickém systému se používá sedm tradičních planet a také severní a jižní lunární uzel.

Délky hlavních období jsou:

Vládce	Délka období	hlavního
Slunce	10 let	
Venuše	8 let	
Merkur	13 let	
Luna	9 let	

Vládce	Délka období	hlavního
--------	--------------	----------

Saturn 11 let

Jupiter 12 let

Mars 7 let

Severní uzel 3 roky

Jižní uzel 2 roky

Součet činí:

$10 + 8 + 13 + 9 + 11 + 12 + 7 + 3 + 2 = 75$ let.

Vzniká tedy 75letý cyklus.

Délky sedmi planetárních období – 10, 8, 13, 9, 11, 12 a 7 let – souvisejí s tradičními planetárními „nejmenšími léty“ (*minor years*), známými i z dalších technik délky života a chronokratorů.

Denní a noční narození

Zásadní zvláštností firdarií je, že pořadí období závisí na tom, zda jde o denní nebo noční horoskop.

Denní narození

U denního narození začíná cyklus Sluncem:

Pořadí	Vládce	Délka
1	Slunce	10 let
2	Venuše	8 let
3	Merkur	13 let
4	Luna	9 let
5	Saturn	11 let
6	Jupiter	12 let
7	Mars	7 let
8	Severní uzel	3 roky
9	Jižní uzel	2 roky

Prvních sedm planet tedy zabírá 70 let, uzly dalších 5 let.

Noční narození

U nočního narození začíná cyklus Lunou:

Pořadí	Vládce	Délka
1	Luna	9 let
2	Saturn	11 let
3	Jupiter	12 let
4	Mars	7 let
5	Slunce	10 let
6	Venuše	8 let
7	Merkur	13 let
8	? uzly podle použité tradice	5 let celkem

A právě u posledního řádku je historická komplikace.

Spor o uzly v nočním schématu

V moderních tabulkách se často setkáme s nočním pořadím:

Luna → Saturn → Jupiter → Mars → Slunce → Venuše → Merkur → severní uzel → jižní uzel.

Takový systém prostě zachovává uzly na konci cyklu.

Historické prameny však nejsou v umístění uzlů v nočním horoskopu jednotné. V některých středověkých schématech se uzlová období vkládají mezi Mars a Slunce.

Proto se při práci se starým textem nesmí automaticky předpokládat, že všechny „firdarie“ znamenají přesně tutéž moderní tabulku.

Tohle je jedna z oblastí, kde je vždy dobré uvést konkrétního autora.

Podobdobí – subfirdaria

Hlavní planetární období se dále rozděluje na sedm podobdobí, jejichž spoluvládci jsou tradiční planety.

Například během hlavního období Slunce se postupně uplatňují kombinace:

Slunce/Slunce → Slunce/Venuše → Slunce/Merkur → Slunce/Luna → Slunce/Saturn → Slunce/Jupiter → Slunce/Mars.

Potom začne hlavní období Venuše.

U něj:

Venuše/Venuše → Venuše/Merkur → Venuše/Luna → Venuše/Saturn → Venuše/Jupiter → Venuše/Mars → Venuše/Slunce.

Princip tedy spočívá v tom, že první planeta je hlavním vládcem období a druhá vládcem podobdobí.

Délka hlavního firdaru se při tomto běžném způsobu rozdělení dělí na sedm stejných částí.

Například:

Sluneční firdar = 10 let

jedno sluneční podobdobí = $10 / 7$ roku $\approx 1,43$ roku.

U Jupiterova dvanáctiletého období:

$12 / 7 \approx 1,71$ roku.

Uzlová období se obvykle dále na sedm planetárních podobdobí nedělí.

Jak se firdarie interpretují

Samotné označení planety za vládce období ještě nestačí. Je třeba se vrátit k nativitě.

Zkoumá se zejména:

- znamení a dům hlavního vládce,
- jeho esenciální a akcidentální důstojnost,
- jeho sektová příslušnost,
- aspekty a recepce,
- domy, kterým vládne,
- vztah hlavního vládce k vládci podobdobí.

Například Jupiterův firdar není automaticky „šťastných dvanáct let“. Jupiter silný, dobře umístěný a podporovaný bude mít jiné možnosti projevu než Jupiter poškozený, kadentní nebo silně zatížený malefiky.

Podobně Saturnovo období není automaticky „špatné“. Může znamenat období odpovědnosti, konsolidace, práce, autority, majetkového upevnění nebo dlouhodobého budování, pokud je Saturn v nativitě funkčně dobře postaven.

Firdarie tedy především odpovídají na otázku:

„Která část radixu je nyní časově aktivována?“

Nikoli:

„Co se musí během tohoto období stát?“

Hlavní vládce a spoluvládce

Velmi užitečné je chápat dvojici například:

Saturn / Venuše

tak, že Saturn vytváří hlavní rámec období, zatímco Venuše konkretizuje jeho aktuální fázi.

Jestliže Saturn v radixu vládne například 10. domu a Venuše 7. domu, může být příslušné podobdobí významné pro propojení profesního postavení a partnerských či smluvních záležitostí. Skutečný výklad však závisí na konkrétním horoskopu.

Tím se firdarie podobají jiným tradičním technikám vládců času: nepracují izolovaně, ale aktivují radixové přísliby.

Firdarie a sekta

Rozlišení denního a nočního narození není pouhá technická volba počáteční planety. Souvisí se starším astrologickým konceptem sekty.

U denního horoskopu je hlavním světlem Slunce, proto cyklus začíná Sluncem.

U nočního horoskopu je hlavním světlem Luna, proto začíná Lunou.

To odpovídá základnímu rozdělení:

denní sekta – Slunce, Jupiter, Saturn

noční sekta – Luna, Venuše, Mars

Merkur je proměnlivý a jeho sektová příslušnost závisí na okolnostech.

Proto může být při interpretaci firdaru důležité také to, zda je jeho vládce v sektě nebo mimo sektu.

Firdarie a jiné techniky

Alfridaria se nesmí zaměňovat s několika podobnými systémy.

Technika	Princip
Firdaria / Alfridaria	pevně dlouhá planetární období podle denního/nočního narození
Profekce	postup znamení/domů zpravidla po jednom roce
Zodiacal Releasing Aphesis	– uvolňování od určitého Lotu podle planetárních období
Primární direkce	pohyb signifikátorů/promisorů založený na denním pohybu nebeské sféry
Daśā	indické systémy planetárních období
Planetární léta	tradiční délky planet používané v několika odlišných technikách

Zvláště lákavé je srovnání s indickými daśā, protože oba systémy rozdělují život na planetární období a podobdobí. Historicky a technicky jsou to však odlišné tradice. Firdarie nelze označit za „západní Vimśottarī Daśā“.

Praktický příklad

Představme si denní narození.

Prvních deset let života náleží Slunci:

0–10 let: Slunce

Poté:

10–18 let: Venuše

18–31 let: Merkur

31–40 let: Luna

40–51 let: Saturn

51–63 let: Jupiter

63–70 let: Mars

a poté následují uzlová období podle použité varianty systému.

Člověk narozený ve dne ve věku například 55 let tedy prochází hlavním Jupiterovým firdarem. Teprve následně bychom vypočítali příslušný subfirdar a oba vládce interpretovali podle jejich radixového postavení.

U nočního narození by však tentýž věk patřil jiné planetě, protože cyklus začíná Lunou.

Historický význam

Alfridaria jsou důležitým dokladem toho, že středověká astrologie nepracovala pouze s tranzity a směry. Disponovala zpracovanými systémy chronokratorů – vládců času.

Základní filozofie je velmi tradiční:

radix určuje potenciál; chronokrator určuje dobu jeho aktivace.

Proto se firdarie dobře kombinují například s roční profekcí, solárním návratem a tranzity. Jestliže několik nezávislých časovacích technik současně aktivuje tutéž planetu nebo stejné domy, tradiční astrolog tomu přikládá větší význam.

Stručná definice:

Alfridaria (Firdaria) – středověká astrologická technika planetárních vládců času, převzatá latinskou astrologií z persko-arabské tradice. Život rozděluje na hlavní období sedmi tradičních planet a lunárních uzlů. Planetám náleží období: Slunce 10, Venuše 8, Merkur 13, Luna 9, Saturn 11, Jupiter 12 a Mars 7 let, uzlům 3 a 2 roky; celý cyklus tak činí 75 let. U denního narození začíná pořadí Sluncem, u nočního Lunou. Hlavní planetární období se dále dělí na podobdobí (*subfirdaria*). Výklad vychází především z postavení, vládcovství, důstojnosti, sekty a aspektů příslušných planet v radixu. Alfridaria jsou jednou z tradičních západních chronokratických metod a nesmějí být zaměňována s profekcemi, primárními směry ani indickými systémy dašā.

Výběrová bibliografie

BRENNAN, Chris. Hellenistic Astrology: The Study of Fate and Fortune. Denver: Amor Fati Publications, 2017.

GEORGE, Demetra. Ancient Astrology in Theory and Practice. 2 sv. Tucson: Rubedo Press, 2019–2022.

Související pojmy: Firdaria · Firdar · Subfirdaria · chronokrator · sekta · planetární léta · profekce · Aphesis · Zodiacal Releasing · primární směry · Abū Mašar (Albumasar) · Dašā · radix.

Alchocoden – vládce délky života

technika

Alchocoden (také Alcochoden, Alcocoden, Alcochodon) je termín středověké arabské a latinské astrologie označující planetu, která v tradičních metodách určování délky života přiděluje určité „roky života“. Pracuje v těsné souvislosti s *hylegem* (aphetou): hyleg představuje hlavní životodárné místo horoskopu, zatímco alchocoden je planeta způsobící převzít vládu nad tímto místem a podle své síly stanovit základní počet let.

Nejdůležitější je hned na začátku odstranit časté zjednodušení:

Hyleg ≠ alchocoden.

Hyleg = životodárné místo či bod.

Alchocoden = planeta disponující hylegem a přidělující roky.

A ještě třetí prvek:

Anareta / abscissor = ničivý či život přerušující činitel.

Jde tedy o různé funkce v rámci tradiční nauky o délce života.

Původ slova

Latinské *alchocoden* je převzato z arabského astrologického názvosloví. Za jeho základem stojí výraz al-kadkhudāh / al-kadkhudā, který je sám perského původu (*kadkhudā*), doslova přibližně „pán domu“, „hospodář“, „vládce“. V arabské astrologické terminologii získal specializovaný význam vládce určitého místa, zvláště planety spojené s hylegem.

V latinských rukopisech vznikla řada podob: alcocoden, alcohoden, alchocoden, alcohodon. Proto je při hledání ve starých textech dobré počítat s několika pravopisnými variantami.

Arabské kořeny nauky

Latinský alchocoden není samostatný evropský vynález. Je součástí rozsáhlé nauky o haylāh a kadkhudāh, která se rozvinula v arabské astrologii na základě pozdně antických metod určování délky života.

Důležitými prostředníky byli zejména astrologové jako Māshā'allāh, Abū Ma'shar, 'Umar al-Ṭabarī, al-Qabīṣī (Alchabitus) a další. Při překladu arabských astrologických textů do latiny se terminologie přenesla do evropské astrologie 12.–13. století.

Proto spolu také evropská terminologie hyleg – alchocoden historicky tak pevně souvisí.

Ptolemaios a alchocoden

Tady je velmi důležitá pramenná hranice.

Ptolemaios termín alchocoden nepoužívá.

V III. knize *Tetrabiblu* se zabývá délkou života a hledáním prorogátoru / aphety, tedy životodárného místa, a následně směřováním tohoto místa k destruktivním činitelům. Jeho metoda ale není totožná s pozdějším středověkým schématem:

hyleg → alchocoden → malé/střední/velké roky planety.

Proto není přesné nazývat alchocoden „Ptolemaiovou metodou“. Pozdější arabská a latinská tradice spojila několik starších naukových vrstev do systému, který se od Ptolemaiova postupu liší.

Jak se alchocoden určuje

Tady začíná nejobtížnější část nauky, protože neexistuje jediná univerzální metoda platná u všech autorů.

Obecný postup je však tento:

1. Nejprve musí být určen hyleg

Kandidáty bývají podle školy a podmínek zejména:

Slunce – Luna – Ascendent – Bod štěstí – případně prenatální syzygie.

Výběr se liší podle toho, zda jde o denní nebo noční horoskop a v jakých domech či hylegických místech se světla nacházejí.

Teprve když je hyleg nalezen, lze hledat alchocoden.

2. Zkoumá se vládce hylegu

Kandidátem na alchocoden je planeta, která má k místu hylegu odpovídající esenciální důstojnost.

Podle různých autorů se zvažuje především:

domicil – exaltace – triplicita – term – tvář/dekan.

Některé metody používají hierarchii důstojností, jiné jejich bodové hodnocení nebo kombinaci několika podmínek.

3. Planeta musí mít vztah k hylegu

Pouhé esenciální vládcovství nemusí stačit. V řadě tradic musí planeta hyleg také aspektovat či být jinak schopna jeho životodárnou sílu převzít.

Toto je zásadní:

alchocoden není automaticky vládce znamení, v němž leží hyleg.

Může jím být například vládce exaltace, triplicity, termu nebo jiná planeta s dostatečným právem nad daným místem, pokud splní pravidla konkrétního autora.

Roky planet

Jakmile je alchocoden určen, přichází druhá fáze: planeta poskytuje určitý počet let podle své síly a postavení.

V pozdější latinské tradici se používají tři základní hodnoty:

malé – střední – velké roky.

Planetární roky alchocodenu

Po určení hylegu a planety způsobilé stát se alchocodenem se podle jejího postavení a síly stanoví příslušná základní časová hodnota. Tradiční nauka rozlišuje velké, střední a malé roky jednotlivých planet. Tyto hodnoty nejsou samy o sobě předpovědí skutečné délky života; tvoří výchozí čísla historického astrologického výpočtu, která mohou být dále upravována podle stavu a aspektů dalších planet. Přesný způsob volby a korekce se mezi tradičními autory liší.

Planeta	Velké roky	Střední roky	Malé roky
Saturn	57	43,5	30
Jupiter	79	45,5	12
Mars	66	40,5	15
Slunce	120	69,5	19
Venuše	82	45	8
Merkur	76	48	20
Luna	108	66,5	25

Pozor však: tabulky a jejich aplikace se mezi autory liší. Je proto lepší tuto tabulku označit jako jednu z tradičních latinských podob, nikoli za absolutně univerzální starověký standard.

Kdy dostane velké, střední nebo malé roky?

Základní logika je jednoduchá:

silný alchocoden → více let

oslabený alchocoden → méně let.

Ale konkrétní rozhodování je složitější.

Silná planeta, například úhlová, esenciálně důstojná, direktní, dobře postavená a nepoškozená, může poskytovat své velké roky.

Planeta střední síly může poskytovat střední roky.

Výrazně oslabená planeta může poskytovat pouze malé roky.

V některých tradicích je důležitá zejména angularita:

úhlový dům → velké roky

následující dům → střední roky

padající dům → malé roky

ale ani toto nelze mechanicky aplikovat na každého autora.

Přidávání a ubírání let

Výpočet alchocodenu nekončí výběrem základní hodnoty.

Benefické planety mohou podle své konfigurace k alchocodenu roky přidávat, zatímco malefické planety mohou roky odečítat.

Typicky se zkoumá:

Jupiter a Venuše → možnost přidání

Saturn a Mars → možnost odečtení

ale rozhodující jsou jejich vlastní stav, aspekt, recepce a další podmínky.

V některých metodách se přidávají nejen roky, ale také měsíce, týdny či dny, takže výsledkem může být zdánlivě velmi přesný údaj.

A právě zde je důležitá kritická poznámka: taková matematická přesnost je přesností uvnitř astrologického algoritmu, nikoli důkazem skutečné biologické přesnosti prognózy.

Jednoduchý modelový příklad

Představme si:

Hyleg = Slunce na 15° Berana.

Slunce je tedy životodárným místem.

Na 15° Berana má několik planet různá esenciální práva. Z nich podle pravidel daného autora vyjde jako nejsilnější způsobilý vládce například Mars.

Pokud Mars zároveň splňuje požadovaný vztah k hylegu, stává se:

Mars = alchocoden.

Potom se zkoumá jeho postavení.

Je-li silný a úhlový, může podle použité tradice poskytnout například své velké roky = 66 let.

Následně se zkoumá Jupiter, Venuše, Saturn a další relevantní faktory, které mohou výslednou hodnotu zvýšit či snížit.

Schéma tedy není:

„Slunce je hyleg, proto Slunce udává délku života.“

Ale:

Hyleg → určení jeho způsobilého vládce → alchocoden → planetární roky → korekce.

Hyleg, alchocoden a anareta

Pojem	Funkce
Hyleg apheta	/ životodárné místo, nositel životní síly
Alchocoden	planeta disponující hylegem; stanovuje základní délku života
Anareta	ničivý činitel ohrožující život
Abscissor	činitel „odřezávající“ či ukončující životní běh

Termíny anareta a abscissor se však u jednotlivých autorů významově překrývají a neměly by být vždy mechanicky považovány za dvě zcela oddělené funkce.

Alchocoden versus Alcocoden of the figure

Existuje ještě jeden terminologický problém.

Arabské *kadkhudāh* nemusí v každém textu automaticky znamenat vládce délky života. Obecně může znamenat „pána“, „vládce“ či planetu disponující určitým místem.

Proto může být v některých překladech a moderních komentářích termín *alcocoden* použit širěji.

Při čtení středověkého textu je proto vždy nutné zjistit:

alchocoden čeho?

V kontextu hylegu a délky života však české heslo Alchocoden zcela oprávněně označuje právě planetu přidělující životní roky.

Alchocoden a Alchabitius

Alchabitius (al-Qabīṣī) se problematikou délky života zabýval a jeho *Introduction to Astrology* patří k textům, jejichž prostřednictvím arabská astrologická nauka vstoupila do latinské Evropy.

Ale:

Alchabitius ≠ alchocoden.

Podobnost slov je čistě náhodná z hlediska jejich významu.

Alchabitius je latinizované jméno osoby (*al-Qabīṣī*).

Alchocoden je astrologický technický termín odvozený od *kadkhudā*.

Pro českého čtenáře je jejich sousedství v abecedě trochu zrádné.

Vztah k primárním směry

Alchocoden se někdy směruje s primárními směry, protože obě techniky byly používány při zkoumání délky života.

Nejsou však totožné.

V jedné větvi tradice:

alchocoden → poskytuje počet let.

V jiné prognostické vrstvě:

hyleg/apheta → je dirigován k anaretickému místu nebo aspektu.

Ptolemaiova metoda stojí mnohem výrazněji právě na prorogaci/direkci aphety, zatímco pozdější arabská a latinská nauka rozvinula také samostatnou práci s planetárními roky alchocodenu.

Alchocoden a moderní astrologie

V moderní západní astrologii se metoda používá jen okrajově, zejména mezi astrology rekonstruujícími středověkou, arabskou a renesanční astrologii.

Důvody jsou dva.

Za prvé je metoda textově komplikovaná: různí autoři dávají odlišná pravidla pro výběr hylegu, alchocodenu i korekci let.

Za druhé není astrologické určování délky života vědecky validovanou metodou predikce smrti. Historicky je však alchocoden mimořádně důležitý, protože ukazuje, jak středověká astrologie pracovala s hierarchií:

životní příslib radixu → planeta disponující životodárným místem → kvantifikace času → pozdější destruktivní aktivace.

Stručná definice:

Alchocoden (Alcochoden, Alcocoden) – v arabské a středověké latinské astrologii planeta disponující hylegem, tedy životodárným místem horoskopu, a používaná při tradičním výpočtu délky života. Název souvisí s arabským *kadkhudā*, převzatým z perštiny, ve významu „pán, hospodář, vládce“. Alchocoden se vybírá z planet majících příslušnou esenciální důstojnost v místě hylegu a podle konkrétní školy také požadovaný vztah k němu. Podle své síly poskytuje malé, střední nebo velké planetární roky, které mohou být dále upravovány působením benefiků a malefiků. Hyleg a alchocoden nejsou totožné: hyleg je životodárné místo, alchocoden planeta, která nad ním získává vládu a přiděluje roky. Ptolemaios termín alchocoden nepoužíval; systematická nauka hyleg–alchocoden náleží především arabské a následné latinské astrologické tradici. Jde o historickou astrologickou prognostickou techniku, nikoli o vědecky ověřenou metodu určování délky života.

Výběrová bibliografie

BRENNAN, Chris. Hellenistic Astrology: The Study of Fate and Fortune. Denver: Amor Fati Publications, 2017.

GEORGE, Demetra. Ancient Astrology in Theory and Practice. 2 sv. Tucson: Rubedo Press, 2019–2022.

Související pojmy: Hyleg · Apheta · Anareta · Abcissor · Abcissio luminis · délka života · planetární roky · esenciální dignita · akcidentální dignita · primární direkce · Alchabitius · Abū Ma'shar · Māshā'allāh · arabská astrologie · středověká astrologie.

Almagest

dílo

Almagest je hlavní astronomické dílo Klaudia Ptolemaia (Claudius Ptolemaeus), vzniklé v Alexandrii přibližně v polovině 2. století n. l. Představuje nejúplnější dochovanou syntézu řecké matematické astronomie a po více než tisíc let bylo jedním ze základních děl astronomické tradice v řeckém, islámském i latinském kulturním prostoru. Skládá se ze 13 knih a podává matematické modely pohybu Slunce, Měsíce a planet, teorii zatmění, pojednání o sférické astronomii a rozsáhlý katalog stálic.

Pro astrologickou encyklopedii je Almagest zásadní především proto, že tvoří astronomický a matematický základ Ptolemaiova astrologického díla Tetrabiblos. Almagest nevysvětluje, co planeta astrologicky „znamená“; vysvětluje především, kde se nebeské těleso nachází a jak jeho polohu vypočítat. *Tetrabiblos* pak pracuje s astrologickým významem takto astronomicky definovaných nebeských jevů.

Název

Ptolemaiovo dílo se původně nazývalo řecky Μαθηματικὴ Σύνταξις – Mathēmatikē Syntaxis, tedy přibližně Matematická soustava či Matematické uspořádání.

V řecké tradici se používalo také označení Megistē Syntaxis – Největší soustava. Z řeckého *megistē* („největší“) vzniklo v arabském prostředí označení al-Majistī, které se následně prostřednictvím středověké latiny proměnilo v Almagestum, respektive dnešní Almagest. Běžný evropský název díla je tedy výsledkem jeho cesty z řečtiny přes arabštinu do latiny.

To je samo o sobě výstižné pro historii knihy: Almagest se stal jedním z hlavních mostů mezi antickou řeckou astronomií, islámskou vědou a astronomií středověké a renesanční Evropy.

Ptolemaiova syntéza

Almagest není dílem vzniklým od počátku jako zcela nový astronomický systém. Ptolemaios shromáždil, kriticky zpracoval a matematicky rozvinul rozsáhlou starší tradici.

Zvláště významný byl Hipparchos z Níkaie (2. století př. n. l.), jehož výsledky Ptolemaios často používá a komentuje. Hipparchos pracoval rovněž s babylonskými astronomickými pozorováními, objevil precesi rovníkenností a vytvořil matematické modely pohybu Slunce a Měsíce. U pěti planet však podle samotného Ptolemaia nevytvořil úplnou teorii, která by odpovídala pozorováním; právě zde Ptolemaios systém významně rozvinul.

Proto je vhodnější chápat Almagest jako vrcholnou syntézu řecko-babylonské matematické astronomie doplněnou Ptolemaiovou vlastní prací, nikoli jednoduše jako „Ptolemaiovův vynález geocentrického systému“.

Geocentrický model

Základním referenčním bodem Almagestu je Země. Ptolemaios vychází z toho, že Země je kulová, nachází se ve středu kosmu a vzhledem k nebeské sféře je nehybná.

To ovšem neznamená, že by všechny planety v Ptolemaiově matematickém modelu jednoduše obíhaly po kružnicích se Zemí přesně v jejich středu.

Právě naopak. Aby mohl vysvětlit pozorované nepravidelnosti planetárního pohybu, používá kombinaci několika geometrických prostředků:

deferent – hlavní kružnice planetárního modelu,

epicykl – menší kružnice, po níž se pohybuje planeta, zatímco střed této kružnice postupuje po deferentu,

excentr – kružnice, jejíž geometrický střed neleží přesně ve středu Země,

ekvant – bod, vzhledem k němuž se pohyb jeví jako rovnoměrný.

Především zavedení ekvantu umožnilo Ptolemaiovi poměrně účinně modelovat nestejně rychlosti planet.

Schématicky tedy Ptolemaiov model nelze redukovat na:

Země → planeta obíhá po jednoduché kružnici.

Ve skutečnosti jde o důmyslnou soustavu kombinovaných kruhových pohybů, jejímž účelem bylo matematicky reprodukovat pozorované polohy nebeských těles.

Obsah třinácti knih

Almagest má promyšlenou strukturu postupující od matematických a astronomických základů ke stále složitějším pohybům nebeských těles.

Knihy Hlavní obsah

I	základní kosmologie, sférická astronomie, trigonometrie
II	vztahy nebeské sféry k místnímu horizontu, východy, západy, délka dne
III	Slunce a délka roku
IV–V	pohyb Měsíce, lunární teorie, paralaxa
VI	zatmění Slunce a Měsíce
VII–VIII	stálice, precese, katalog hvězd
IX	obecné základy planetární teorie, Merkur
X	Venuše a Mars
XI	Jupiter a Saturn
XII	stacionární body a retrográdní pohyb
XIII	planetární šířky a další prostorové aspekty planetárního pohybu

Dílo tak postupuje od geometrie nebeské sféry → Slunce → Měsíce → stálic → planet.

Zodiak a ekliptikální souřadnice

Pro astrologii je mimořádně významné, že Ptolemaiova astronomie používá ekliptiku jako základní referenční kružnici pro určování poloh.

Polohu nebeského tělesa lze vyjádřit pomocí:

ekliptikální délky – polohy měřené podél ekliptiky,

a

ekliptikální šířky – vzdálenosti severně nebo jižně od ekliptiky.

Právě první z těchto souřadnic je základem astrologického určování polohy planet ve znameních zvěrokruhu.

Tím vzniká důležité spojení:

Almagest → astronomicky určená ekliptikální poloha

Tetrabiblos → astrologická interpretace této polohy

Astrologie tedy v Ptolemaiově systému předpokládá astronomii.

Precese rovnodenností

Almagest je rovněž jedním z nejdůležitějších historických pramenů k precesi rovnodenností, jejíž objev Ptolemaios připisuje Hipparchovi.

Ptolemaios porovnával polohy hvězd se staršími pozorováními a přijímal hodnotu precese nejméně přibližně 1° za 100 let. Skutečná hodnota je rychlejší – přibližně 1° za 72 let – takže Ptolemaiův parametr byl příliš malý.

Pro historii astrologie je to zásadní. Precese způsobuje, že se mění vztah mezi tropickými znameními, jejichž počátek je vázán na rovnodennost, a souhvězdími či stálicemi.

Almagest je proto významný také pro pozdější dějiny sporu a rozlišování mezi tropickým a siderickým zodiakem.

Katalog stálic

Pro naši encyklopedii je pravděpodobně nejdůležitější částí Almagestu katalog stálic v knihách VII a VIII.

Obsahuje 1 022 hvězd, uspořádaných do 48 souhvězdí. U jednotlivých hvězd Ptolemaios zaznamenává jejich polohu pomocí ekliptikální délky a šířky a zařazuje je podle jasnosti.

To je důležitý pramen při identifikaci hvězd, s nimiž později pracovala astrologická tradice.

Ptolemaiův katalog ovšem není totéž jako astrologický katalog stálic. Almagest zaznamenává jejich astronomickou polohu a jasnost. Astrologické planetární kvality hvězd – například „Mars–Jupiter“, „Venuše–Merkur“ apod. – patří především do *Tetrabiblu*, nikoli do samotného hvězdného katalogu Almagestu.

Toto rozlišení je při práci se stálicemi velmi důležité.

Spor o Ptolemaiův katalog a Hipparcha

Dlouho se diskutovalo, do jaké míry je Ptolemaiův hvězdný katalog skutečně jeho vlastní a nakolik vychází z nedochovaného katalogu Hipparchova.

Starší badatelé někdy předpokládali, že Ptolemaios jednoduše převzal Hipparchovy polohy a opravil jejich délky o precesi. Dnešní situace je podstatně složitější: existují silné důvody předpokládat rozsáhlou závislost na starším hipparchovském materiálu, ale nelze celý Almagestův katalog jednoduše vysvětlit mechanickým přepočtem jediného Hipparchova katalogu. Historie dat a jejich transformace je předmětem odborné diskuse.

Almagest a Tetrabiblos

Pro astrologii je vztah obou Ptolemaiových spisů klíčový.

Almagest představuje matematickou astronomii.

Tetrabiblos představuje astrologickou nauku.

Nejde však o dvě zcela nesouvisející knihy. Astrologická část Ptolemaiova myšlení předpokládá astronomický aparát, který matematická astronomie poskytuje.

Zjednodušeně:

Almagest: Kde se planeta nachází? Jak se pohybuje? Kdy vyjde? Kdy bude v opozici? Kdy nastane zatmění?

Tetrabiblos: Jaký astrologický význam má poloha planety, její vztah k ostatním tělesům, znamení, fáze či další nebeská konfigurace?

Ptolemaiova astrologie proto není samostatnou symbolickou soustavou oddělenou od astronomie. Je vystavěna na astronomickém obrazu nebe své doby.

Almagest a astrologické aspekty

Je vhodné upozornit na další jemný rozdíl.

Geometrické úhlové vztahy mezi nebeskými tělesy jsou samozřejmě astronomicky určitelné pomocí systému Almagestu. Astrologická nauka o trigonu, kvadratuře, sextilu a opozici jako kvalitativně odlišných vztazích však patří do Tetrabiblu.

Almagest tedy poskytuje geometrii, zatímco astrologický význam této geometrie poskytuje jiný text.

Stejné rozlišení platí pro stálice:

Almagest → poloha hvězdy

Tetrabiblos → její astrologická povaha

Retrogradita

Z astrologického hlediska je zajímavá také Ptolemaiova matematická analýza retrográdního pohybu planet.

V geocentrickém pozorování planeta někdy zpomaluje, zastavuje se, pohybuje se zdánlivě zpět a poté opět pokračuje přímým směrem. Ptolemaios tento jev modeluje pomocí geometrické soustavy deferentů, epicyklů a dalších parametrů. Kniha XII se přímo zabývá mimo jiné výpočtem stacionárních bodů a oblouků retrogradace.

Pro astrologii je důležité, že pojmy:

direktní – stacionární – retrográdní

mají nejprve astronomický význam. Teprve astrologická tradice jim přisuzuje další interpretační hodnotu.

Přenos do arabského světa

Po úpadku znalosti řečtiny v západní Evropě sehrála zásadní úlohu arabská vědecká tradice. Almagest byl překládán do arabštiny a stal se jedním ze základních textů islámské astronomie.

Muslimští astronomové Ptolemaia pouze neopakovali. Jeho pozorování kontrolovali, opravovali astronomické parametry, sestavovali nové tabulky a v některých případech kritizovali samotnou konstrukci jeho planetárních modelů.

Právě arabský název díla se nakonec stal základem evropského názvu Almagest.

Tato cesta je pro historii astrologie velmi důležitá:

řecká astronomie → arabská astronomie a astrologie → latinský středověk → renesance.

Společně s astronomickými metodami se touto cestou do latinské Evropy vracela také velká část řeckého astrologického dědictví.

Almagest v latinském středověku

Ve 12. století se Almagest stal prostřednictvím překladů dostupným latinské Evropě. Mimořádně významný byl latinský překlad Gerarda z Cremony, vytvořený z arabské verze.

Ptolemaiovská matematická astronomie se následně stala základem univerzitní astronomické tradice.

To má přímý význam také pro středověkou astrologii. Astrolog potřeboval efemeridy či astronomické tabulky a ty byly založeny na matematické astronomii vyrůstající z ptolemaiovské tradice.

Historický astrolog tedy nemohl oddělit výpočet horoskopu od astronomie tak snadno, jak je tomu v době počítačových astrologických programů.

Almagest a Koperník

Význam Almagestu neskončil s příchodem heliocentrismu. Naopak – Mikuláš Koperník Ptolemaiovu matematickou astronomii velmi dobře znal.

Koperník odmítl geocentrické uspořádání planetárního systému, ale řada matematických nástrojů antické a středověké astronomie zůstala součástí jeho vlastní práce. Ještě v 16. století byl Almagest zásadním referenčním textem astronomického vzdělání; například řecké vydání s Theónovým komentářem patřilo mezi astronomickou literaturu spojenou s Koperníkovým okruhem.

Přechod:

Ptolemaios → Koperník → Kepler

proto nebyl prostým nahrazením „špatné astronomie správnou“, ale dlouhým vývojem matematických modelů založených na stále přesnějších pozorováních.

Význam pro astrologii

V astrologické encyklopedii má Almagest zvláštní postavení. Není to astrologická příručka, ale bez astronomické tradice, kterou reprezentuje, nelze Ptolemaiovu ani značnou část pozdější evropské astrologie správně pochopit.

Jeho význam pro astrologii spočívá zejména v astronomickém vymezení ekliptiky a zodiakálního souřadnicového systému, matematickém určování poloh Slunce, Měsíce a planet, teorii retrográdního pohybu, práci s precesí, katalogu stálic a matematických metodách, z nichž vycházely pozdější astronomické tabulky používané astrology.

Proto bychom vztah obou hlavních Ptolemaiových děl shrnuli větou:

Almagest poskytuje astronomickou geometrii nebe; Tetrabiblos na této geometrii buduje astrologický výklad.

Pozor na častou záměnu

Almagest ≠ Tetrabiblos.

V populární astrologické literatuře se někdy obecně odkazuje na „Ptolemaia“, aniž je uvedeno, z kterého díla tvrzení pochází. To může být problematické zejména u stálic.

Pokud jde o:

souřadnice, katalog hvězd, precesi, astronomické modely → Almagest

Pokud jde o:

planetární povahu stálic, astrologické aspekty, znamení, domy, předpověď počasí, mundánní či natální interpretaci → především Tetrabiblos.

Stručná definice

Almagest – hlavní astronomické dílo Klaudia Ptolemaia z 2. století n. l., původně řecky *Mathēmatikē Syntaxis*, sestávající ze třinácti knih. Podává matematickou geocentrickou teorii pohybů Slunce, Měsíce a planet, teorii zatmění, pojednává o precesi a obsahuje katalog 1 022 stálic ve 48 souhvězdích. Prostřednictvím arabské a později latinské vědy se stal základním astronomickým dílem středověku. Pro astrologii je významný především jako astronomický a matematický základ Ptolemaiovy astrologické soustavy, jejíž interpretační část je obsažena zejména v *Tetrabiblu*.

Výběrová bibliografie

PTOLEMAIOS, Klaudios. Almagest. Přel. G. J. Toomer. Princeton: Princeton University Press, 1998.

EVANS, James. The History and Practice of Ancient Astronomy. New York–Oxford: Oxford University Press, 1998.

Související pojmy: astrologie – ekliptika – epicykl – excentr – Hipparchos – Klaudios Ptolemaios – precese – retrogradita – stálice – Tetrabiblos – tropický zodiak – zvěrokruh.

Almuten

astrologické činitele

Vymezení

Almuten je planeta, která má na určitém místě zodiaku největší souhrn esenciálních důstojností. Určuje se bodovým porovnáním vládců domicilu, exaltace, triplicity, hranice a tváře. Nemusí být totožný s vládcem znamení.

Pojem pochází ze středověké arabské astrologie; latinské *almuten* souvisí s arabským výrazem *al-mubtazz*, tedy „vítěz“ či planeta, která v hodnocení převážila. Ve středověkých textech se užívá také podoba *almuten* nebo *almuten figuris*.

Výpočet almutenu

Jednotlivým esenciálním důstojnostem se obvykle přidělují body:

Důstojnos Počet

t	bodů
---	------

domicil	5
---------	---

exaltace	4
----------	---

triplicita	3
------------	---

hranice	2
---------	---

tvář	1
------	---

Pro zkoumaný stupeň se určí všichni příslušní vládci a jejich body se sečtou. Planeta s nejvyšším výsledkem je almutenem daného místa. Má-li například jedna planeta vládu nad triplicitou a hranicí, získává pět bodů a může převážet nad samotným vládcem exaltace.

Při rovnosti bodů se přihlíží k dalším okolnostem, například k příslušnosti k sektě, umístění v domě, aspektům, rychlosti, orientálnosti či okcidentalitě a celkové síle planet. Pravidla pro rozhodování se u jednotlivých autorů liší.

Almuten a vládce znamení

Vládce znamení je planeta, která má na daném místě domicilní důstojnost. **Almuten** je planeta s nejvyšším součtem všech započítaných důstojností. Obě funkce proto mohou náležet různým planetám.

Vládce znamení zůstává základním dispozitorem planety nebo bodu. Almuten představuje planetu, která má k danému místu nejsilnější souhrnný nárok. Almuten tedy dispozitora automaticky nenahrazuje, ale doplňuje jeho výklad.

Almuten určitého bodu

Almuten lze stanovit pro libovolný stupeň horoskopu, například pro:

ascendent · medium coeli · Slunce · Měsíc · bod Šťěstí · novoluní nebo úplněk před narozením · hrot domu · arabskou část

Almuten hrotu domu může být použit jako doplňující signifikátor jeho témat. Při posuzování záležitostí domu se však nadále sleduje také jeho domicilní vládce, planety v domě a aspekty k jeho hrotu.

Almuten figuris

Almuten figuris je planeta, která dosahuje nejvyššího hodnocení v celém horoskopu. Při jeho hledání se obvykle sčítají důstojnosti na několika významných místech:

stupeň Slunce;

stupeň Měsíce;

stupeň ascendentu;

stupeň bodu Štěstí;

stupeň prenatalní lunace.

Některé postupy přidávají body také za denní nebo noční vládu, postavení v domech a další akcidentální podmínky. Neexistuje proto jediná obecně závazná metoda výpočtu. Výsledek je smysluplný pouze tehdy, je-li uveden použitý systém triplicit, hranic a bodového hodnocení.

Almuten figuris bývá vykládán jako planeta s významným podílem na celkovém uspořádání života, motivaci nebo směru horoskopu. Jeho význam však nelze oddělit od domu, znamení a kondice této planety.

Almuten a vládce genitury

Almuten figuris bývá někdy ztotožňován s **vládcem genitury**, oba pojmy však nemusí označovat totéž. Almuten figuris je zpravidla určen formálním součtem bodů. Vládce genitury může být vybrán širším úsudkem jako planeta, která má v horoskopu největší skutečnou schopnost jednat.

Planeta může získat vysoký počet esenciálních bodů, ale být současně kadentní, retrogradní nebo spálená. Jiná planeta může mít méně esenciálních důstojností, ale být úhlová, přímá a výrazně aspektovat světla či ascendent. Někteří astrologové proto považují výpočet almutenu pouze za jednu část hledání vládce genitury.

Almuten v tradičních disciplínách

V nativní astrologii může almuten doplňovat výklad životních témat, povolání, majetku, rodičů nebo vztahů. V horární astrologii může sloužit jako pomocný signifikátor otázky. V elekční astrologii pomáhá určit planetu, která má k vybranému stupni největší důstojnost. Ve středověkých postupech se almuteni uplatňovali také při výpočtech délky života a při určování planet významných pro společenské postavení.

Jejich použití se mění podle autora a historického období; termín proto musí být vždy vykládán v kontextu konkrétní metody.

Omezení výpočtu

Výsledek ovlivňuje volba:

**systému triplicit · systému hranic · denního nebo nočního horoskopu · bodových vah ·
hodnocených míst · pravidel při rovnosti bodů**

Automatický výpočet v astrologickém programu proto nemusí odpovídat metodě zvoleného historického autora. Výpočet almutenu má být doplněn posouzením skutečné kondice vítězné planety.

Výběrová bibliografie

Abú Mašar: The Great Introduction to the Science of the Judgments of the Stars.

Bonatti, Guido: Book of Astronomy.

Dykes, Benjamin N.: Introductions to Traditional Astrology. The Cazimi Press, 2010.

Lilly, William: Christian Astrology. London, 1647.

Schöner, Johannes: Three Books on the Judgments of Nativities. Přel. Benjamin N. Dykes, The Cazimi Press, 2011.

Související pojmy: Esenciální důstojnosti · dispozitor · konečný dispozitor · vládce znamení · vládce genitury · triplicita · hranice · tvář · almuten figuris · signifikátor

Antiscie a kontraantiscie

základní stavba horoskopu

Vymezení

Antiscie a kontraantiscie jsou zrcadlové vztahy mezi stupni tropického zodiaku. Vycházejí ze symetrie ekliptiky vůči bodům slunovratů a rovnodenností.

Antiscie spojují body stejně vzdálené od osy Rak–Kozoroh. Tradičně se vykládají jako skrytá nebo nepřímá konjunkce. **Kontraantiscie** leží v opozici k antiscím a připodobňují se ke skryté opozici.

Původ názvu

Termín pochází z řeckého *antiskia*, tedy „protistín“ nebo „opačný stín“. Body spojené antiscíí odpovídají místům, v nichž má Slunce stejnou deklinaci a při průchodu rokem vytváří obdobnou délku dne a noci.

Například Slunce na konci Blíženců a na počátku Raka se nachází po obou stranách letního slunovratu, ale téměř na stejné severní deklinaci. Obdobně se zrcadlí body kolem zimního slunovratu.

Geometrický základ

Antiscie vznikají zrcadlením zodiakální délky kolem slunovratové osy:

$$\lambda(\text{antiscie}) = 180^\circ - \lambda$$

Výsledek se podle potřeby převede do rozsahu 0° – 360° .

Kontraantiscie je bod přesně protilehlý antiscii:

$$\lambda(\text{kontraantiscie}) = \lambda(\text{antiscie}) + 180^\circ$$

Lze ji také určit zrcadlením kolem rovnodennostní osy:

$$\lambda(\text{kontraantiscie}) = 360^\circ - \lambda$$

Páry znamení v antiscii

Znamení	Znamení	jeho
í	antiscie	

Beran Panna

Býk Lev

Znamení	Znamení	jeho
í	antiscie	

Blíženci Rak

Rak Blíženci

Lev Býk

Panna Beran

Váhy Ryby

Štír Vodnář

Střelec Kozoroh

Kozoroh Střelec

Vodnář Štír

Ryby Váhy

Dvojice se zrcadlí kolem 0° Raka a 0° Kozoroha.

Páry znamení v kontraantiscii

Znamení	Znamení	jeho
í	kontraantiscie	

Beran Ryby

Býk Vodnář

Blíženci Kozoroh

Rak Střelec

Lev Štír

Panna Váhy

Váhy Panna

Štír Lev

Střelec Rak

Kozoroh Blíženci

Vodnář Býk

Ryby Beran

Dvojice kontraantiscií se zrcadlí kolem 0° Berana a 0° Vah.

Výpočet podle stupňů znamení

Stupně antisciálních a kontraantisciálních znamení se doplňují do 30°. Planeta na 8° určitého znamení má antiscii i kontraantiscii na 22° příslušného zrcadlového znamení.

Praktické pravidlo:

30° - poloha ve znamení

Planeta na **8° Berana** má:

antiscii na **22° Panny**;

kontraantiscii na **22° Ryb**.

Planeta na **17° Štíra** má:

antiscii na **13° Vodnáře**;

kontraantiscii na **13° Lva**.

Při přesném výpočtu se do 30° doplňují také minuty a sekundy. Poloha 8°20' se proto zrcadlí na 21°40', nikoli na 22°.

Antiscie

Antiscie se tradičně chápe jako skryté spojení dvou planet nebo bodů. Planety nemusí vytvářet běžný aspekt podle zodiakální délky, ale jejich antisciální vztah může umožňovat nepřímou spolupráci, souběh nebo přenos významu.

Označení „skrytá konjunkce“ je interpretační analogie. Planety se ve skutečnosti nenacházejí na stejném místě zodiaku.

V horární astrologii může antiscie spojit signifikátory, mezi nimiž není běžný aplikující aspekt. Takové spojení je obvykle slabší nebo méně přímé než skutečná konjunkce a často působí prostřednictvím skrytých okolností.

Kontraantiscie

Kontraantiscie je bod ležící v opozici k antiscii. Tradičně se vykládá jako skrytá či nepřímá opozice a může poukazovat na rozdělení, překážku, napětí nebo protichůdný vývoj.

Ani kontraantiscie však automaticky neznamena konflikt. Její výsledek závisí na povaze planet, jejich důstojnosti, recepci, domech a celkové otázce.

Antiscie a deklinace

Body spojené antiscií mají na ekliptice stejnou zeměpisnou deklinaci, zatímco body v kontraantiscii odpovídají deklinacím opačného směru. Tato souvislost je nejpřesnější pro body ležící přímo na ekliptice, například pro teoretickou polohu Slunce.

Planety mohou mít vlastní ekliptikální šířku, a proto jejich skutečné deklinace nemusejí přesně odpovídat vztahu odvozenému pouze ze zodiakální délky.

Antiscie a paralely

Antiscie nelze zcela ztotožnit s paralelou deklinace:

antiscie se počítá ze zodiakální délky a slunovratové symetrie;

paralela vzniká tehdy, mají-li dvě tělesa skutečně stejnou deklinaci;

kontraantiscie je zodiakální zrcadlení vůči rovníkové ose;

kontraparalela znamená stejné číselné hodnoty deklinace na opačných stranách nebeského rovníku.

U planet s výraznější ekliptikální šířkou se antiscie a paralela nemusejí krýt.

Historický vývoj

Antiscie byly známy již v antické astrologii a vycházely z pozorování slunečního roku, deklinace a délky denního světla. Pracovali s nimi autoři pozdní antiky, středověcí astrologové i představitelé raně novověké astrologie.

Významné místo mají v díle Williama Lillyho, který je používal zejména v horární astrologii jako doplňkový vztah mezi signifikátory. V moderní astrologii jejich používání ustoupilo, ale s obnovou tradičních metod znovu získaly pozornost.

Orbis

Tradiční práce s antiscii zpravidla vyžaduje přesnost. Někteří astrologové používají pouze vztah v témže stupni, jiní připouštějí malý orbis kolem jednoho stupně.

Pro světla lze někdy použít poněkud větší orbis, široké antisciální vazby však rychle ztrácejí rozlišovací hodnotu. Doporučuje se počítat přesné stupně včetně minut.

Antiscie planet a úhlů

Významná může být antiscie planety k:

jiné planetě;

ascendentu nebo descendentu;

medium coeli nebo imum coeli;

hrotu domu;

Pars Fortunae nebo jinému citlivému bodu;

stupni novoluní, úplňku či zatmění.

Antiscie k úhlu může zvýšit viditelnost nebo účinnost planety, i když planeta sama neleží v úhlovém domě. Takový výklad musí být potvrzen dalšími prvky horoskopu.

Použití v nativní astrologii

V nativním horoskopu mohou antiscie upozorňovat na méně zřejmé spojení planetárních funkcí. Jejich působení se může projevit nepřímo, v soukromí nebo prostřednictvím okolností, které nejsou na první pohled patrné.

Kontraantiscie může popisovat skryté napětí mezi dvěma funkcemi. Ani jeden vztah by neměl být považován za stejně silný jako přesná konjunkce nebo opozice bez dalšího potvrzení.

Použití v horární astrologii

V horární astrologii se antiscie sledují jako možný doplňkový kontakt signifikátorů. Mohou ukazovat tajnou dohodu, nepřímé setkání, skrytou pomoc nebo okolnost, která umožní spojení jinak neaspektujících planet.

Kontraantiscie může naznačit skrytou překážku, odloučení nebo působení protichůdných zájmů. Antiscie sama zpravidla nestačí k vynesení soudu a musí být posouzena společně s aspekty, recepcemi a pohybem Měsíce.

Prognostické použití

V tranzitech, direkcích a revolucích lze sledovat aktivaci nativních planet prostřednictvím antiscie nebo kontraantiscie. Největší význam mají velmi přesné kontakty pomalých planet, světla a úhlů.

V prognostice se antiscie používají podstatně méně než konjunkce, opozice a další hlavní aspekty. Je vhodné je chápat jako doplňkovou vrstvu, nikoli jako samostatný základ předpovědi.

Antiscie nejsou aspekty znamení

Antiscie nevycházejí z běžného úhlového odstupu 0°, 60°, 90°, 120° nebo 180°. Dvě planety mohou být v antiscii, přestože podle zodiakální délky nevytvářejí žádný hlavní aspekt.

Například 8° Berana a 22° Panny dělí úhel 164°, nikoli konjunkce. Jejich spojení vzniká zrcadlením kolem slunovratové osy.

Častá zjednodušení

Za problematické se považuje zaměňovat antiscie s paralelami deklinace, počítat pouze znamení bez přesného stupně, používat příliš široký orbis nebo považovat antiscii za stejně silnou jako skutečnou konjunkci. Kontraantiscie není běžná opozice, ale zrcadlový vztah odvozený od rovnodennostní osy.

Výběrová bibliografie

Brennan, Chris: *Hellenistic Astrology: The Study of Fate and Fortune*. Denver: Amor Fati Publications, 2017.

Dykes, Benjamin N.: *Traditional Astrology for Today*. Minneapolis: Cazimi Press, 2011.

Firmicus Maternus, Julius: *Ancient Astrology: Theory and Practice*. Parkersburg: Astrology Classics, 2005.

Lilly, William: *Christian Astrology*. London, 1647.

Ptolemaios, Klaudios: *Tetrabiblos*. Různá vydání a překlady.

Rhetorios Egyptský: *Astrological Compendium*. Tempe: American Federation of Astrologers, 2009.

Související pojmy: Znamení zvěrokruhu · Slunovraty · Rovnodennosti · Deklinace · Paralely a kontraparalely · Aspekty · Konjunkce · Opozice · Horární astrologie · Signifikátor · Recepce · Tropický zodiak

Apertio portarum – „otevření bran“

technika

Apertio portarum je latinský termín středověké a raně novověké astrometeorologie označující určité vztahy planet, které měly „otevírat brány“ atmosférických změn, zejména deště, větru a prudších povětrnostních jevů. Arabským ekvivalentem je fath al-abwāb, doslova rovněž „otevření bran“.

Jde o skutečný technický termín středověké astrologie, nikoli o moderní poetické označení. Nauka je doložena v arabských i latinských pramenech a později se objevuje také v evropské astrologické meteorologii. Al-Bírúní ji například výslovně vysvětluje ve svém *Kitāb al-Taḥfīm*.

S al-Kindím je *Apertio portarum* úzce spojeno, avšak jeho autorství samostatného latinského traktátu není zcela bezpečné. Právě zde musíme opravit příliš jednoduché tvrzení „Al-Kindiho Apertio portarum“.

Co se vlastně „otevívá“?

Obraz bran vyjadřuje představu, že určitá planetární konfigurace uvolní nebo otevře cestu meteorologickému působení. Pozdější evropská tradice proto chápala *apertio portarum* jako konfiguraci zvláště účinnou při vyvolání nebo urychlení změny počasí.

Ještě Johannes Kepler používá tento termín pro aspekty považované za zvláště účinné při vzniku deště a větru nebo při urychlení jejich příchodu. Historická studie Keplerových meteorologických předpovědí výslovně spojuje tuto tradici s *Apertio portarum* připisovaným al-Kindímu a s *Tractatus pluviarum* připisovaným Janu ze Sevilly.

Nejpřesnější krátká definice tedy zní:

Apertio portarum = planetární konfigurace považovaná za zvláště účinnou při „otevření“ meteorologické změny.

Neznamená automaticky pouze déšť.

Základní princip — planety opačných domicilů

Jedna z nejlépe doložených definic pochází od al-Bírúního.

Ten vysvětluje, že „otevření bran“ nastává při spojení dvou planet, jejichž přirozenosti jsou protikladné. V praktickém schématu se však současně jedná o planety spojené prostřednictvím protilehlých domicilů.

Vznikají tři základní dvojice:

Dvojice	Vazba domicilů
Slunce / Luna – Saturn	Lev ↔ Vodnář; Rak ↔ Kozoroh
Venuše – Mars	Býk ↔ Štír; Váhy ↔ Beran
Merkur – Jupiter	Blíženci ↔ Střelec; Panna ↔ Ryby

To je velmi elegantní astrologická struktura.

Například:

Mars vládne Beranu – Venuše Vahám.

Beran a Váhy stojí proti sobě.

Současně:

Venuše vládne Býku – Mars Štíru.

Také Býk a Štír jsou protilehlá znamení.

Proto tvoří Mars a Venuše jednu z přirozených dvojic „otevírajících brány“.

Stejný princip funguje u Merkura s Jupiterem a u Saturnu s luminárii.

Al-Bírúní — tři druhy otevření

Al-Bírúní jde dále a jednotlivým dvojicím připisuje odlišný druh počasí.

Jeho výklad lze česky shrnout následovně:

Planetární dvojice	Meteorologický účinek
Slunce nebo Saturn	+ klidný déšť, jemné mrholení či sněžení
Venuše + Mars	prudký déšť, kroupy, hrom a blesky
Merkur + Jupiter	„otevření bran větrů“

Toto rozdělení je přímo doloženo v al-Bírúního *Tafhīmu*.

A ukazuje, proč není správné překládat *apertio portarum* prostě jako: „aspekt způsobující déšť“.

Existují totiž také:

brány větrů.

Proč právě tyto planety?

Z hlediska tradiční astrologické fyziky mají dvojice zajímavou logiku.

Saturn + luminária spojují chlad a kondenzaci Saturnu s hlavními zdroji světla a tepla nebo s lunární vlhkostí. Výsledkem je spíše chladnější, klidnější forma srážek.

Venuše + Mars spojují vlhkost Venuše s horkou a prudkou povahou Marsu. Proto se jejich otevření interpretuje jako prudké srážky, kroupy a bouřková činnost.

Merkur + Jupiter mají jinou dynamiku. Merkur je tradičně silně spojen s proměnlivostí a větry; jejich kombinace proto „otevívá brány větrů“.

To je výklad tradiční planetární logiky, nikoli doslovný fyzikální výklad al-Bírúního.

Musí jít o konjunkci?

Tady se tradice začíná komplikovat.

Al-Bírúního stručná definice pracuje s konjunkcí protikladných planetárních přirozeností.

Pozdější astrologická tradice však pojem rozšiřovala i na další aspekty. V raně novověké astrometeorologii proto můžeme pod *apertio portarum* nalézt například konjunkce, opozice nebo kvadratury příslušných planet.

Henry Coley v 17. století například označuje spojení Saturnu se Sluncem ve vhodných podmínkách za *opening of the Gates of Heaven* a meteorologický účinek dále modifikuje podle roční doby a znamení, zejména podle toho, zda jsou planety ve vodních znameních.

Proto není vhodné vytvořit jednu univerzální definici typu:

Apertio portarum = přesná konjunkce planet X a Y.

Přesnější je:

konkrétní aspektové podmínky závisejí na autorovi a období.

Druhá definice — přenos Luny

A právě zde se dostáváme k další důležité variantě.

Al-Bírúního současník Kūšyār ibn Labbān popisuje „otevření dveří“ jinak. Jde o situaci, kdy:

Luna separuje od jedné planety a aplikuje k jiné planetě, jejíž domicil stojí v opozici k domicilu první planety.

To je astrologicky mimořádně zajímavé.

Schematicky:

planeta A ← Luna se odděluje

Luna → aplikuje k planetě B

příčemž:

domicil A ↔ domicil B

jsou v opozici.

Zde tedy „bránu“ neotevívá pouze statický aspekt dvou planet. Luna mezi nimi přenáší dění.

Tato forma se již velmi podobá známým astrologickým technikám:

separace → přenos → aplikace.

Neměli bychom ji však jednoduše ztotožnit s pozdější horární translací světla. Geometrická logika je příbuzná, ale *apertio portarum* je specifická meteorologická technika s podmínkou protilehlých domicilů.

Jednoduché a dvojité otevření

Z této logiky se vyvinulo rozlišování různých stupňů otevření.

Základní otevření brány vzniká kontaktem příslušných planet.

V některých pozdějších formulacích se objevuje také zesílená situace, kdy se Luna zapojí do konfigurace způsobem, který propojí příslušné planetární dvojice. Moderní tradiční literatura používá také výraz „double opening of the doors“ – dvojité otevření bran.

Al-Kindī a problém autorství

Existuje latinský traktát *Apertio portarum*, který rukopisná tradice připisuje Alkindovi. Rukopisy jej skutečně katalogizují například jako:

Alkindi (?), *Apertio portarum*.

Takto jej eviduje například *Biblissima* u pařížského rukopisu BnF Latin 18504 a také v mnichovských rukopisech. ([Biblissima](#))

Ale moderní kritická práce Bose a Burnetta ukazuje mnohem zajímavější situaci.

Jejich rozbor Alkindových meteorologických spisů konstatuje, že závěrečné části Al-Kindiho druhého meteorologického dopisu mají s *Apertio portarum* natolik nápadné paralely, že lze předpokládat, že al-Kindī používal nějakou formu tohoto textu jako svůj pramen.

To vytváří paradox:

latinská tradice připisuje *Apertio portarum* al-Kindimu,

ale zároveň:

text mohl být jedním z pramenů, z nichž sám al-Kindī čerpal.

Bos a Burnett navíc upozorňují na zásadní skutečnost:

al-Kindī ve svém druhém dopise samotný termín „otevření bran“ nepoužívá.

Latinská rukopisná tradice dochovala traktát *Apertio portarum* pod Alkindovým jménem, jeho autorství však není jisté. Nauka vykazuje velmi těsnou příbuznost s Al-Kindīho druhým meteorologickým dopisem; moderní textová kritika připouští, že al-Kindī mohl naopak používat starší či paralelní formu této nauky jako jeden ze svých pramenů.

Arabské kořeny

Latinské *apertio portarum* odpovídá arabskému:

fath al-abwāb – فتح الأبواب

fath = otevření

al-abwāb = brány, dveře.

Nauka tedy není produktem latinského středověku. Latinský termín je překladem starší arabské astrologické terminologie.

Její existence je bezpečně doložena například u al-Bírúního kolem přelomu 10. a 11. století a u Kūšyāra ibn Labbāna.

Její přesný původ však může být ještě starší a textová historie souvisí s komplikovaným přenosem řeckých, indických, harránských a arabských meteorologických tradic. Bos a Burnett výslovně upozorňují, že u některých příbuzných meteorologických textů zatím nelze přesně určit podíl indické, hermeticko-harránské a smíšené tradice.

Otevření bran není samo o sobě předpovědí

Apertio portarum není úplný horoskop počasí.

Je to jedno silné svědectví uvnitř širší astrometeorologické prognózy.

Musí se přihlížet také k:

ročnímu období, znamením, Luně, vlhkosti či suchosti znamení, síle planet, jejich pohybu a dalším aspektům.

To dobře ukazuje Coley. Stejný planetární kontakt vykládá rozdílně na jaře, v létě, na podzim a v zimě a zdůrazňuje, zda konfigurace nastává ve vodních znameních.

Správná logika tedy není:

Apertio portarum → musí pršet.

Spíše:

Apertio portarum + další vlhká svědectví → výrazně zesílená indikace srážek nebo změny počasí.

Od al-Kindīho ke Keplerovi

Životnost této techniky je pozoruhodná.

Ve středověké latinské Evropě se *Apertio portarum* opisovalo společně s dalšími texty o mutationes aeris, dešti a lunárních mansions. Dochované rukopisy ukazují jeho přítomnost v meteorologických kompendiích.

A tradice nezanikla ani s renesancí.

Ještě Johannes Kepler termín *apertio portarum* příležitostně používal při vlastních meteorologických úvahách. Moderní edice jeho prognostických textů vysvětluje termín jako určité aspekty, které byly považovány za zvlášť účinné při vyvolávání deště a větru nebo urychlování jejich příchodu.

To ovšem neznamená, že Kepler jednoduše přijímal celý středověký systém beze změny. Jeho vlastní vztah mezi astrologií, geometrií a meteorologií je samostatné téma.

Robert Burton — termín stále živý v 17. století

Zajímavým dokladem kulturní známosti termínu je také Robert Burton. V *The Anatomy of Melancholy* zmiňuje *apertio portarum* mezi možnými astrologickými vysvětleními rozdílů v počasí spolu s lunárními mansions, planetárními aspekty a větry. ([Wikimedia Commons](#))

Termín tedy nebyl uzavřený pouze v jednom středověkém traktátu; stal se součástí širší evropské astrologicko-meteorologické terminologie.

Symbolika „bran“

Samotný obraz je velmi výstižný.

Planety nepůsobí izolovaně. Určitá konfigurace vytvoří průchod, kterým se jejich spojené kvality mohou výrazněji projevit v sublunárním světě.

Symbolicky:

uzavřená brána → potenciál

planetární kontakt → otevření

otevřená brána → meteorologická manifestace

Toto vysvětlení je však vhodné chápat jako interpretační rekonstrukci metafor, nikoli jako doslovnou fyzikální formulaci al-Kindiho nebo al-Bírúniho.

V širším rámci středověké přírodní filozofie ale dobře zapadá do představy kosmu, v němž vyšší nebeské procesy působí na nižší, sublunární svět.

Tři základní úrovně techniky

Můžeme rozlišit tři historické vrstvy:

Vrstva	Charakteristika
arabská tradice	<i>fath al-abwāb</i> ; planetární dvojice spojené protilehlými domicily
Al-Kindiho okruh	velmi blízká meteorologická nauka; autorství samostatného <i>Apertio portarum</i> nejisté
latinská a novověká tradice	raně <i>apertio portarum</i> rozšířeno na meteorologicky účinné aspekty; modifikace znamením, sezonou a dalšími svědectvími

Tím se vyhneme chybě, že bychom pravidla jednoho autora vydávali za neměnnou definici celé tradice.

Praktické jádro

Pokud bychom techniku zredukovali na nejbezpečněji doložené jádro, dostaneme:

Saturn ↔ Slunce/Luna

Mars ↔ Venuše

Jupiter ↔ Merkur

Důvodem je opozice jejich domicilů.

A al-Bírúního meteorologické rozlišení je:

Saturn + luminária → klidnější, chladnější srážky

Mars + Venuše → prudké srážky, kroupy a bouřkové jevy

Jupiter + Merkur → vítr

Pozdější rozšíření

Pozdější autoři mohli zohledňovat také:

konjunkci – opozici – kvadraturu – aplikaci – separaci – Lunu jako prostředníka – vodní znamení – roční období.

Není proto vhodné při práci s historickým horoskopem označit libovolný aspekt například Marsu a Venuše automaticky za *apertio portarum* bez uvedení konkrétního systému autora, podle něhož postupujeme.

To je stejná metodická zásada jako u jiných tradičních astrologických technik: nejprve určit pramen, potom pravidlo.

Apertio portarum a translace světla

Podobnost s horární translací světla stojí za zmínku, ale oba pojmy nejsou totožné.

Při translaci světla se rychlejší planeta, obvykle Luna, oddělí od jedné planety a aplikuje k druhé, čímž mezi nimi symbolicky přenáší spojení.

U Kūšyárovy varianty *otevření bran* máme velmi podobnou pohybovou strukturu:

Luna separuje od planety A → aplikuje k planetě B.

Navíc však platí specifická podmínka:

domicil planety B stojí v opozici k domicilu planety A.

Proto:

každé takové otevření bran připomíná translaci, ale ne každá translace světla je *apertio portarum*.

Stručná definice:

Apertio portarum (lat. „otevření bran“, arab. *faṭḥ al-abwāb*) – technický pojem středověké astrometeorologie označující planetární konfigurace považované za zvlášť účinné při vzniku nebo zesílení změn počasí. V arabské tradici jsou základními dvojicemi Saturn se Sluncem či Lunou, Mars s Venuší a Jupiter s Merkurem, jejichž domicily tvoří protilehlé dvojice znamení. Al-Bírúní spojuje Saturn s luminárií s klidnějším deštěm, mrholením či sněžením, Venuši s Marsem s prudkým deštěm, kroupami, hromem a blesky a Merkura s Jupiterem s „otevřením bran větrů“. Kūšyār ibn Labbān popisuje také variantu, v níž se Luna odděluje od jedné planety a aplikuje k druhé, jejíž domicil je v opozici k domicilu první. Latinská rukopisná tradice dochovala samostatné *Apertio portarum* pod jménem Alkindus, jeho autorství je však nejisté;

moderní textová kritika ukazuje, že příbuzná nauka mohla naopak patřit k pramenům al-Kindiho druhého meteorologického dopisu. V pozdější evropské astrometeorologii byl pojem rozšířen na různé aspekty a jeho výklad byl modifikován znamením, roční dobou a dalšími meteorologickými svědectvími.

Výběrová bibliografie

BONATTI, Guido. The Book of Astronomy. Přel. Benjamin N. Dykes. Golden Valley: Cazimi Press, 2007.

LILLY, William. Christian Astrology. London, 1647; novodobá vydání.

Související pojmy: Astrometeorologie · Alkindus · *De mutatione temporum* · al-Bírúní · Kūšyār ibn Labbān · *fatḥ al-abwāb* · lunární mansions · aplikace · separace · translace světla · planetární domicily · déšť · vítr · Johannes Kepler.

Aplikace a separace

aspekty a vzájemné vztahy astrologických činitelů

Vymezení

Aplikace a separace vyjadřují, zda se dvě planety k přesnému aspektu přibližují, nebo se od něj vzdalují. Patří k základním prvkům dynamického výkladu horoskopu, zejména v horární, elekční, mundánní a tradiční nativní astrologii.

Aplikující aspekt označuje proces, který směřuje k uskutečnění. **Separační aspekt** zpravidla popisuje děj, jenž již nastal, dosáhl vrcholu nebo postupně ztrácí účinnost.

Základní rozlišení

Stav aspektu	Pohyb planet	Obecný význam
aplikace	vzdálenost od přesného aspektu se zmenšuje	vznik, přibližování, budoucí vývoj
perfekce	aspekt dosahuje přesnosti	uskutečnění, vyvrcholení, spojení
separace	vzdálenost od přesného aspektu se zvětšuje	minulá událost, doznívání, oddělování

Samotný pobyt planet uvnitř orbisu ještě neurčuje, zda je aspekt aplikující, nebo separační. Rozhodující je směr jejich pohybu.

Určení aplikace

Při běžném přímém pohybu aplikuje zpravidla rychlejší planeta k pomalejší. Například Měsíc na 8° Berana aplikuje ke konjunkci s Jupiterem na 12° Berana, protože se pohybuje rychleji a vzdálenost mezi planetami se zmenšuje.

Po dosažení 12° Berana se konjunkce stává přesnou. Jakmile Měsíc pokračuje dále, například na 13°, začíná se od Jupitera separovat.

U retrográdních nebo stacionárních planet nestačí porovnat jejich pořadí ve znamení. Je nutné sledovat skutečnou rychlost a směr pohybu každé planety v efemeridách.

Perfekce aspektu

Perfekce nastává v okamžiku, kdy planety dosáhnou přesné konjunkce nebo přesného úhlového vztahu. V horární astrologii může perfekce aspektu mezi hlavními signifikátory ukazovat uskutečnění zkoumané záležitosti.

Přesný aspekt však sám o sobě nezaručuje příznivý výsledek. Posuzuje se:

druh aspektu · recepcie · důstojnost planet · domy, kterým vládnou · jejich rychlost a směr · případné zásahy dalších planet

Trigon nebo sextil může usnadňovat spojení, ale oslabené planety nemusejí být schopny výsledek udržet. Kvadratura či opozice mohou vést k uskutečnění za cenu překážek, konfliktu nebo oddělení.

Separace

Planety se separují, jestliže již přesný aspekt vytvořily a jejich vzájemná vzdálenost narůstá. Separční aspekt zůstává účinný po určitou dobu v rámci orbisu, jeho význam však zpravidla slábne.

V horární astrologii může separace popisovat událost, která otázce předcházela. V nativním horoskopu se někdy interpretuje jako zkušenost, jejíž dynamika je již ustavena. Moderní astrologie může separční aspekt spojovat s více osvojeným nebo automatickým způsobem fungování; jde však o novější výkladovou koncepci.

Aplikace při retrograditě

Retrogradita může vytvořit několik zvláštních situací:

rychlejší planeta aplikuje k retrogradní pomalejší planetě;

dvě planety se pohybují proti sobě a aspekt se rychle uzavírá;

planeta se obrátí do retrogradity a vrátí se k již vytvořenému aspektu;

planeta aspekt vytvoří třikrát: při přímém pohybu, retrogradně a znovu přímo.

Opakovaný aspekt může symbolizovat návrat tématu, revizi, druhý pokus nebo několikaetapový vývoj. Každá perfekce se posuzuje podle aktuálního stavu planet.

Přerušení aplikace

Aplikace nemusí vždy dospět k perfekci. Tradiční astrologie rozlišuje několik způsobů jejího přerušení:

Jev	Charakteristika
refracce	aplikující planeta se před perfekcí obrátí do retrogradity
prohibice	jiná planeta vytvoří aspekt s jedním ze signifikátorů dříve
frustrace	pomalejší planeta dokončí jiný aspekt před příchodem aplikující planety
změna znamení	planeta opustí znamení dříve, než se aspekt přesně vytvoří
zánik tématu	změna planetární situace odstraní původní možnost perfekce

Terminologie a přesné vymezení těchto překážek se u tradičních autorů liší. Vždy je třeba ověřit skutečné pořadí aspektů a změn pohybu.

Přenos a shromáždění světla

Pokud mezi hlavními signifikátory nevzniká přímý aplikující aspekt, může jejich spojení zprostředkovat třetí planeta.

Přenos světla nastává, když rychlejší planeta separuje od jednoho signifikátoru a aplikuje k druhému. Symbolicky přenáší jejich vztah, informaci nebo možnost spolupráce.

Shromáždění světla nastává, když dvě rychlejší planety aplikují k jedné pomalejší planetě. Ta jejich působení shromáždí a může představovat prostředníka, instituci nebo okolnost, která záležitost spojí.

Úspěšnost obou mechanismů závisí na recepci, důstojnosti a schopnosti zprostředkující planety jednat.

Aplikace Měsíce

Měsíc je nejrychlejším astrologickým činitelem, a proto má jeho aplikace zvláštní význam. V horární astrologii popisuje vývoj události a pořadí jeho příštích aspektů může ukazovat následující kroky.

Poslední separační aspekt Měsíce může charakterizovat nedávnou minulost, zatímco první následující aplikace naznačuje další vývoj. Jestliže Měsíc před opuštěním znamení nevytvoří žádný další významný aspekt, bývá označován jako **Měsíc bez kursu**.

Aplikace v nativním horoskopu

Nativní horoskop zachycuje jediný okamžik, ale aplikující a separační aspekty zachovávají dynamický význam. Aplikující aspekt bývá považován za naléhavější a více směřující k projevení, separační za již vytvořený a snáze integrovaný.

Tento rozdíl je doplňující. Sílu aspektu určují také jeho přesnost, zúčastněné planety, znamení, domy, recepce a celková stavba horoskopu.

Výběrová bibliografie

Bonatti, Guido: *Book of Astronomy*.

Brennan, Chris: *Hellenistic Astrology: The Study of Fate and Fortune*. Amor Fati Publications, 2017.

Dykes, Benjamin N.: *Introductions to Traditional Astrology*. The Cazimi Press, 2010.

Lilly, William: *Christian Astrology*. London, 1647.

Sahl ibn Bišr: *The Introduction to the Science of the Judgments of the Stars*.

Související pojmy: Aspekt · orbis · perfekce · recepce · refranace · prohibice · frustrace · přenos světla · shromáždění světla · retrogradita · Měsíc bez kursu

Archetypální astrologie

škola

Vymezení

Archetypální astrologie je moderní směr západní astrologie, který chápe planety a jejich vzájemné vztahy jako ukazatele základních archetypálních principů projevujících se v lidské psychice, životních událostech, kultuře a dějinách.

Vychází především z:

- analytické psychologie Carla Gustava Junga;
- archetypální psychologie Jamese Hillmana;
- humanistické a transpersonální astrologie;

studia změněných stavů vědomí;

- práce Stanislava Grofa;
- filozofie Richarda Tarnase;
- mytologie, dějin náboženství a kulturních dějin;
- představy významově uspořádaného kosmu.

Jejím nejvýznamnějším představitelem je americký kulturní historik a astrolog Richard Tarnas, zejména jako autor knihy *Cosmos and Psyche*. Na jeho práci navázali další autoři, například Keiron Le Grice.

Archetypální astrologie se nezaměřuje pouze na individuální osobnost. Sleduje také planetární cykly v souvislosti s:

- historickými obdobími;
- politickými převraty;
- válkami a revolucemi;
- vědeckými objevy;
- uměleckými směry;
- filozofickými proměnami;
- náboženskými a duchovními hnutími;
- kolektivními krizemi.

Základní otázkou není pouze to, co určitá konfigurace „způsobí“, ale jaká archetypální témata mohou v daném období vystoupit do popředí.

Význam pojmu archetyp

Slovo archetyp pochází z řeckých výrazů *arché*, počátek či základní princip, a *typos*, vzor nebo otisk. V evropském myšlení má dlouhé dějiny, ale jeho moderní psychologické užívání je spojeno především s Carlem Gustavem Jungem.

Archetyp není v tomto pojetí jednoduchý obraz ani jednoznačná postava. Je hlubší organizační vzorec, který se může projevovat prostřednictvím:

- mýtů;
- snů;
- náboženských představ;
- umění;
- vztahů;
- emocí;
- životních situací;
- společenských institucí;
- historických událostí.

Například archetyp spojený se Saturnem může zahrnovat hranice, čas, strukturu, odpovědnost, stáří, nedostatek, strach, trpělivost i autoritu. Žádný jednotlivý projev jeho význam nevyčerpává.

Archetyp v Jungově psychologii

Jung chápal archetypy jako základní formy nebo tendence kolektivního nevědomí. Samotný archetyp není přímo pozorovatelný; poznáváme jej prostřednictvím archetypálních obrazů, symbolů a opakujících se motivů.

K významným archetypálním tématům v Jungově díle patří:

- Self;
- stín;
- anima a animus;
- hrdina;
- moudrý stařec;
- velká matka;
- dítě;
- smrt a znovuzrození;
- cesta individuace.

Astrologové převzali Jungův jazyk, ale často jej rozšířili. Planety začali chápat jako archetypální principy, které se neprojevují pouze uvnitř psychiky, ale také ve vnějších událostech.

Jung sám vytvořil pojem synchronicity a o astrologii se zajímal. Nezaložil však archetypální astrologickou školu v pozdějším Tarnasově smyslu.

Archetypální psychologie

Dalším vlivem byla archetypální psychologie spojená zejména s Jamesem Hillmanem. Hillman kladl důraz na obraznost psychiky, mnohost jejích hlasů a význam mytologických postav.

Psychiku nepovažoval pouze za systém, který má být sjednocen pod vládou vědomého já. Zdůrazňoval její pluralitu a schopnost vytvářet obrazy.

Archetypální astrologie z tohoto prostředí převzala zejména:

- odpor k redukci symbolu na jednu vlastnost;

- důraz na mnohoznačnost;
- práci s mytologickými obrazy;
- respekt k protikladným projevům téhož archetypu;
- chápání psychiky jako hluboce obrazotvorné;
- přesvědčení, že mýtus může vyjadřovat základní struktury zkušenosti.

Hillman sám však nevytvořil soustavnou astrologickou metodu. Jeho psychologie je jedním ze zdrojů archetypálního přístupu, nikoli jeho astrologickou učebnicí.

Archetypální astrologie a archetypální kosmologie

Pojmy archetypální astrologie a archetypální kosmologie se překrývají, ale nejsou zcela totožné.

Archetypální astrologie je praktická a interpretační disciplína. Zabývá se horoskopy, tranzity a planetárními cykly.

Archetypální kosmologie je širší filozofický rámec. Předpokládá, že:

- kosmos není významově neutrální mechanismus;
- psychika a svět nejsou úplně oddělené oblasti;
- archetypální principy se mohou projevovat vnitřně i vně;
- lidské vědomí se účastní kosmického procesu;
- význam není pouze subjektivní projekcí člověka;
- mezi nebeskými cykly a pozemskou zkušeností mohou existovat synchronní vztahy.

Archetypální kosmologie se tak snaží obnovit představu živého nebo významuplného kosmu, aniž by nutně přijímala předmoderní fyziku.

Richard Tarnas

Ústřední osobností archetypální astrologie je Richard Tarnas, americký kulturní historik, filozof a astrolog. Zabývá se dějinami západního světového názoru, hlubinnou psychologií a vztahem planetárních cyklů k individuálním a kolektivním událostem.

Jeho intelektuální vývoj ovlivnily zejména:

- Carl Gustav Jung;
- Stanislav Grof;
- James Hillman;
- Joseph Campbell;
- Gregory Bateson;
- dějiny filozofie;
- psychedelický výzkum;
- romantismus;
- transpersonální psychologie.

Tarnas se od 70. let pohyboval v prostředí Esalen Institute v Kalifornii a spolupracoval se Stanislavem Grofem. Zkoumal, zda se archetypální obsah mimořádných psychických zkušeností časově shoduje s významnými planetárními tranzity.

Výsledkem jeho dlouhodobé práce byla koncepce archetypální astrologie a širší archetypální kosmologie.

[The Passion of the Western Mind](#)

Tarnasova kniha *The Passion of the Western Mind*, vydaná roku 1991, je rozsáhlým výkladem dějin západního myšlení od antiky po modernu.

Astrologie v ní ještě netvoří hlavní téma. Kniha však připravuje filozofický základ jeho pozdější práce. Sleduje proměnu západního vztahu mezi člověkem a kosmem:

- antické pojetí uspořádaného kosmu;
- křesťanskou teologii;
- renesanční oživení přírody;
- vědeckou revoluci;
- osvícenský racionalismus;
- romantickou reakci;
- moderní rozdělení subjektu a objektu;
- krizi současného světového názoru.

Tarnas tvrdí, že moderní člověk získal vědeckou autonomii, ale současně prožívá kosmos jako odcizený a zbavený vnitřního významu. Archetypální kosmologie má představovat jednu z možných reakcí na toto rozdělení.

[Cosmos and Psyche](#)

Základním dílem směru je Tarnasova kniha *Cosmos and Psyche: Intimations of a New World View*, vydaná roku 2006.

Tarnas v ní porovnává cykly pomalých planet s významnými obdobími západních kulturních a politických dějin. Snaží se ukázat, že určité planetární konfigurace se opakovaně shodují s historickými událostmi podobného archetypálního charakteru.

Zabývá se zejména cykly:

- Saturnu a Pluta;
- Uranu a Pluta;
- Jupitera a Uranu;
- Jupitera a Neptunu;
- Uranu a Neptunu;
- Saturnu a Uranu;
- Saturnu a Neptunu.

Každý cyklus má podle jeho pojetí charakteristickou kvalitu, která se projevuje různými, někdy protikladnými způsoby.

Stanislav Grof

Česko-americký psychiatr Stanislav Grof měl na vznik Tarnasova systému zásadní vliv. Zabýval se psychedelickou terapií, změněnými stavy vědomí a později holotropním dýcháním.

Grof popisoval zkušenosti, v nichž se objevovaly:

- motivy smrti a znovuzrození;
- obrazy porodu;
- mytologické postavy;
- kolektivní a historické scény;
- identifikace s jinými živými bytostmi;
- zkušenost kosmické jednoty;
- intenzivní destruktivní nebo extatické stavy.

Tarnas porovnával načasování a obsah těchto zkušeností s tranzity pomalých planet k nativním horoskopům účastníků. Na základě těchto pozorování dospěl k přesvědčení, že planetární konfigurace odpovídají archetypální kvalitě prožitku.

Grof nevytvořil samostatnou astrologickou školu. Jeho výzkum změněných stavů se však stal jedním z hlavních podnětů archetypální astrologie.

Planety jako archetypální principy

Planeta v archetypální astrologii není chápána pouze jako fyzické těleso ani jen jako psychologická funkce. Je viditelným ukazatelem mnohovrstevnatého archetypálního principu.

Planeta Typická archetypální témata

Slunce	tvorivost, zářivost, ústřednost, vůle, životní síla
Měsíc	mateřství, tělo, domov, paměť, proměnlivost
Merkur	myšlení, komunikace, pohyb, spojování, proměnlivost
Venuše	láska, krása, harmonie, přitažlivost, hodnota
Mars	aktivita, boj, oddělení, sexualita, agrese, odvaha
Jupiter	expanze, hojnost, optimismus, smysl, nadsázka
Saturn	omezení, čas, odpovědnost, kontrakce, autorita
Uran	probuzení, osvobození, převrat, inovace, náhlost
Neptun	jednota, imaginace, transcendence, rozpuštění, iluze
Pluto	moc, krajnost, smrt a znovuzrození, evoluční síla

Význam každé planety obsahuje tvořivé i destruktivní možnosti. Archetyp není sám o sobě morálně dobrý nebo špatný.

Mnohoznačnost archetypů

Archetypální princip se může projevit v širokém spektru forem.

Například Neptun může být spojen s:

- mystickou jednotou;
- soucitem;
- hudbou a poezií;
- obrazotvorností;
- rozpouštěním hranic;
- idealizací;
- únikem;
- závislostí;
- podvodem;
- zmatkem.

Jednotlivé projevy mohou být dokonce protikladné. Neptun může symbolizovat hlubší pravdu mystické zkušenosti i iluzi, která pravdu zakrývá.

Archetypální astrologie proto nepředpovídá jednoduchou událost typu „nastane podvod“ nebo „přijde osvícení“. Má vymezovat pole možných zkušeností, jejichž konkrétní podoba závisí na osobě, společnosti a historickém kontextu.

Archetypální komplex

Spojení dvou nebo více planet vytváří archetypální komplex. Význam není pouhým součtem jednotlivých planet. Jejich principy se navzájem prostupují a vytvářejí nové pole možností.

Například Saturn a Pluto mohou spojovat:

- omezení a moc;
- kontrakci a intenzitu;
- autoritu a nátlak;
- strach a krajní zkušenost;
- disciplínu a vytrvalost;
- útlak a odpor;
- destrukci a rekonstrukci.

Stejný komplex může být přítomen v osobní krizi, politickém konfliktu, uměleckém díle i širším historickém období.

Aspekty

Archetypální astrologie používá především hlavní aspekty:

- konjunkci;
- opozici;
- kvadraturu;
- trigon;

- sextil.

Největší pozornost bývá věnována konjunkcím, opozicím a kvadraturám pomalých planet, protože vytvářejí dlouhá období a vztahují se ke kolektivním procesům.

Tarnas často chápe konjunkci, opozici a kvadraturu jako různé fáze téhož planetárního cyklu. Jejich projevy mohou sdílet základní archetypální kvalitu, přestože se liší formou a historickým kontextem.

Archetypální směr zpravidla nepoužívá tradiční dělení aspektů na jednoznačně příznivé a škodlivé. Každá konfigurace obsahuje více možných úrovní projevu.

Uran jako Prométheus

Tarnas věnuje zvláštní pozornost astrologickému významu Uranu. Tvrdí, že jeho empiricky pozorovaný archetypální charakter odpovídá více řeckému Prométheovi než mytologickému Úranovi.

Prométheovská témata zahrnují:

- osvobození;
- vzpouru proti autoritě;
- přinesení ohně;
- technickou a kulturní inovaci;
- probuzení vědomí;
- překročení hranic;
- revoluční změnu;
- trest za porušení řádu.

Tarnas proto někdy označuje archetyp Uranu jako prométheovský.

Jde o moderní reinterpretaci. Historická planeta Uran byla po svém objevu roku 1781 pojmenována po bohu Úranovi a její pozdější astrologická symbolika vznikala postupně. Identifikace s Prométheem není tradičním antickým přiřazením.

Uran a Pluto

Cyklus Uranu a Pluta zaujímá v Tarnasově práci významné místo. Je spojován s obdobím radikální emancipace, revoluce, intenzivní kulturní změny a uvolnění hlubokých kolektivních sil.

Jako příklady bývají uváděna období:

- revolučních změn na konci 18. století;
- radikalismu a společenských převratů 60. let 20. století;
- novějších protestních a emancipačních hnutí během následných napětových aspektů.

Archetypální komplex může zahrnovat:

- revoluci;
- technologický průlom;

- sexuální osvobození;
- radikální umění;
- generační vzpouru;
- destruktivní výbuch násilí;
- hlubokou společenskou polarizaci.

Šíře významu umožňuje vztahovat konfiguraci k velmi rozdílným událostem. Proto je při historickém hodnocení důležité stanovit předem, které události a časová období se skutečně zkoumají.

Saturn a Pluto

Saturnsko-plutonský komplex je spojován s kontrakcí, krajním tlakem, mocí, útlakem, strukturálním rozkladem a vytrvalostí v obtížných podmínkách.

Jeho možné projevy zahrnují:

- válku;
- autoritářství;
- hospodářskou krizi;
- masovou smrt;
- represivní instituce;
- strach;
- obranu a opevnění;
- tvrdou disciplínu;
- odolnost;
- rekonstrukci po katastrofě.

Stejný komplex může být použit k výkladu agresora i odporu proti němu, útlaku i schopnosti přežít. Archetypální astrologie to vysvětluje polaritou archetypu; kritici v tom mohou spatřovat příliš širokou interpretační pružnost.

Jupiter a Uran

Jupiter a Uran jsou spojováni s expanzivním průlomem, osvobozením, náhlým úspěchem a rozšířením možností.

Typická témata zahrnují:

- vědecké objevy;
- technické inovace;
- emancipační reformy;
- mimořádný optimismus;
- otevření nového prostoru;
- rychlou kulturní změnu;
- překvapivé vítězství;

- přehnanou důvěru v pokrok.

Tarnas tento komplex spojuje s prométheovským průlomem zesíleným jupiterskou expanzí.

Jupiter a Neptun

Jupitersko-neptunský komplex může být spojen s expanzí imaginace, duchovní víry a idealismu.

Jeho projevy mohou zahrnovat:

- náboženské obrození;
- utopická hnutí;
- charitativní a soucitné ideály;
- uměleckou inspiraci;
- mystickou zkušenost;
- masovou idealizaci;
- spekulativní bubliny;
- kolektivní iluzi.

Opět jde o princip obsahující duchovně tvořivou i klamavou stránku.

Saturn a Uran

Saturn a Uran představují napětí mezi strukturou a svobodou, řádem a revolucí, stabilitou a změnou.

Tento komplex může být spojován s:

- reformou institucí;
- konfliktem generací;
- náhlým zhroucením systému;
- technologickou restrukturalizací;
- odporem autority vůči změně;
- snahou vtělit nový princip do trvalé formy;
- střídáním liberalizace a represe.

Jeho konstruktivním projevem má být vytvoření struktury, která umožní inovaci, aniž by se rozpadla v chaosu.

Saturn a Neptun

Saturnsko-neptunský komplex spojuje pevnou strukturu s rozpouštěním, skutečnost s ideálem a hranici s beztvarostí.

Může se projevovat jako:

- rozpad institucí;
- ztráta jistoty;
- zklamání;
- uskutečňování ideálu;

- vtělení duchovní nebo umělecké vize;
- epidemický strach;
- vyčerpání;
- konflikt mezi materialismem a spiritualitou;
- oběť a disciplína.

Škála možností ukazuje, že archetypální kombinace není konkrétní prognózou.

Nativní astrologie

V individuálním horoskopu archetypální astrologie sleduje zejména:

- planetární aspekty;
- postavení planet vůči osám;
- výrazné konjunkce;
- tranzity pomalých planet;
- opakující se planetární komplexy;
- vztah nativní konfigurace k životopisným událostem.

Nativní aspekt je chápán jako archetypální téma, které může prostupovat:

- osobností;
- vztahy;
- povoláním;
- tvořivostí;
- krizemi;
- hodnotami;
- významnými životními rozhodnutími.

Cílem není uzavřít člověka do pevného typu. Astrolog má ukázat možné spektrum projevu a způsoby, jimiž lze s archetypálním komplexem vědoměji pracovat.

Tranzity

Tranzit představuje období, kdy aktuální planeta vytváří aspekt k planetě nebo ose nativního horoskopu.

Archetypální astrologie chápe tranzit jako čas, v němž se určitý archetypální komplex zesiluje. Nemusí se projevit pouze vnitřně nebo pouze vnější událostí. Psychická zkušenost a událost mohou být podle tohoto pohledu dvěma stránkami stejného procesu.

Výklad tranzitu se zaměřuje na:

- spektrum možných témat;
- dosavadní život člověka;
- současné okolnosti;
- aktivované nativní aspekty;

- opakování téhož planetárního komplexu;
- možnost tvořivé účasti na procesu.

Pomalé tranzity jsou zvláště důležité, protože mohou trvat měsíce nebo několik let.

Opakování nativního komplexu

Jestliže člověk má například nativní aspekt Venuše a Pluta a později Pluto tranzituje přes jeho Venuši, dochází podle archetypální astrologie k opětovné aktivaci stejného komplexu.

Takové období může zvýraznit témata:

- intenzivní přitažlivosti;
- proměny hodnot;
- moci ve vztazích;
- ztráty;
- tvořivé posedlosti;
- hlubokého estetického zážitku;
- kontroly a odevzdání.

Konkrétní projev není předem stanoven. Důležitá je podobnost archetypálního tématu mezi nativní konfigurací a tranzitem.

Světové tranzity

Archetypální astrologie používá označení světový tranzit pro aspekt mezi pomalými planetami působící v určitém historickém období.

Protože stejnou konfiguraci sdílí celý svět, nevykládá se jako individuální charakteristika. Má označovat kvalitu doby, která se může projevit v:

- politice;
- společenských hnutích;
- vědě;
- technice;
- umění;
- náboženství;
- kolektivních náladách;
- přírodních a hospodářských krizích.

Různí lidé se mají daného komplexu účastnit odlišně podle svých nativních horoskopů, společenského postavení a konkrétních životních podmínek.

Synchronní a diachronní korelace

Tarnas rozlišuje dva významné způsoby historického pozorování.

Synchronní korelace

Během jednoho planetárního období se na různých místech objevují události se společnou archetypální kvalitou. Mohou pocházet z politiky, umění, vědy nebo náboženství.

Diachronní korelace

Podobná archetypální témata se vracejí v různých historických obdobích, kdy se opakuje stejný planetární cyklus.

Například několik opozic, kvadratur či konjunkcí téhož páru planet může být porovnáváno napříč staletími.

Tato metoda předpokládá, že různé fáze stejného cyklu sdílejí základní archetypální charakter.

Orbis světových tranzitů

Pomalé planety se pohybují velmi pomalu a jejich aspekty mohou být při širším orbisu aktivní několik let. Tarnas používá pro světové tranzity období kolem přesného aspektu, nikoli pouze jeden den.

To odpovídá dlouhému trvání historických procesů, ale vytváří metodologickou otázku: čím širší je časové okno, tím více událostí lze s konfigurací spojit.

Pro posouzení konkrétní historické korelace je proto důležité uvést:

- začátek a konec použitého orbisu;
- data přesných aspektů;
- důvod výběru událostí;
- srovnání s obdobími mimo tranzit;
- způsob řešení souběžných planetárních cyklů.

Kauzalita

Archetypální astrologie obvykle netvrdí, že fyzické planety mechanicky způsobují pozemské události. Planety mají fungovat jako časové ukazatele archetypálních procesů.

Vztah bývá vysvětlován prostřednictvím:

- synchronicity;
- společného archetypálního pole;
- jednoty kosmu a psychiky;
- analogie;
- participativního světového názoru;
- kvality času.

Planeta je podle tohoto pojetí symbolem i skutečnou součástí kosmu. Není však jednoduchým vysílačem fyzikálního vlivu.

Archetypální kosmologie tak stojí mezi doslovně kauzálním astrologickým modelem a čistě subjektivním pojetím astrologie jako lidské projekce.

Synchronicita

Jungův pojem synchronicity označuje smysluplnou shodu událostí, které nejsou spojeny známým příčinným mechanismem.

V archetypální astrologii se synchronicita rozšiřuje z jednotlivých náhodných shod na soustavný vztah mezi planetárními cykly a lidskou zkušeností.

Horoskop a událost mají být dvěma projevy téhož archetypálního vzorce:

- jeden se objevuje v geometrickém uspořádání planet;
- druhý v psychice, kultuře nebo dějinách.

Problémem zůstává, jak rozlišit skutečnou synchronicitu od dodatečně vytvořené významové podobnosti. Samotné označení vztahu za synchronistický neurčuje pravidla, podle nichž by bylo možné nesprávnou korelaci odmítnout.

Participativní poznání

Tarnasova filozofie zdůrazňuje participativní epistemologii, tedy názor, že člověk nepoznává svět pouze jako vnější objekt. Poznávající mysl a poznávaná skutečnost se na vzniku významu určitým způsobem spolupodílejí.

Poznání není pouze:

- pasivní kopie vnějšího světa;
- subjektivní projekce;
- mechanické měření.

Má být vztahovou událostí mezi člověkem a světem.

V astrologii to znamená, že význam horoskopu nevzniká zcela nezávisle na interpretovi, ale nemá být ani jeho libovolným výmyslem. Astrolog se má účastnit rozpoznávání archetypálního vzorce.

Tento postoj je filozoficky propracovanější než jednoduché tvrzení, že „planety ovlivňují lidi“. Současně však komplikuje nezávislé ověřování výkladu.

Znovuočarování kosmu

Archetypální astrologie reaguje na moderní představu vesmíru jako hodnotově neutrálního mechanismu. Usiluje o znovuočarování kosmu, tedy obnovení zkušenosti, že člověk žije ve světě prostoupeném významem.

Toto pojetí navazuje na:

- romantismus;
- renesanční přírodní filozofii;
- Jungovu psychologii;
- hlubinnou ekologii;
- procesní filozofii;
- náboženské kosmologie.

Znovuočarování neznamená nutně odmítnutí vědeckých poznatků o vesmíru. Má znamenat překonání názoru, že vědecky popsatelný svět nemůže mít psychický, symbolický nebo duchovní rozměr.

Vztah k psychologické astrologii

Psychologická a archetypální astrologie používají podobný jazyk, ale jejich těžiště se liší.

Psychologická astrologie	Archetypální astrologie
Horoskop jako mapa osobnosti	Horoskop jako obraz archetypálních polí
Planety jako psychické funkce	Planety jako principy projevující se v psychice i světě
Důraz na individuální nevědomí a vztahy	Důraz na osobní, kulturní a historické projevy
Konzultace zaměřená na sebepoznání	Výklad zasazený do širšího kosmického kontextu
Jungovské komplexy a individuace	Synchronicita, archetypální kosmologie a planetární cykly
Převážně nativní astrologie	Nativní i historická a mundánní astrologie

Archetypální astrologie může být používána psychologicky, její ambice jsou však širší.

Vztah k transpersonální astrologii

Oba směry vznikaly v prostředí hlubinné a transpersonální psychologie.

Transpersonální astrologie zdůrazňuje:

- překročení ega;
- duchovní transformaci;
- mimořádné stavy vědomí;
- službu širšímu celku.

Archetypální astrologie se soustředí na:

- mnohoznačné archetypální principy;
- paralely mezi psychikou a světem;
- planetární páry;
- kulturní a historické cykly;
- filozofii participativního kosmu.

Tarnasova práce náleží do obou prostředí, ale označení archetypální astrologie přesněji vystihuje jeho důraz na planetární archetypy a historické korelace.

Vztah k evoluční astrologii

Evoluční astrologie se ptá na minulost a další vývoj duše. Archetypální astrologie se ptá na kvalitu archetypálního pole, které člověk nebo období ztělesňuje.

Evoluční astrologie Archetypální astrologie

Karma reinkarnace	a Archetypální principy
Pluto a lunární uzly	Planetární kombinace a cykly
Směr vývoje duše	Spektrum možných projevů
Minulé životy	Osobní, kulturní a historické

	paralely
Vývojový záměr	Synchronní vztah kosmu a psychiky

Archetypální astrologie nemusí přijímat reinkarnaci ani jednotnou teorii vývoje duše.

Archetypální astrologická konzultace

Konzultace se obvykle snaží pojmenovat hlavní archetypální komplexy nativního horoskopu a jejich současnou aktivaci.

Astrolog může postupovat takto:

1. určí dominantní nativní aspekty;
2. popíše spektrum jejich možných projevů;
3. porovná je s životní zkušeností klienta;
4. vyhledá současné tranzity;
5. ukáže kulturní nebo mytologické paralely;
6. hledá tvořivější způsoby účasti na daném procesu.

Astrolog by neměl klientovi sdělovat, že archetyp má pouze jeden správný projev. Archetypální symbolika je ze své podstaty mnohoznačná.

Mýtus v konzultaci

Mýtus může sloužit jako obraz, který zachycuje protikladné stránky konfigurace lépe než jednoduchý seznam vlastností.

Například plutonský mýtus může zahrnovat:

- sestup do podsvětí;
- únos;
- ztrátu;
- moc;
- skryté bohatství;
- smrt;
- obnovu;
- návrat z hlubin.

Klient se nemusí ztotožňovat s celým příběhem. Mýtus poskytuje soubor obrazů, které mohou osvětlit různé fáze zkušenosti.

Nebezpečí vzniká, pokud astrolog mýtus vnucuje nebo přehlíží konkrétní sociální a psychologické okolnosti klienta.

Umění a tvořivost

Archetypální astrologie často analyzuje život a dílo umělců. Planetární konfigurace mají být patrné nejen v jejich biografii, ale také v tématech, stylu a emocionálním působení díla.

Například:

- Venuše–Neptun může být spojována s idealizovanou krásou a hudební obrazností;
- Merkur–Uran s jazykovou inovací a nekonvenčním myšlením;
- Mars–Pluto s intenzitou, konfliktem a násilím;
- Saturn–Neptun s melancholií, rozpadem a formováním snové vize.

Při takovém výkladu je snadné vybrat díla odpovídající očekávané symbolice. Přesvědčivější analýza by měla zohlednit také díla a období, která předpokládanému vzorci neodpovídají.

Dějiny jako archetypální proces

Tarnas nechápe dějiny jako mechanicky řízené planetami. Historické události mají být spoluutvářeny lidskými rozhodnutími, materiálními podmínkami a archetypální kvalitou času.

Stejný planetární komplex se proto může projevit rozdílně:

- jako revoluce nebo reforma;
- jako umělecké hnutí nebo politické násilí;
- jako vědecký objev nebo technologická katastrofa;
- jako emancipace nebo destruktivní rozvrat.

Archetypální čas neurčuje konkrétní obsah, ale vytváří podle tohoto pojetí pole pravděpodobnějších motivů.

Problém výběru historických událostí

Historie nabízí téměř neomezené množství válek, objevů, revolucí, krizí, uměleckých děl a společenských proměn. Badatel může nevědomě vybírat ty události, které odpovídají očekávanému archetypu.

K přesvědčivějšímu hodnocení je nutné:

- předem vymežit časové období;
- určit pravidla výběru událostí;
- stanovit orbis planetárního aspektu;
- zahrnout protiklady a neúspěšné příklady;
- porovnat období s konfigurací a bez ní;
- zohlednit souběh více planetárních cyklů;
- zabránit posouvání významu archetypu až podle výsledku.

Bez těchto pravidel může historický přehled působit přesvědčivě, i když byl sestaven výběrově.

Problém mnohoznačnosti

Mnohoznačnost je ústřední předností i hlavní metodologickou obtíží archetypální astrologie.

Umožňuje vysvětlit, proč se stejný archetyp projeví různě. Současně však může způsobit, že téměř každá událost bude nějakým způsobem odpovídat očekávané konfiguraci.

Například Saturn–Pluto může označovat:

- útlak;

- odpor proti útlaku;
- rozpad řádu;
- vytvoření tvrdšího řádu;
- smrt;
- přežití;
- destrukci;
- rekonstrukci.

Pokud nelze předem stanovit, které projevy by konfiguraci odporovaly, je obtížné rozlišit skutečnou korelaci od dodatečného symbolického přiřazení.

Problém protikladných projevů

Archetypální astrologie tvrdí, že archetyp může obsahovat oba póly určitého tématu. Mars může označovat útočníka i obránce, Saturn autoritu i odpor vůči ní, Uran osvoboditele i ničivý chaos. Tato polarita odpovídá mnohohrstevnatosti mýtu a lidské zkušenosti. V predikčním použití však omezuje přesnost. Z konfigurace nelze jednoznačně určit, který pól se projeví, u koho a v jaké podobě.

Archetypální astrologie proto funguje lépe jako interpretační a kontextualizační metoda než jako prostředek konkrétní předpovědi.

Problém periodizace

Historické procesy nemají vždy jasný začátek a konec. Revoluce, umělecký směr nebo vědecká změna mohou vznikat desetiletí a pokračovat po odeznění přesného planetárního aspektu.

Astrologická periodizace musí rozhodnout:

- kdy konfigurace začíná působit;
- jak široký použít orbis;
- zda mají stejnou váhu konjunkce, opozice a kvadratura;
- jak zacházet s retrográdními návraty;
- zda zahrnout období před prvním a po posledním přesném aspektu.

Volba těchto pravidel může významně ovlivnit výslednou shodu s dějinami.

Etické otázky

Archetypální astrologie je obvykle méně deterministická než událostní prognóza. Přesto může astrologický výklad klienta silně ovlivnit.

Astrolog by měl:

- představit archetyp jako spektrum možností;
- nepřisuzovat klientovi násilné nebo patologické sklony pouze z konfigurace;
- neproměňovat mýtus v diagnózu;
- zohlednit sociální a materiální skutečnost;
- nerozpouštět odpovědnost v abstraktním „archetypálním poli“;

- odlišovat symbolickou interpretaci od historického faktu;
- neoznačovat trauma za pouhý mytologický sestup;
- respektovat klientovo právo výklad odmítnout.

Archetypální jazyk může zkušenost prohloubit, ale také ji vzdálit od konkrétních potřeb člověka.

Kulturní přínos

Archetypální astrologie rozšířila moderní astrologický výklad za hranice typologie osobnosti. Přispěla k novému zájmu o:

- planetární cykly;
- mundánní astrologii;
- kulturní dějiny;
- vztah astrologie a mytologie;
- synchronicitu;
- filozofii přírody;
- hlubinnou ekologii;
- dějiny západního světového názoru.

Její význam spočívá také v pokusu vytvořit komplexnější filozofii astrologie. Neomezuje se na jednotlivá pravidla výkladu, ale ptá se, jaký obraz skutečnosti by musel platit, aby mezi kosmem a psychikou mohly existovat smysluplné souvislosti.

Hlavní představitelé

Osobnost	Význam
Carl Gustav Jung	Archetypy, kolektivní nevědomí a synchronicita
James Hillman	Archetypální psychologie a mnohost psychických obrazů
Stanislav Grof	Změněné stavy vědomí a transpersonální psychologie
Dane Rudhyar	Humanistická a transpersonální astrologie
Richard Tarnas	Hlavní tvůrce archetypální astrologie a kosmologie
Keiron Le Grice	Systematizace archetypální kosmologie a planetárních archetypů
Becca Tarnasová	Archetypální studium kultury, literatury a kosmologie
Rod O'Neal	Výuka a rozvoj archetypálního astrologického přístupu

První čtyři osobnosti představují především intelektuální zdroje. Za soustavnou formulaci archetypální astrologie odpovídá zejména Richard Tarnas a okruh jeho pokračovatelů.

Přehled planetárních principů

Planeta	Základní princip	Možné tvořivé projevy	Možné obtížné projevy
Slunce	ústřednost a život	tvořivost, vůle, sebevyjádření	egocentrismus, přehnaná dominance
Měsíc	péče a paměť	citlivost, domov, schopnost přijímat	závislost, regresivní návyk
Merkur	spojování a myšlení	kommunikace, učení, pohyblivost	roztěkanost, manipulace
Venuše	přitažlivost a hodnota	láska, umění, harmonie	povrchnost, pasivita
Mars	prosazení a boj	odvaha, iniciativa, sexualita	agrese, konflikt
Jupiter	expanze a smysl	důvěra, růst, velkorysost	inflace, přehánění
Saturn	omezení a forma	disciplína, pevnost, odpovědnost	strach, útlak, strnulost
Uran	probuzení osvobození	inovace, průlom, autonomie	chaos, odcizení, náhlý rozvrat
Neptun	rozpuštění a jednota	soucit, imaginace, mystika	iluze, únik, zmatek
Pluto	krajní moc proměna	regenerace, hloubka, transformační síla	nátlak, destrukce, posedlost

Tabulka je pouze orientační. Archetypální význam nelze vyčerpat několika hesly.

Shrnutí

Archetypální astrologie je moderní směr, který interpretuje planety jako ukazatele mnohoznačných archetypálních principů. Ty se mají projevovat nejen v individuální psychice, ale také ve vztazích, kultuře, umění a historických událostech.

Jejími hlavními intelektuálními zdroji jsou Jungova analytická psychologie, Hillmanova archetypální psychologie, Grofův výzkum změněných stavů vědomí a humanistická a transpersonální astrologie Danea Rudhyara.

Nejvýznamnějším představitelem směru je Richard Tarnas. Ve své knize *Cosmos and Psyche* porovnal cykly pomalých planet s významnými obdobími západních dějin. Planetární konfigurace podle něj události mechanicky nezpůsobují, ale synchronně odpovídají jejich archetypálnímu charakteru.

Archetypální astrologie klade důraz na mnohoznačnost. Saturnsko-plutonský komplex může představovat útlak, destrukci a smrt, ale také disciplínu, odolnost a rekonstrukci. Uranicko-plutonský komplex může zahrnovat osvobození, revoluci, technologický průlom i destruktivní výbuch kolektivních sil.

Síla tohoto přístupu spočívá v jeho schopnosti spojovat psychologii, mytologii a kulturní dějiny. Jeho hlavní metodologickou obtíží je velmi široké spektrum možných významů. Při zpětném hodnocení lze z rozsáhlých dějin vybrat události odpovídající téměř každému planetárnímu komplexu.

Archetypální astrologie se překrývá s psychologickou a transpersonální astrologií, ale přesahuje individuální výklad směrem k dějinám a filozofii kosmu. Archetypální kosmologie pak představuje širší světový názor, podle něhož jsou psychika a kosmos součástí jednoho významově propojeného procesu.

Výběrová bibliografie

Archetypální astrologie a kosmologie

- LE GRICE, Keiron. *The Archetypal Cosmos: Rediscovering the Gods in Myth, Science and Astrology*. Edinburgh: Floris Books, 2010.
- LE GRICE, Keiron. *Discovering Eris: The Symbolism and Significance of a New Planetary Archetype*. Edinburgh: Floris Books, 2012.
- LE GRICE, Keiron. *The Rebirth of the Hero: Mythology as a Guide to Spiritual Transformation*. London: Muswell Hill Press, 2013.
- TARNAS, Richard. *Prometheus the Awakener: An Essay on the Archetypal Meaning of the Planet Uranus*. Woodstock: Spring Publications, 1995.
- TARNAS, Richard. *Cosmos and Psyche: Intimations of a New World View*. New York: Viking, 2006.
- TARNAS, Richard. *The Passion of the Western Mind: Understanding the Ideas That Have Shaped Our World View*. New York: Harmony Books, 1991.

Analytická a archetypální psychologie

- HILLMAN, James. *Re-Visioning Psychology*. New York: Harper & Row, 1975.
- HILLMAN, James. *The Dream and the Underworld*. New York: Harper & Row, 1979.
- JUNG, Carl Gustav. *The Archetypes and the Collective Unconscious*. Princeton: Princeton University Press, 1981.
- JUNG, Carl Gustav. *The Structure and Dynamics of the Psyche*. Princeton: Princeton University Press, 1960.
- JUNG, Carl Gustav. *Synchronicity: An Acausal Connecting Principle*. Princeton: Princeton University Press, 1973.
- JUNG, Carl Gustav; PAULI, Wolfgang. *The Interpretation of Nature and the Psyche*. New York: Pantheon Books, 1955.

Transpersonální psychologie a změněné stavy

- GROF, Stanislav. *Realms of the Human Unconscious: Observations from LSD Research*. New York: Viking Press, 1975.
- GROF, Stanislav. *Beyond the Brain: Birth, Death, and Transcendence in Psychotherapy*. Albany: State University of New York Press, 1985.
- GROF, Stanislav. *Psychology of the Future: Lessons from Modern Consciousness Research*. Albany: State University of New York Press, 2000.
- GROF, Stanislav; GROF, Christina. *Holotropic Breathwork: A New Approach to Self-Exploration and Therapy*. Albany: State University of New York Press, 2010.

Filozofické a historické souvislosti

- BERMAN, Morris. *The Reenchantment of the World*. Ithaca: Cornell University Press, 1981.
- HANEGRAAFF, Wouter J. *New Age Religion and Western Culture: Esotericism in the Mirror of Secular Thought*. Leiden: Brill, 1996.
- MAIN, Roderick. *The Rupture of Time: Synchronicity and Jung's Critique of Modern Western Culture*. Hove: Brunner-Routledge, 2004.
- MAIN, Roderick. *Revelations of Chance: Synchronicity as Spiritual Experience*. Albany: State University of New York Press, 2007.
- ROWLAND, Susan. *Jung: A Feminist Revision*. Cambridge: Polity Press, 2002.

Ascendent a descendent

základní stavba horoskopu

Vymezení

Ascendent a **descendent** jsou dva protilehlé body, v nichž ekliptika protíná místní horizont.

- **Ascendent** je stupeň ekliptiky, který v daném okamžiku vystupuje nad východní obzor.
- **Descendent** je protilehlý stupeň ekliptiky, který současně sestupuje pod západní obzor.

Oba body tvoří **horizontální osu horoskopu**. Descendent leží vždy přesně 180° od ascendentu. Je-li například ascendent na 12° Býka, descendent se nachází na 12° Štíra.

Nejde o fyzická nebeská tělesa, ale o geometricky vypočítané body závislé na:

- přesném čase;
- kalendářním datu;
- zeměpisné délce;
- zeměpisné šířce;
- použitém zodiaku.

Ascendent se běžně označuje zkratkami **ASC** nebo **AC**, descendent zkratkami **DSC** nebo **DC**.

Astronomické vymezení

Místní horizont rozděluje nebeskou sféru na viditelnou a neviditelnou polovinu. Vlivem rotace Země se nebeská tělesa zdánlivě pohybují od východu k západu: vycházejí, dosahují horní kulminace, zapadají a procházejí pod horizontem.

Ekliptika protíná horizont ve dvou protilehlých bodech:

Bod	Strana horizontu	Zdánlivý pohyb	
ascendent	východní	vystupování nad horizont	
descendent	západní	sestupování pod horizont	

Ascendent není totožný s geografickým bodem východu. Geografický východ je průsečíkem horizontu a nebeského rovníku, zatímco ascendent je průsečíkem horizontu a ekliptiky. Kromě okamžiků, kdy vycházejí rovníkennostní body, proto nemusí ležet přesně na východě.

Podobně descendent není vždy totožný s přesným geografickým západem.

Ascendent a vznik horoskopu

Řecký výraz **hóroskopos** znamenal přibližně „pozorovatel hodiny“, „ukazatel hodiny“ nebo „hodinový bod“. Původně označoval především vycházející stupeň ekliptiky, tedy ascendent. Teprve později se slovo horoskop začalo používat pro celý astrologický obraz určitého okamžiku. V helénistické astrologii byl ascendent základním výchozím bodem, od něhož se určovalo pořadí dvanácti míst horoskopu. Ptolemaios jej popisoval jako vycházející stupeň ekliptiky a jako referenční bod, podle něhož byly určovány ostatní úhly horoskopu. ([Book III, §§ 1-9](#))

Ascendent se proto někdy označuje také jako:

- vycházející bod;
- východní úhel;
- horoskopický bod;
- počátek prvního domu;
- vycházející znamení.

Poslední označení není zcela přesné. **Ascendent je konkrétní stupeň**, zatímco vycházející znamení je celé znamení, v němž tento stupeň leží.

Výpočet ascendentu

Výpočet ascendentu vychází z místního hvězdného času, zeměpisné polohy a sklonu ekliptiky vůči nebeskému rovníku. Moderní astrologické programy jej obvykle počítají automaticky.

Pro správný výpočet je nutné znát:

- datum události nebo narození;
- přesný místní čas;
- správné časové pásmo;
- případný letní čas;
- zeměpisné souřadnice místa;
- kalendář používaný v daném období.

Chyba v převodu historického času, časového pásma nebo letního času může posunout ascendent o několik stupňů, někdy i do jiného znamení.

Rychlost pohybu ascendentu

Celý zodiak projde ascendentem přibližně během jednoho dne, takže jedno znamení vychází v průměru asi dvě hodiny. Jednotlivá znamení však nevycházejí stejně rychle.

Rychlost závisí na:

- zeměpisné šířce;
- sklonu ekliptiky;
- roční době;
- konkrétním úseku zodiaku.

Ve vyšších zeměpisných šířkách mohou některá znamení vycházet velmi rychle, zatímco jiná zůstávají na ascendentu podstatně déle. Proto nelze ascendent spolehlivě odhadnout pouhým přičtením dvou hodin na každé znamení.

Přesný čas narození je zvlášť důležitý, nachází-li se ascendent blízko hranice znamení nebo má-li být horoskop používán pro časovací techniky.

Ascendent a descendent jako osa

Ascendent a descendent vytvářejí jednu nedělitelnou osu. Ascendent představuje v astrologické symbolice východní bod, v němž se něco objevuje, zatímco descendent je západním bodem, v němž se to ztrácí pod horizontem.

Základní symbolický rozdíl lze shrnout následovně:

Ascendent	Descendent
východ	západ
vycházení	zapadání
první dům	sedmý dům
vlastní tělo a životní orientace	druhá strana a vztah
bezprostřední jednání	setkání s protějškem
subjekt horoskopu	partner, protistrana nebo protivník

Tyto významy nelze úplně oddělit. Způsob, jakým člověk vystupuje a jedná, zároveň ovlivňuje druhé lidi, které přitahuje nebo s nimiž vstupuje do konfliktu.

Ascendent v tradiční astrologii

V tradiční nativní astrologii je ascendent jedním z nejvýznamnějších bodů horoskopu. Označuje především:

- narozeného člověka;
- tělo a tělesnou konstituci;
- život;
- vitalitu;
- vzhled;
- temperament;
- bezprostřední způsob jednání;
- počátek životní cesty.

Ascendent nebyl chápán pouze jako společenská maska. Představoval samotného člověka jako živou a tělesnou bytost.

Při výkladu se neposuzuje jen znamení ascendentu, ale také:

- přesný stupeň ascendentu;
- vládce znamení ascendentu;
- planety v prvním domě;
- planety v konjunkci s ascendentem;
- aspekty k ascendentu;
- důstojnosti a recepce jeho vládce;
- stálíce spojené s ascendentem;
- případně termín, tvář a další dělení jeho stupně.

Znamení ascendentu

Znamení, v němž ascendent leží, popisuje základní způsob, jakým subjekt horoskopu vstupuje do života a reaguje na okolní prostředí.

Při výkladu se uplatňuje:

- živel znamení;
- modalita;
- polarita;
- jeho tradiční vládce;
- další tradiční klasifikace znamení.

Samotné znamení však neposkytuje úplný výklad. Dva lidé se stejným ascendentem se mohou výrazně lišit podle postavení jeho vládce a planet v prvním domě.

Vládce ascendentu

Planeta, která vládne znamení ascendentu, se nazývá **vládce ascendentu**. V moderní astrologii bývá často označována také jako **vládce horoskopu**.

Například:

- ascendent v Beranu má za tradičního vládce Mars;
- ascendent v Býku má vládkyni Venuši;
- ascendent v Blížencích má vládce Merkura;
- ascendent v Raku má vládce Měsíc;
- ascendent ve Lvu má vládce Slunce;
- ascendent ve Střelci má vládce Jupitera;
- ascendent v Kozorohu má vládce Saturna.

U Štíra, Vodnáře a Ryb je třeba rozlišit tradiční a moderní vládcovství. V tradičním výkladu vládnou:

- Štíru Mars;
- Vodnáři Saturn;
- Rybám Jupiter.

Moderní astrologie může doplňkově posuzovat Pluto, Uran a Neptun.

Při hodnocení vládce ascendentu se sleduje zejména:

- znamení a dům;
- aspekty;
- rychlost;
- směr pohybu;
- vztah ke Slunci;
- základní a akcidentální důstojnosti;
- recepcie;
- sekta;
- vztah k samotnému ascendentu.

Dům vládce ascendentu často ukazuje oblast, do níž je výrazně zaměřen život subjektu. Jeho stav vypovídá o možnostech člověka jednat, rozvíjet se a reagovat na okolnosti.

Označení „vládce horoskopu“ není ve všech tradičních školách totožné s vládcem ascendentu. Některé metody určují zvláštního vládce genitury podle složitějšího souboru kritérií. Je proto přesnější mluvit o **vládcí ascendentu**, pokud nebyla použita metoda pro určení vládce celé genitury.

Planety na ascendentu

Planeta v těsné konjunkci s ascendentem získává v horoskopu značnou sílu. Její význam se může výrazně projevit v tělesnosti, jednání, temperamentu a způsobu, jakým člověk působí na okolí.

Obecně lze planetární principy na ascendentu shrnout takto:

- **Slunce** – viditelnost, vůle, autorita a sebevyjádření;
- **Měsíc** – citlivost, proměnlivost, tělesná vnímavost a reakce na prostředí;
- **Merkur** – pohyblivost, komunikace, zvědavost a mentální aktivita;
- **Venuše** – přitažlivost, vztahovost, smysl pro harmonii a estetiku;
- **Mars** – energie, přímost, soutěživost a obranná pohotovost;
- **Jupiter** – rozšiřování, důvěra, velkorysost a potřeba růstu;
- **Saturn** – zdrženlivost, odpovědnost, omezení a vytrvalost;
- **Uran** – nezávislost, nekonvenčnost a náhlé změny;
- **Neptun** – citlivost, obrazotvornost, idealizace a nejasné hranice;
- **Pluto** – intenzita, moc, kontrola a transformační zkušenost.

Význam planety nelze určit pouze podle její blízkosti k ascendentu. Je nutné posoudit její znamení, důstojnost, sektu, aspekty a vládcovství.

V tradiční astrologii mohou být za úhlové považovány také planety, které se nacházejí v určitém prostoru nad nebo pod horizontem, i když nejsou v přesné ekliptikální konjunkci s ascendentem. Konkrétní vymezení závisí na použitém systému domů a metodě posuzování úhlovosti.

Ascendent v moderní astrologii

Moderní astrologie rozšířila význam ascendentu o psychologické a vývojové interpretace. Ascendent může označovat:

- způsob prvního kontaktu s okolím;
- bezprostřední reakci na neznámou situaci;
- vnější styl a vystupování;
- způsob zahajování činnosti;
- zkušenost vlastního těla;
- psychologickou orientaci;
- cestu, kterou se osobnost postupně rozvíjí.

Někdy bývá ascendent označován jako **maska** nebo **persona**. Toto vymezení může být užitečné, pokud neznamena pouhou přetvářku. Ascendent spíše představuje funkci, jejímž prostřednictvím člověk vstupuje do světa a získává zkušenost.

V některých psychologických školách je ascendent chápán jako kvalita, kterou se člověk v průběhu života učí vědomě rozvíjet. Způsob jejího projevu závisí především na postavení vládce ascendentu.

Descendent

Descendent je stupeň ekliptiky sestupující pod západní horizont. Leží vždy přesně naproti ascendentu a tvoří počátek sedmého domu v kvadrantových a většině dalších běžných systémů domů.

Descendent představuje místo, v němž se subjekt horoskopu setkává s druhou stranou. V nativní astrologii se vztahuje zejména k:

- manželství;
- dlouhodobému partnerství;
- smluvním vztahům;
- obchodním partnerům;
- spolupráci;
- otevřeným protivníkům;
- soudním sporům;
- lidem vystupujícím jako rovnocenný protějšek.

Spojení partnera a protivníka v jednom domě vychází ze společné struktury: v obou případech jde o jasně rozpoznatelnou druhou stranu, s níž subjekt vstupuje do přímého vztahu.

Znamení descendentu

Znamení descendentu popisuje způsob, jakým se vytváří vztah k protějšku, jaké kvality člověk očekává od druhých a jak se projevuje při setkání s rovnocennou druhou stranou.

Protože descendent leží naproti ascendentu, vytvářejí vždy jednu ze šesti zodiakálních polarit:

- Beran – Váhy;
- Býk – Štír;
- Blíženci – Střelec;
- Rak – Kozoroh;
- Lev – Vodnář;
- Panna – Ryby.

Výklad by neměl být omezen na tvrzení, že člověk „přitahuje“ osoby ve znamení descendentu. Znamení může popisovat vlastnosti partnera, způsob vztahové interakce, očekávání od druhých nebo kvality, které si člověk obtížněji uvědomuje u sebe.

Vládce descendentu

Planeta vládoucí znamení descendentu je současně vládcem sedmého domu. Její postavení ukazuje podmínky vztahů, partnerství a otevřených střetů.

Sleduje se zejména:

- znamení a dům vládce descendentu;
- jeho důstojnosti;

- aspekty;
- recepcce;
- vztah k vládci ascendentu;
- planety v sedmém domě;
- planety v konjunkci s descendentem.

Zvláště významný je vztah mezi vládci ascendentu a descendentu. Jejich aspekt, recepcce a vzájemná síla mohou v tradičním výkladu popisovat možnost spolupráce, nerovnováhu nebo konflikt mezi oběma stranami.

V horární astrologii bývá vládce ascendentu hlavním signifikátorem tazatele, zatímco vládce descendentu označuje partnera, protistranu, protivníka nebo osobu, na niž se otázka vztahuje.

Planety na descendentu

Planeta v těsné konjunkci s descendentem může získat výrazný význam ve vztazích a setkáních s druhými lidmi.

Obecně může označovat:

- **Slunce** – vztahy s výraznými, autoritativními nebo viditelnými osobami;
- **Měsíc** – citovou vazbu, proměnlivost a potřebu péče ve vztahu;
- **Merkur** – komunikaci, vyjednávání a mentální výměnu;
- **Venuše** – přitažlivost, harmonii a potřebu partnerství;
- **Mars** – soutěživost, konflikt, vášně nebo přímou konfrontaci;
- **Jupiter** – růst, podporu, velkorysost nebo rozšiřování prostřednictvím vztahu;
- **Saturn** – závazek, odpovědnost, omezení nebo odstup;
- **Uran** – potřebu svobody a nekonvenční vztahové uspořádání;
- **Neptun** – idealizaci, soucit, inspiraci nebo nejasné hranice;
- **Pluto** – intenzitu, mocenskou dynamiku a hlubokou proměnu prostřednictvím vztahu.

Planeta na descendentu nemusí popisovat pouze partnera. Může charakterizovat celý způsob, jakým člověk vstupuje do vztahů, a situace, které se v nich opakovaně vytvářejí.

Descendent v moderní astrologii

Moderní psychologická astrologie někdy spojuje descendent s projekcí. Kvality znamení, vládce nebo planet u descendentu mohou být nejprve vnímány především u jiných lidí, zatímco člověk si jejich přítomnost ve vlastní psychice neuvědomuje.

Descendent může v tomto pojetí ukazovat:

- vlastnosti hledané u partnera;
- vlastnosti odmítané a připisované protivníkovi;
- způsob vytváření projekcí;
- nevědomá očekávání od vztahu;
- kvality, které je třeba začlenit do vlastní osobnosti.

Tento výklad však nelze používat mechanicky. Ne každá vlastnost partnera je projekcí a descendent může označovat také konkrétní vnější osoby a vztahové okolnosti.

Ascendent, descendent a systémy domů

V kvadrantových systémech domů tvoří ascendent hrot prvního domu a descendent hrot domu sedmého.

V systému rovných domů začíná první dům přesným stupněm ascendentu a každý další dům začíná o 30° dále. Descendent proto opět tvoří hrot sedmého domu.

V systému domů po celých znameních tvoří první dům celé znamení, v němž leží ascendent. Ascendent se může nacházet na kterémkoli stupni tohoto znamení a není totožný s jeho počátkem. Sedmým domem je celé protilehlé znamení a descendent leží uvnitř něj.

Je tedy třeba rozlišovat:

- ascendent jako přesný astronomický bod;
- vycházející znamení;
- první dům;
- hrot prvního domu v konkrétním systému.

Stejné rozlišení platí pro descendent, zapadající znamení a sedmý dům.

Ascendent a descendent v různých typech horoskopu

Nativní astrologie

Ascendent označuje narozeného člověka, jeho tělo a životní orientaci. Descendent označuje partnera, protějšek a otevřené vztahy.

Horární astrologie

Ascendent a jeho vládce obvykle představují tazatele. Descendent a jeho vládce mohou označovat partnera, druhou stranu, protivníka nebo astrologa, pokud se otázka týká jeho schopnosti či spolehlivosti.

Elekční astrologie

Ascendent označuje zahajovaný podnik a osobu, která jej uskutečňuje. Jeho vládce by měl být pokud možno silný a vhodně umístěný. Descendent může označovat smluvní protistranu, zákazníka, soupeře nebo veřejnost, k níž činnost směřuje.

Mundánní astrologie

Význam závisí na typu horoskopu. Ascendent může představovat stát, obyvatelstvo nebo subjekt, pro který je horoskop sestaven. Descendent může označovat jiné státy, spojence, otevřené nepřátele nebo smluvní partnery.

Astrologie událostí

Ascendent popisuje vznikající událost a její bezprostřední podobu. Descendent ukazuje druhou stranu, publikum, zákazníka, partnera nebo protivníka.

Nepřesný čas narození

Ascendent patří k bodům horoskopu nejcitlivějším na přesnost času. Několik minut může změnit jeho stupeň a spolu s ním:

- hroty domů;
- aspekty k úhlům;
- termín nebo tvář ascendentu;
- spojení se stálíci;
- výsledky některých prognostických technik.

V blízkosti hranice znamení může větší chyba změnit i znamení ascendentu a jeho vládce.

Pokud není čas narození znám přesně, je vhodné uvádět míru nejistoty. Astrologická rektifikace se pokouší čas zpětně upřesnit podle životních událostí a dalších údajů, její výsledky však závisí na použité metodě a neměly by být vydávány za jistý historický údaj.

Výběrová bibliografie

- BRENNAN, Chris. *Hellenistic Astrology: The Study of Fate and Fortune*. Denver: Amor Fati Publications, 2017.
- HAND, Robert. *Horoscope Symbols*. Atglen: Whitford Press, 1981.
- HOLDEN, James H. *A History of Horoscopic Astrology*. Tempe: American Federation of Astrologers, 2006.
- LILLY, William. *Christian Astrology*. London, 1647.
- OPPENHEIM, A. Leo. „A Babylonian Diviner’s Manual.“ *Journal of Near Eastern Studies*, 1974, roč. 33, č. 2.
- PTOLEMAIOS, Klaudios. *Tetrabiblos*.
- SASPORTAS, Howard. *The Twelve Houses*. Wellingborough: Thorsons, 1985.
- VALENS, Vettius. *Anthologies*.
- WEISS, H. – LEONI, E. *The Astrology of Personality*. New York: McGraw-Hill, 1976.

Související pojmy: Horoskop · horizont · ekliptika · úhly horoskopu · osy horoskopu · první dům · sedmý dům · vládce ascendentu · dispozitor · Medium coeli · Imum coeli · systém domů · domy po celých znameních · rovné domy · rektifikace · stálíce

Aspekt mimo znamení

aspekty a vzájemné vztahy astrologických činitelů

Vymezení

Aspekt mimo znamení je aspekt, jehož úhlová vzdálenost podle stupňů neodpovídá přirozenému aspektovému vztahu mezi znameními, v nichž se planety nacházejí. Planety jsou v orbisu určitého aspektu, avšak jejich znamení by podle aspektové teorie celých znamení vytvářela jiný vztah nebo žádný tradiční aspekt.

Používají se také označení **aspekt překračující hranici znamení**, **disociovaný aspekt**, **oddělený aspekt** a anglické *out-of-sign aspect* nebo *dissociate aspect*. Pro český text je nepřirozenější výraz **aspekt mimo znamení**.

Příklad

Nachází-li se jedna planeta na 28° Lva a druhá na 2° Střelce, jejich úhlová vzdálenost činí přibližně 94°. Podle stupňů proto vytvářejí kvadraturu s orbem 4°. Znamení Lva a Střelce však mezi sebou tvoří trigon.

Vznikají tedy dvě rozdílné vrstvy:

podle znamení jde o trigon;

podle stupňů jde o kvadraturu mimo znamení.

Podobné příklady uvádí tradiční literatura při rozlišování konfigurací mezi celými znameními a přesných aspektů podle stupňů.

Základní případy

Aspekt mimo znamení vzniká nejčastěji tehdy, když se planety nacházejí poblíž začátku a konce sousedních znamení.

Aspekt stupňů	podle	Příklad	Vztah znamení
konjunkce	29° Berana a 1° Býka		sousední znamení, averze
sextil	29° Berana a 1° Raka		kvadratura mezi celými znameními
kvadratura	29° Berana a 1° Lva		trigon mezi celými znameními
trigon	29° Berana a 1° Panny		averze
opozice	29° Berana a 1° Štíra		averze

V žádném z těchto případů není aspekt matematicky přesný. Přesný aspekt by při stejné ekliptikální délce obou bodů odpovídal také příslušnému vztahu znamení. Aspekt mimo znamení proto existuje pouze díky určitému orbisu.

Aspekt mezi celými znameními a aspekt podle stupňů

Tradiční astrologie pracovala se dvěma souvisejícími úrovněmi aspektové vazby:

Konfigurace znamení určuje, zda se znamení navzájem vidí sextilem, kvadraturou, trigonem nebo opozicí.

Vztah podle stupňů určuje přesnost kontaktu mezi konkrétními planetami.

Nejjednoznačnější aspekt nastává, když obě úrovně souhlasí. Například planeta na 15° Berana a planeta na 15° Raka vytvářejí přesnou kvadraturu a současně se nacházejí ve znameních spojených kvadraturou.

Při aspektu mimo znamení se obě vrstvy rozcházejí. Astrolog pak musí rozhodnout, zda dá přednost vztahu znamení, stupňové blízkosti, nebo bude posuzovat obě skutečnosti současně.

Konjunkce přes hranici znamení

Nejběžnějším příkladem je konjunkce planet umístěných na opačných stranách hranice znamení. Planeta na 29° Berana a planeta na 1° Býka jsou od sebe vzdáleny pouze 2°, ale nenacházejí se ve stejném znamení.

V přísném pojetí vztahů mezi celými znameními nejde o spolupřítomnost, protože každá planeta náleží jinému znamení, živlu, modalitě a vládci. V aspektové astrologii pracující s planetárními orbisy však může být takový vztah posouzen jako těsná konjunkce přes hranici znamení.

Abraham ibn Ezra uváděl názor starších autorů, podle něhož se planety v různých znameních nemají považovat za spojené ani tehdy, zasahují-li do sebe jejich orbisy. Sám však s tímto přísným pravidlem nesouhlasil.

Kvadratura mimo znamení

Kvadratura mimo znamení může spojovat planety v znameních, která spolu vytvářejí trigon, sextil nebo averzi. Jejich přesná úhlová vzdálenost se blíží 90°, avšak živlový a modální vztah znamení neodpovídá běžné kvadratuře.

V moderním výkladu se někdy uvádí, že napětí kvadratury je zmírněno příbuzností znamení, například jejich společným živlem. Tradiční astrolog by spíše rozlišil aspektový paprsek podle stupňů a širší svědectví znamení bez nutnosti obě vrstvy sloučit do jediné psychologické charakteristiky.

Trigon mimo znamení

Trigon mimo znamení nastává, když jsou planety přibližně 120° od sebe, ale jejich znamení nepatří ke stejnému živlu a netvoří trigon mezi celými znameními.

Moderní astrologie může takový trigon vykládat jako méně samozřejmý nebo méně plynulý než trigon mezi znameními stejného živlu. V tradičním pojetí je třeba zkoumat, zda převáží blízkost přesného paprsku, nebo skutečnost, že se znamení navzájem nevidí trigonem.

Opozice mimo znamení

U opozice mimo znamení se planety nacházejí blízko vzdálenosti 180°, ale neleží v protilehlých znameních. Často se nacházejí ve znameních, která jsou tradičně v averzi.

Například planeta na konci Berana a planeta na začátku Štíra mohou vytvářet opozici v orbisu, přestože Beran a Štír sdílejí tradičního vládce Mars a jejich znamení se navzájem nevidí žádným hlavním aspektem.

Aspekt dokončený po změně znamení

Od aspektu mimo znamení v užším smyslu je třeba odlišit **aplikující aspekt, který se stane přesným až po přechodu planety do dalšího znamení.**

Příklad:

Měsíc se nachází na 29° Berana;

Venuše stojí na 2° Býka;

Měsíc přejde do Býka;

poté dokončí konjunkci s Venuší.

V okamžiku sestavení horoskopu jsou planety blízko konjunkce přes hranici znamení, ale k přesnému spojení dojde až po ingresu Měsíce. Změna znamení může symbolizovat změnu okolností, prostředí, postoje, vlády nebo důstojnosti před uskutečněním záležitosti.

V horární astrologii je podstatné, zda se aspekt po změně znamení skutečně dokončí. Pouhá zdánlivá blízkost nestačí.

Změna podmínek před dokončením

Přechodem do dalšího znamení se může změnit:

- dispozitor planety;
- základní důstojnost nebo slabost;
- recepce mezi signifikátory;
- dům při použití domů po celých znameních;
- vztah k dalším planetám;
- rychlost a případná retrogradita;
- pořadí aplikujících aspektů.

Aspekt dokončený po ingresu proto nemusí znamenat prosté pokračování stávající situace. Událost se může uskutečnit až po změně prostředí, podmínek nebo role některého účastníka.

Evasion, refranace a nedokončení aspektu

Jestliže jedna z planet změní znamení tak, že se původně očekávaný aspekt nestane přesným, nejde o aspekt dokončený mimo znamení, ale o **únik, refranaci**, případně jiný způsob zabránění perfekci.

Rozhodující je skutečný následný pohyb:

- pokud se planety po ingresu setkají v přesném aspektu, perfekce nastane;
- pokud jedna planeta změní směr nebo druhé unikne, aspekt se nedokončí;
- pokud před perfekcí zasáhne jiná planeta, může nastat zákaz;
- pokud se změní pouze znamení, ale přesný aspekt následně vznikne, záležitost může být uskutečněna za změněných podmínek.

V tradiční horární astrologii se takové situace posuzují výpočtem skutečných budoucích poloh planet, nikoli pouze pohledem na statický obraz horoskopu.

Vztah k Měsíci bez kursu

Měsíc může být v orbisu aspektu, který se však stane přesným až po jeho vstupu do dalšího znamení. Podle některých definic je přesto v současném znamení **bez kursu**, protože před jeho opuštěním nedokončí žádný hlavní aspekt.

To ukazuje rozdíl mezi:

- pouhým vstupem do orbisu;
- aplikací k aspektu;
- perfekcí aspektu v současném znamení;
- perfekcí až po změně znamení.

Různí tradiční autoři definovali Měsíc bez kursu poněkud odlišně. Při použití této podmínky je proto nutné uvést zvolenou definici.

Význam v nativní astrologii

V moderní nativní astrologii bývá aspekt mimo znamení vykládán jako kombinace dvou vrstev, které spolu nejsou zcela v souladu. Přesný úhlový vztah planety spojuje, zatímco jejich znamení naznačují odlišný způsob projevu.

Možné výkladové zásady:

Konjunkce mimo znamení: silná blízkost planet, ale rozdílné prostředky a dispozitoři.

Kvadratura mimo znamení: napětí existuje, avšak může být částečně zmírněno příbuzností znamení.

Trigon mimo znamení: možnost spolupráce není tak samozřejmá jako u znamení stejného živlu.

Opozice mimo znamení: polarita podle stupňů se projevuje bez čisté zodiakální protilehlosti.

Tyto formulace náležejí převážně modernímu výkladu. Tradiční astrologie se více soustřeďovala na rozdíl mezi svědectvím znamení a přesným dopadem planetárního paprsku.

Význam v horární astrologii

V horární astrologii je aspekt mimo znamení důležitý zejména tehdy, spojuje-li hlavní signifikátory. Může naznačovat, že:

mezi stranami existuje kontakt, ale nejsou ve stejném prostředí;

uskutečnění vyžaduje změnu podmínek;

účastník musí změnit postavení nebo záměr;

záležitost je blízko dokončení, ale dosavadní rámec už neplatí;

výsledek závisí na nové recepci po ingressu.

Některé přísnější školy aspekt přes hranici znamení neuznají, dokud se planety nenacházejí ve znameních odpovídajících danému aspektu. Jiné přijmou blízký stupňový kontakt, zejména pokud planety aspekt skutečně dokončí.

Význam v tranzitech

Při tranzitech vznikají aspekty mimo znamení poměrně často, používá-li astrolog širší orbisy. Tranzitující planeta může vstoupit do orbisu aspektu ještě před změnou znamení nebo v něm zůstat i po přechodu přes hranici znamení.

Je vhodné zaznamenat tři okamžiky:

vstup do zvoleného orbisu;

přechod jedné z planet do dalšího znamení;

přesnou perfekci aspektu.

Změna znamení může rozdělit vývoj tranzitu na dvě kvalitativně odlišné fáze.

Vliv velikosti orbisu

Čím širší orbis astrolog používá, tím více aspektů mimo znamení vznikne. Při úzkých orbisech jsou méně časté a zpravidla se omezují na planety těsně u hranic znamení.

Zvláštní pozornost vyžadují široké orbisy Slunce a Měsíce. Při mechanickém použití může vzniknout aspekt mezi planetami, jejichž znamení mají zcela jiný tradiční vztah. Programový výpočet by proto měl umožnit zobrazit nejen úhlovou vzdálenost, ale i příslušnost ke znamení.

Zobrazení v astrologickém softwaru

Astrologické programy se v zacházení s aspekty mimo znamení liší. Některé je zobrazují automaticky podle nastaveného orbisu, jiné nabízejí možnost jejich potlačení. Některé programy rozlišují běžný a disociovaný aspekt barvou, přerušovanou linií nebo zvláštní značkou.

Při porovnávání horoskopů z různých programů je proto vhodné zkontrolovat nastavení:

povolení aspektů přes hranice znamení;

velikost orbisů;

způsob výpočtu aplikace a separace;

aspekty mezi celými znameními nebo aspekty podle stupňů;

započítání aspektu po změně znamení.

Historický vývoj

Antická astrologie vycházela především z konfigurací celých znamení, ale znala také přesné kontakty podle stupňů. Někteří autoři upozorňovali, že pouhé počítání znamení nemusí vystihnout skutečnou geometrickou vzdálenost planet. Vztah mezi oběma úrovněmi proto nebyl zcela jednotně řešen.

Ve středověké astrologii se rozvinula nauka o planetárních orbisech. Někteří autoři odmítali spojení planet v různých znameních, jiní jej přijímali, pokud se jejich paprsky či orbisy skutečně dotýkaly. Moderní astrologie aspekty mimo znamení zpravidla uznává, pokud se nacházejí v povoleném orbisu.

Terminologická poznámka

Název Aspekt mimo znamení je srozumitelný a vyhýbá se méně přirozeným jednoslovným označením.

Výraz **disociovaný aspekt** lze uvést jako odborné synonymum, ale bez vysvětlení nemusí být českému čtenáři jasný. Neznamená psychologickou disociaci; vyjadřuje pouze rozpor mezi aspektem podle stupňů a vztahem obsazených znamení.

Termín **aspekt přes hranici znamení** je vhodný především pro konjunkci nebo pro aspekt, který se dokončí až po ingresu planety.

Výběrová bibliografie

- AL-BÍRÚNÍ, Abú ar-Rajhán. *The Book of Instruction in the Elements of the Art of Astrology*. Přel. R. Ramsay Wright. London: Luzac, 1934.
- BRENNAN, Chris. *Hellenistic Astrology: The Study of Fate and Fortune*. Denver: Amor Fati Publications, 2017.
- DARIOT, Claude. *A Brief and Most Easy Introduction to the Astrological Judgement of the Stars*. London, 1583.
- HOULDING, Deborah. „The Classical Origin and Traditional Use of Aspects.“ *The Traditional Astrologer*, č. 8, 1995.
- IBN EZRA, Abraham. *The Beginning of Wisdom*. Přel. Meira B. Epstein. Reston: ARHAT Publications, 1998.
- LILLY, William. *Christian Astrology*. London, 1647.
- MANILIUS, Marcus. *Astronomica*. Přel. G. P. Goold. Cambridge, Massachusetts: Harvard University Press, 1977.

Aspektové obrazce

technika

Aspektové obrazce jsou v astrologii geometrické konfigurace vznikající propojením tří nebo více planet či jiných prvků horoskopu několika aspekty současně. Jednotlivé aspekty tak nevytvářejí pouze oddělené dvojice vztahů, ale společně skládají charakteristický celek – například trojúhelník, kříž, obdélník nebo útvar připomínající draka.

Používají se také názvy aspektové konfigurace, případně aspektové figury; v anglické literatuře *aspect patterns*, *aspect configurations* nebo *aspect figures*.

K nejznámějším aspektovým obrazcům patří velký trigon, T-kvadratura, velký kříž, jod, drak a mystický obdélník.

Základní princip

Základním stavebním prvkem každého aspektového obrazce je aspekt. Zatímco jednotlivý aspekt vyjadřuje geometrický vztah mezi dvěma planetami, aspektový obrazec spojuje několik planet do jediné geometrické struktury.

Například tři planety, které mezi sebou vytvářejí tři trigony, nejsou pouze spojeny třemi samostatnými aspekty. Společně vytvářejí uzavřenou konfiguraci označovanou jako velký trigon.

Podobně dvě planety v opozici, k nimž třetí planeta vytváří dvě kvadratury, vytvářejí T-kvadraturu.

Obrazec proto představuje další úroveň astrologické analýzy:

planety → jednotlivé aspekty → vzájemně propojená konfigurace.

Jeho význam však nelze odvozovat pouze z názvu nebo geometrického tvaru. Při výkladu se posuzují především zúčastněné planety, druh a přesnost aspektů, znamení, domy a postavení celé konfigurace v horoskopu.

Aspektové obrazce a tvary horoskopu

Aspektové obrazce nejsou totožné s tvary horoskopu.

Toto rozlišení je důležité.

Aspektový obrazec je definován konkrétními aspekty mezi planetami. Například velký trigon musí obsahovat tři trigony a T-kvadratura opozici a dvě kvadratury.

Naproti tomu tvar horoskopu vychází z celkového rozmístění planet po kruhu horoskopu bez ohledu na to, zda mezi nimi vznikají určité aspekty. Klasickým příkladem je systém Marca Edmunda Jonese, který rozlišuje například Rozptyl (*Splash*), Ranec (*Bundle*), Lokomotivu (*Locomotive*), Misku (*Bowl*) a Vědro (*Bucket*).

Je proto vhodné zachovat dvě samostatná hesla: Aspektové obrazce – konfigurace vytvořené aspekty.

Tvary horoskopu – konfigurace vytvořené celkovým rozmístěním planet. Od obou je navíc třeba odlišit termín planetární obrazce, který má specifický význam v Hamburské astrologické škole.

Historie

Samotná nauka o aspektech je velmi stará a její základní podoba je doložena již v helénistické astrologii. Sextil, kvadratura, trigon a opozice byly chápány jako geometrické vztahy mezi znameními a planetami.

To však neznamená, že již antická astrologie používala dnešní systém pojmenovaných aspektových obrazců.

Systematické vyčleňování konfigurací typu T-kvadratura, velký kříž, drak, mystický obdélník nebo jod jako samostatných interpretačních jednotek patří především k pozdějšímu vývoji západní astrologie. Zvláště v moderní astrologii 20. století se aspektové obrazce staly významnou součástí celkového rozboru horoskopu.

Historická opatrnost je důležitá zejména u jodu. Jeho základ tvoří dva kvinkunxy o 150°, zatímco vztah 150° nebyl v klasické ptolemaiovské soustavě jedním ze základních aspektů; znamení v tomto vztahu byla tradičně chápána jako znamení, která se navzájem nevidí – jsou v averzi.

Jod v dnešním významu proto nelze bez dalšího promítat do antické astrologie.

Základní aspektové obrazce

Pro základní klasifikaci lze použít šest nejrozšířenějších konfigurací:

Obrazec	Počet planet	Složení
Velký trigon	3	3 trigony
T-kvadratura	3	1 opozice + 2 kvadratury
Velký kříž	4	2 opozice + 4 kvadratury
Jod	3	1 sextil + 2 kvinkunxy
Drak	4	velký trigon + 1 opozice + 2 sextily
Mystický obdélník	4	2 opozice + 2 trigony + 2 sextily

Nejde o úplný seznam. Moderní astrologické školy používají také řadu dalších konfigurací, jejichž názvosloví ani výklad nejsou vždy jednotné.

Velký trigon

Velký trigon vzniká spojením tří planet třemi trigony. V ideálním geometrickém případě jsou planety rozmístěny po 120°:

$$120^{\circ} + 120^{\circ} + 120^{\circ} = 360^{\circ}.$$

V zodiakálním pojetí zpravidla spojuje tři znamení stejného živlu, a proto se rozlišuje ohnivý, zemský, vzdušný a vodní velký trigon.

Trigon patří v tradiční astrologii mezi příznivé aspekty, a proto je také velký trigon obvykle chápán jako harmonická konfigurace. Moderní astrologie jej často spojuje se snadným propojením funkcí zúčastněných planet, vrozenými dispozicemi či oblastmi, v nichž se energie horoskopu projevuje bez velkého vnitřního odporu.

Některé moderní školy zároveň upozorňují, že právě snadnost velkého trigonu může vést k pasivitě nebo nedostatečnému využití možností. Takové hodnocení již patří k moderní interpretační vrstvě, nikoli k samotné geometrické definici obrazce.

T-kvadratura

T-kvadratura vzniká ze tří planet. Dvě jsou v opozici (180°) a třetí vytváří ke každé z nich kvadraturu (90°).

Její struktura je tedy:

1 opozice + 2 kvadratury.

Planeta tvořící obě kvadratury se označuje jako vrcholová planeta, případně *apex*. V moderním výkladu bývá považována za významné ohnisko celé konfigurace.

Podle modality znamení lze rozlišovat T-kvadraturu kardinální, fixní a proměnlivou.

Protože je obrazec tvořen výhradně tradičně napětovými aspekty, bývá interpretován jako dynamická konfigurace vytvářející tlak, konflikt nebo potřebu řešení.

Velký kříž

Velký kříž vzniká ze čtyř planet rozmístěných přibližně po 90° . Obsahuje:

2 opozice + 4 kvadratury.

Geometricky vytváří čtverec s dvěma diagonálami. Lze jej také chápat jako soustavu vzájemně propojených T-kvadratur.

Podle modality znamení se rozlišuje:

kardinální velký kříž, fixní velký kříž a proměnlivý velký kříž.

Jeho astrologický význam se odvozuje především od spojení několika kvadratur a opozic. Konkrétní výklad však závisí na planetách a dalších podmínkách horoskopu.

Jod

Jod (Yod) je trojúhelníková konfigurace tvořená třemi planetami:

1 sextil (60°) + 2 kvinkunxy (150°).

Dvě planety tvořící sextil představují základnu konfigurace a obě jsou v kvinkunxu ke třetí, vrcholové planetě.

Pro jod se v moderní astrologické literatuře používají také názvy Boží prst (*Finger of God*) nebo Prst osudu (*Finger of Fate*).

Jeho výklad je převážně moderní a bývá spojen s nutností přizpůsobení, přesměrování nebo řešení obtížně slučitelných tendencí. Tyto interpretace je vhodné oddělit od samotné geometrické definice.

Z historického hlediska je podstatné, že kvinkunx 150° nebyl součástí základní klasické soustavy aspektů. Jod proto představuje dobrý příklad pozdějšího rozšíření aspektové nauky.

Drak

Drak (*Kite*) vzniká rozšířením velkého trigonu o čtvrtou planetu.

Tato planeta stojí v opozici k jednomu vrcholu velkého trigonu a současně vytváří sextily ke zbývajícím dvěma planetám.

Konfigurace tedy obsahuje:

3 trigony + 2 sextily + 1 opozici.

Drak se někdy označuje jako Plachta a popisuje jako kombinace velkého trigonu a bisextilu; opozice přitom tvoří osu celé konfigurace.

Moderní výklad obvykle vychází z kombinace harmonické struktury velkého trigonu se směřujícím či aktivizujícím napětím opozice.

Podle živlu velkého trigonu lze hovořit o ohnivém, zemském, vzdušném nebo vodním Draku.

Mystický obdélník

Mystický obdélník (*Mystic Rectangle*) vzniká propojením čtyř planet:

2 opozicemi + 2 trigony + 2 sextily.

V kruhu horoskopu vytvářejí planety charakteristický obdélníkový útvar.

Konfigurace tak obsahuje současně tradičně napětové i harmonické aspekty. Moderní výklad proto zpravidla sleduje, jakým způsobem mohou trigony a sextily propojovat či usnadňovat řešení napětí obsaženého ve dvou opozicích.

Uzavřené a otevřené konfigurace

Z geometrického hlediska lze aspektové obrazce orientačně rozlišovat také podle toho, zda vytvářejí uzavřenou síť aspektů.

Velký trigon nebo velký kříž tvoří výrazně uzavřenou geometrickou strukturu, v níž jsou všechny vrcholy vzájemně propojeny příslušnými aspekty.

T-kvadratura naproti tomu geometricky naznačuje možnost doplnění dalšího bodu. Planeta umístěná proti vrcholové planetě by z T-kvadratury vytvořila velký kříž.

Právě tato geometrická vlastnost vedla v moderní astrologii k výkladu tzv. prázdného nebo chybějícího místa obrazce.

Chybějící bod

U některých konfigurací věnuje moderní astrologie pozornost místu, které by obrazec geometricky doplnilo.

Nejznámějším příkladem je T-kvadratura. Naproti její vrcholové planetě leží bod, jehož obsazení další planetou by vytvořilo velký kříž.

Někteří astrologové tomuto neobsazenému místu připisují interpretační význam a hledají v jeho znamení či domu možnost vyrovnání konfigurace.

Je však třeba rozlišovat:

existující aspekty tvoří geometrickou konfiguraci; „chybějící bod“ je její následná interpretační konstrukce.

Není to další planeta ani další skutečný aspekt.

Orbis a přesnost obrazce

Aspektové obrazce nemusí být geometricky dokonale přesné. Stejně jako u jednotlivých aspektů se používá orbis.

Například T-kvadratura nemusí sestávat z dokonale přesné opozice 180° a dvou přesných kvadratur 90° . Pokud jsou všechny tři vztahy v přijatelném orbisu, lze konfiguraci považovat za vytvořenou.

Platí však důležitá zásada:

Aspektový obrazec existuje díky aspektům, které jej tvoří.

Nestačí tedy, že rozmístění planet na první pohled připomíná trojúhelník, čtverec nebo jiný známý útvar. Je třeba ověřit, zda mezi planetami skutečně existují příslušné aspekty v rámci použitého orbisu.

Čím přesnější jsou jednotlivé aspekty, tím geometricky výraznější je zpravidla celý obrazec.

Aplikace a separace

Protože aspektový obrazec sestává z jednotlivých aspektů, může být v dynamických technikách důležité také to, zda jsou jeho aspekty *aplikativní* nebo *separativní*.

Konfigurace tedy nemusí být statickou strukturou. Může se teprve vytvářet, dosahovat maximální přesnosti nebo se rozpadat.

To má zvláštní význam v prediktivních technikách, tranzitech, direkcích, progresích, horární astrologii nebo při studiu krátkodobě vznikajících konfigurací.

Planety v obrazi

Samotný název obrazce neurčuje jeho konkrétní astrologický význam.

Velký trigon tvořený například Sluncem, Jupiterem a Venuší představuje z astrologického hlediska jinou konfiguraci než velký trigon tvořený Marsem, Saturnem a Plutem, přestože jejich geometrický tvar může být prakticky totožný.

Při výkladu je proto vhodné postupovat od jednotlivých prvků k celku:

1. zúčastněné planety,
2. aspekty mezi nimi,
3. přesnost a orbis,
4. znamení,
5. domy,
6. případná vrcholová nebo jinak zvýrazněná planeta,
7. teprve potom význam celého obrazce.

Obrazec je tedy strukturou vztahů, nikoli samostatným astrologickým činitelem nezávislým na planetách.

Aspektové obrazce v moderní astrologii

Zvláště ve 20. století se výklad aspektových konfigurací značně rozšířil. Psychologicky orientované směry astrologie začaly geometrické struktury horoskopu chápat jako obrazy vzájemného uspořádání psychických funkcí.

Významnou samostatnou kapitolu představuje Huberova metoda, která vytvořila rozsáhlou typologii aspektových figur. Pracuje nejen s několika nejznámějšími konfiguracemi, ale s větším množstvím lineárních, trojúhelníkových a čtyřúhelníkových struktur.

Tyto speciální klasifikace je vhodné zpracovat odděleně. Nelze je automaticky vydávat za univerzální součást všech astrologických tradic.

Přehled samostatných hesel aspektových obrazců

Jednotlivé aspektové obrazce jsou zpracovány v samostatných heslech. Vedle nejznámějších konfigurací založených na hlavních aspektech jsou zahrnuty také obrazce využívající kvinkunx, polosextil, seskvikvadraturu, kvintilové a další vedlejší aspekty. Názvosloví zejména u méně rozšířených moderních konfigurací není v astrologické literatuře vždy jednotné; rozhodující je proto geometrická definice uvedená v příslušném hesle.

Obrazec	Základní struktura
Velký trigon	3 trigony
T-kvadratura	1 opozice + 2 kvadratury
Velký kříž	2 opozice + 4 kvadratury
Jod	1 sextil + 2 kvinkunxy
Drak	Velký trigon + 1 opozice + 2 sextily
Mystický obdélník	2 opozice + 2 trigony + 2 sextily
Bisextil	1 trigon + 2 sextily
Bumerang	Jod + planeta v opozici k jeho vrcholu
Thorovo kladivo	1 kvadratura + 2 seskvikvadratury
Kolébka	1 opozice + 2 trigony + 3 sextily
Velký sextil	6 sextilů + 6 trigonů + 3 opozice
Davidova hvězda	2 vzájemně proložené Velké trigony; v úplné podobě Velký sextil
Pentagram	5 kvintilů + 5 bikvintilů
Obálka	2 kvintily + 2 aspekty 108° + 2 opozice
Hrad	4 sextily + 4 trigony + 2 opozice
Klín	1 opozice + 1 trigon + 1 sextil
Střecha	1 sextil + 2 polosextily

Úplná pětibodová geometrie velkého kvintilu odpovídá pentagramu: Velký kvintil → viz Pentagram.

Podobně Davidova hvězda a Velký sextil vyžadují terminologické rozlišení. Úplná Davidova hvězda se všemi šesti sextilovými vazbami je geometricky totožná s Velkým sextilem; označení Davidova hvězda však může být v moderní astrologické literatuře používáno i volněji pro dva vzájemně proložené Velké trigony.

Příbuzné konjunkční konfigurace

K širšímu okruhu vícenásobných planetárních konfigurací patří také vícenásobná konjunkce a stélium. Neřadí se však mezi aspektové obrazce v užším geometrickém smyslu. Vícenásobná konjunkce je tvořena několika konjunkčními vazbami, zatímco stélium označuje výraznou koncentraci planet v omezené oblasti horoskopu a nemusí být tvořeno soustavou vzájemně přesných konjunkcí.

Houpačka, Miska, Vědro, Lokomotiva, Ranec, Rozptyl a další Jonesovy typy naproti tomu nejsou aspektovými obrazy, ale tvary horoskopu, založenými na celkovém rozmístění planet po horoskopickém kruhu.

Terminologie

Ve starší české astrologické literatuře se můžeme setkat s označením sdružené aspekty. Vhodnější zastřešující termín je aspektové obrazce.

Důvod je terminologický: například velký kříž není jedním „sdruženým aspektem“, ale konfigurací šesti jednotlivých aspektových vazeb mezi čtyřmi planetami.

Pojem *aspektový obrazec* tedy přesněji vyjadřuje jeho geometrickou strukturu.

Stručná definice

Aspektové obrazce – astrologické geometrické konfigurace vznikající propojením tří nebo více planet či jiných prvků horoskopu několika aspekty současně. K nejznámějším patří velký trigon, T-kvadratura, velký kříž, jod, drak a mystický obdélník. Jejich astrologický výklad vychází z povahy zúčastněných planet, jednotlivých aspektů, jejich přesnosti, znamení, domů a celkové struktury konfigurace. Od aspektových obrazců je třeba odlišovat tvary horoskopu, které jsou založeny na celkovém rozmístění planet v horoskopu.

Výběrová bibliografie

TIERNEY, Bil. Dynamics of Aspect Analysis: New Perceptions in Astrology. Reno: CRCS Publications, 1983.

HAND, Robert. Horoscope Symbols. Rockport: Para Research, 1981.

Související pojmy: aspekty – harmonické aspekty – hlavní aspekty – vedlejší aspekty – konjunkce – orbis – aplikace – separace – Vícenásobná konjunkce – Stélium – Tvary horoskopu.

Aspekty

technika

Aspekt je v astrologii určitý geometrický vztah mezi dvěma nebeskými tělesy nebo jinými body horoskopu. V nejběžnějším, zodiakálním pojetí je určen rozdílem jejich ekliptikálních délek. Jestliže například dvě planety dělí přibližně 120°, vytvářejí trigon; při vzdálenosti 90° kvadraturu a při 180° opozici.

Aspekty patří k základním prostředkům astrologického výkladu. Vyjadřují způsob, jakým jsou významy dvou planet nebo jiných prvků horoskopu podle astrologické tradice vzájemně propojeny. Samotná existence aspektu proto nestačí k výkladu: posuzuje se druh aspektu, jeho přesnost, aplikace či separace, zúčastněné planety a celkový kontext horoskopu.

Název

Slovo aspekt pochází z latinského *aspectus* – pohled, hledění, vzhled – od slovesa *aspicere*, „hledět na“.

Tento původ dobře vystihuje starší astrologické pojetí. Planety nebo znamení, která vytvářejí určitý geometrický vztah, se obrazně „vidí“ či na sebe „hledí“. Aspekt proto původně není jen abstraktní úhel zakreslený v horoskopu, ale určitý vztah dvou míst zvěrokruhu.

Tato představa je důležitá také proto, že některá znamení se podle klasické astrologie naopak nevidí.

Antické základy

Nauka o aspektech existovala již v helénistické astrologii. Její základní geometrie vycházela z dvanáctidílného zvěrokruhu a ze vztahů mezi jeho znameními.

Systematický výklad podává Klaudios Ptolemaios v *Tetrabiblu*. Rozlišuje čtyři základní konfigurace:

Aspekt	Úhe l	Vzdálenost znameních	ve
Sextil	60°	2	
Kvadratura	90°	3	
Trigon	120°	4	
Opozice	180°	6	

Vedle nich stojí konjunkce, tedy spojení dvou těles v témže místě zvěrokruhu. V moderní astrologii se běžně počítá mezi hlavní aspekty, historicky je však vhodné pamatovat, že konjunkce není „pohledem“ mezi dvěma oddělenými znameními stejným způsobem jako sextil, kvadratura, trigon nebo opozice.

Proto se někdy přesněji mluví o čtyřech ptolemaiovských aspektech a konjunkci.

Geometrie aspektů

Klasické aspekty lze vyjádřit jako pravidelné dělení kruhu o 360°:

$$360^\circ \div 2 = 180^\circ - \text{opozice}$$

$$360^\circ \div 3 = 120^\circ - \text{trigon}$$

$$360^\circ \div 4 = 90^\circ - \text{kvadratura}$$

$$360^\circ \div 6 = 60^\circ - \text{sextil}$$

Nejde však pouze o číselnou konstrukci. V tradiční astrologii jsou tyto úhly propojeny se strukturou znamení.

Trigon například spojuje znamení stejného živlu, kvadratura znamení stejné modality a opozice znamení stojící proti sobě na zodiakální ose.

Geometrie aspektů je tedy současně součástí tradiční nauky o vztazích znamení.

Znamení, která se nevidí

Důležitou součástí staré nauky je averze (*aversio*, řecky *apostrophē*).

Dvě znamení, mezi nimiž nevzniká některý z klasických aspektů, se podle tradičního pojetí navzájem „nevidí“. Týká se to především vztahů odpovídajících vzdálenostem:

30° a 150°.

To je historicky významné pro pochopení pozdější astrologie. Dnešní polosextil 30° a kvinkunx 150° nebyly v původní ptolemaiovské soustavě jednoduše dalšími aspekty vedle sextilu či trigonu. Jejich pozdější interpretace představuje jinou historickou vrstvu.

Proto není vhodné promítat současný seznam aspektů beze změny zpět do antické astrologie.

Hlavní aspekty

V moderní západní astrologii se za hlavní aspekty zpravidla považuje pětice:

Aspekt	Úhe 	Tradiční charakter
Konjunkce	0°	podle povahy spojených planet
Sextil	60°	příznivý
Kvadratura	90°	nepříznivý, napětový
a		
Trigon	120°	příznivý
Opozice	180°	nepříznivý, napětový

Označení „příznivý“ a „nepříznivý“ odpovídá tradičnímu astrologickému hodnocení. Moderní astrologie často používá výrazy harmonický a napětový, případně „snadný“ a „obtížný“.

Tyto terminologie však nejsou úplně zaměnitelné. Moderní psychologická astrologie například může kvadraturu chápat jako zdroj aktivity a vývoje, zatímco starší prediktivní astrologie mohla stejný vztah hodnotit přímo jako nepříznivé svědectví.

Proto je při výkladu vždy nutné uvážit, z jaké astrologické tradice dané hodnocení pochází.

Konjunkce

Konjunkce (0°) představuje spojení dvou planet nebo jiných bodů na přibližně stejné ekliptikální délce.

Na rozdíl od sextilu či trigonu nemá sama o sobě jednotně příznivou nebo nepříznivou povahu. Její tradiční hodnocení závisí především na povaze spojených planet a jejich stavu.

Konjunkce je také názorným příkladem rozdílu mezi astrologickou a skutečnou prostorovou polohou. Dvě planety mohou mít z pozemského pohledu téměř stejnou ekliptikální délku, přestože jsou od sebe ve skutečném prostoru vzdáleny stovky milionů kilometrů.

Astrologická konjunkce je tedy především úhlovým vztahem pozorovaným ze Země, nikoli fyzickým přiblížením těles.

Sextil a trigon

Sextil (60°) a trigon (120°) byly tradičně pokládány za příznivé aspekty.

Ptolemaios jejich povahu analogicky spojuje s benefickými planetami: trigon s Jupiterem, sextil s Venuší.

Trigon je považován za silnější z obou vztahů. Spojuje znamení stejného živlu a představuje výraznou vzájemnou sourodost.

Sextil je slabší příznivý vztah. Spojuje znamení, která mají kompatibilní tradiční vlastnosti, ale jejich příbuznost není tak úplná jako u trigonu.

Kvadratura a opozice

Kvadratura (90°) a opozice (180°) byly tradičně považovány za obtížné či nepříznivé aspekty.

Ptolemaiovská analogie spojuje kvadraturu s Marsem a opozici se Saturnem.

Opozice představuje největší možnou zodiakální vzdálenost dvou bodů: tělesa leží proti sobě.

Kvadratura vytváří čtvrtinu kruhu a spojuje znamení stejné modalitty, ale neslučitelných živlových kvalit.

Pozdější astrologické školy jejich význam různě reinterpretovaly. Zvláště ve 20. století se rozšířilo pojetí napětových aspektů jako vztahů vytvářejících tlak k činnosti nebo změně. To je však modernější interpretační vrstva, nikoli původní význam samotného geometrického vztahu.

Přesný aspekt a orbis

V astrologické praxi nemusí být aspekt přesný na jedinou úhlovou minutu.

Rozmezí, v němž je aspekt ještě považován za účinný, se označuje jako orbis.

Je proto třeba rozlišovat:

- partilní aspekt – přesný nebo téměř přesný aspekt,

- plaktický aspekt – aspekt působící v rámci dovoleného orbisu.

Čím více se dvě planety přibližují přesné hodnotě aspektu, tím přesnější je jejich geometrický vztah.

Velikost používaného orbisu není v celé historii astrologie jednotná. Záleží na období, astrologické škole, planetách, aspektu a použité technice. Není proto historicky správné předpokládat jednu univerzální tabulku orbisů platnou pro všechny astrologické systémy.

Aplikace a separace

Aspekt je také dynamickým jevem.

Jestliže se rychlejší planeta k přesnému aspektu s pomalejší planetou přibližuje, aspekt je aplikativní.

Po dosažení přesnosti se planety začínají od aspektu separovat.

Základní průběh lze vyjádřit:

aplikace → přesný aspekt → separace

Toto rozlišení má mimořádný význam zejména v horární, elekční a tradiční natální astrologii.

V tradičním výkladu může aplikace označovat něco, co se vytváří či směřuje k uskutečnění, zatímco separace se vztahuje k již uskutečněnému spojení nebo k ději, který se rozchází. Přesný význam však závisí na použité astrologické technice.

Pravé a levé aspekty – dexter a sinister

Tradiční astrologie rozlišuje také směr aspektu.

Používají se pojmy:

dexter – pravý aspekt

sinister – levý aspekt

Rozlišení vychází ze směru, kterým planeta aspektuje druhou planetu vzhledem k pořadí znamení a dennímu pohybu nebeské sféry.

V moderní astrologii se toto rozlišení často zanedbává, ve starších astrologických textech však může mít interpretační význam. Proto jsou Dexter a Sinister vhodnými samostatnými hesly.

Vedlejší aspekty

Postupem času byla klasická soustava rozšířena o další úhlové vztahy. V moderní západní astrologii se označují například jako vedlejší, minoritní či malé aspekty.

K nejznámějším patří:

Aspekt	Úhel
Polosextil	30°
Polokvadratura	45°
Kvintil	72°
Seskvikvadratura	135°
a	
Bikvintil	144°
Kvinkunx	150°

Vedle nich existují další rodiny aspektů založené například na dělení kruhu číslem 7, 9, 10, 11 atd. Odtud pocházejí septily, novily, decily, undecily a jejich násobky.

Kepler a nové aspekty

Významnou kapitolu v dějinách aspektů představuje Johannes Kepler.

Kepler hledal fyzikálně a geometricky přijatelnější základ astrologie a mimořádnou pozornost věnoval harmonickým poměrům a geometrii aspektů. K tradičním vztahům připojoval další úhly, zejména založené na pětidílném dělení kruhu.

S jeho reformou aspektové nauky jsou spojeny především:

kvintil – 72°

bikvintil – 144°

a také seskvikvadratura – 135°.

Keplerovská reforma je důležitá proto, že názorně ukazuje historický vývoj aspektů:

helénistická a ptolemaiovská soustava → středověká tradice → Keplerovo geometrické rozšíření → moderní množství vedlejších aspektů.

Dnešní seznam aspektů tedy není jedním neměnným systémem existujícím od antiky.

Harmonické dělení kruhu

Vedlejší aspekty lze systematicky chápat prostřednictvím harmonického dělení kruhu.

Například:

Dělení kruhu	Základní úhel
2	180°
3	120°
4	90°
5	72°
6	60°
8	45°
9	40°
10	36°

Tento matematický pohled umožňuje pochopit příbuznost jednotlivých aspektů lépe než pouhý seznam názvů.

Je však nutné rozlišovat mezi geometrickými a harmonickými úvahami starších autorů, například Keplera, a pozdější harmonickou astrologií jako specifickou moderní metodou.

Paralela a kontraparalela

Ne všechny astrologické vztahy označované jako aspekty se měří v ekliptikální délce.

Paralela a kontraparalela jsou založeny na deklinaci, tedy úhlové vzdálenosti nebeského tělesa od nebeského rovníku.

Při paralele mají dvě tělesa přibližně stejnou deklinaci na stejné straně rovníku. Při kontraparalele mají odpovídající deklinace na opačných stranách nebeského rovníku.

Jde tedy o jiný geometrický princip než u zodiakálního trigonu či kvadratury.

Zodiakální a mundánní aspekty

Další důležité rozlišení představují zodiakální a mundánní aspekty.

Zodiakální aspekt je založen především na vzájemné ekliptikální délce planet.

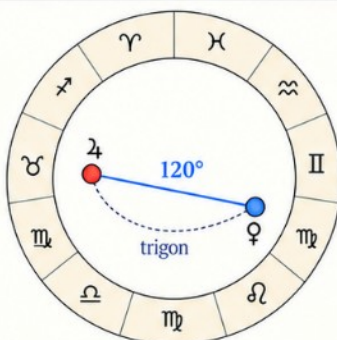
Mundánní aspekt vychází z jejich polohy v místní nebeské sféře a z příslušného systému domů či denních a nočních oblouků.

Proto nemusí být zodiakální a mundánní vztah dvou planet totožný. Planety mohou být například v zodiakálním sextilu, ale v určitém mundánním systému vytvářet jiný prostorový vztah.

Aspekty

Kategorie: Technika

Aspekt je v astrologii geometrický vztah mezi dvěma nebeskými tělesy nebo jinými body horoskopu. V nejběžnějším pojetí je určen rozdílem jejich ekliptikálních délek. Aspekty vyjadřují, jak jsou významy dvou planet vzájemně propojeny, a patří k základním prostředkům astrologického výkladu.

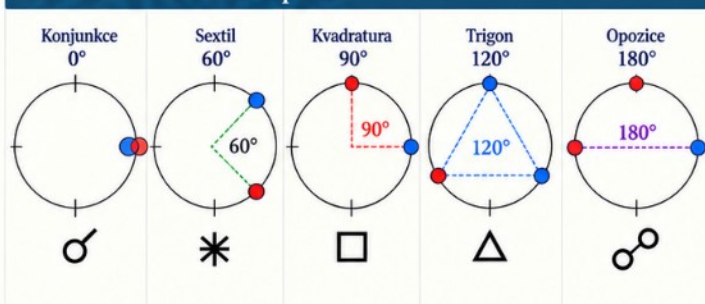

Příklad: Jupiter a Venuše v trigonu (120°)

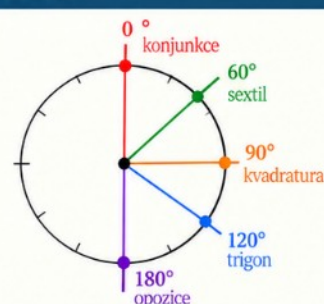
Hlavní aspekty

Název	Úhel	Symbol	Charakter
Konjunkce	0°	♂	spojení, podle povahy planet
Sextil	60°	✱	příznivý
Kvadratura	90°	□	nepříznivý (napětový)
Trigon	120°	△	příznivý
Opozice	180°	⊖	nepříznivý (napětový)

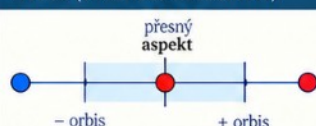
Geometrie hlavních aspektů

Úhly v kruhu

Orbis (rozmezí účinnosti)

Aspekt nemusí být přesný na jedinou minutu. Rozmezí, v němž je ještě považován za účinný, se nazývá orbis.

Aplikace a separace

Aspekt je dynamický vztah. Jestliže se rychleji planeta k přesnému aspektu přibližuje, je aplikativní. Po dosažení přesnosti se planety začínají od aspektu separovat.

Příklady aspektových obrazců

Shrnutí

Aspekt je geometrický vztah mezi dvěma body horoskopu. K hlavním aspektům patří konjunkce, sextil, kvadratura, trigon a opozice. Při výkladu se přihlíží k povaze planet, přesnosti aspektu, orbisu, aplikaci či separaci a celkové struktuře horoskopu. Vedlejší aspekty rozšiřují klasickou soustavu, paralela a kontraparalela jsou založeny na deklinaci a mundánní aspekty na prostorové poloze v domech či denních a nočních obloucích. Několik aspektů může vytvořit charakteristický aspektový obrazec (např. velký trigon, T-kvadratura, velký kříž, jod).

Související pojmy

aplikace · aspektové obrazce · averze
 · dexter · kontraparalela · konjunkce
 · kvadratura · opozice · orbis · paralela
 · separace · sextil · sinister · trigon
 · mundánní aspekty

Aspektové obrazce

Pokud je několik planet spojeno více aspekty současně, mohou vytvořit charakteristickou geometrickou strukturu označovanou jako aspektový obrazec.

Patří sem například:

velký trigon, T-kvadratura, velký kříž, jod, mystický obdélník.

Nejde o nový druh jednotlivého aspektu, ale o kombinaci několika aspektů.

Aspekty v různých astrologických tradicích

Není vhodné předpokládat, že všechny astrologické školy používají aspekty stejným způsobem.

Helénistická astrologie klade značný důraz na vztahy celých znamení a na jejich vzájemné „vidění“.

Středověká a raně novověká astrologie rozvíjí práci s aplikací, separací, orby, recepcemi a dalšími podmínkami, které mění význam aspektu.

Moderní západní astrologie často pracuje především s přesnými úhlovými vzdálenostmi planet a rozšířila počet používaných vedlejších aspektů.

Psychologická astrologie 20. století změnila také interpretační jazyk: místo jednoduchého dělení na příznivé a nepříznivé aspekty často hovoří o harmonii, napětí, integraci a psychickém vývoji.

V indické astrologii (jyotiṣa) existuje vlastní nauka o planetárních aspektech (*dr̥ṣṭi*), jejíž pravidla nejsou totožná se západním systémem geometrických aspektů. Pod heslem *Dr̥ṣṭi*.

Přehled astrologických aspektů

Úhlové vzdálenosti, symboly a běžné názvy
(zodiakální aspekty a deklinační aspekty)

	Stupně	Symbol	Název	Alternativní názvy	Poznámka
Hlavní aspekty (tradiční soustava)	0°		Konjunkce		spojení, podle povahy planet
	60°		Sextil		příznivý aspekt
	90°		Kvadratura		nepříznivý (napětový) aspekt
	120°		Trigon		příznivý aspekt
	180°		Opozice		nepříznivý (napětový) aspekt
Vedlejší aspekty (rozšířená soustava)	18°		Vintil	Vigintil	dělení 20
	22° 30'		Semioktil	Quarto-square (Semisemikvadratura)	dělení 16
	24°	Q/3	Kvindecil		dělení 15
	30°	%	Polosextil		dělení 12
	32° 44'	U	Undecil		dělení 11
	36°		Decil	Semikvintil, Polokvinil	dělení 10
	40°	N	Novil	Nonagon	dělení 9
	45°		Semikvadratura	Polokvadratura	dělení 8
	51° 26'	S 	Septil		dělení 7
	60°		Sextil		dělení 6
	65° 27'	2U	Biundecil		2 × 11
	67° 30'		Tredecil	3 × quarto-square	3 × 16
	72°	Q	Kvintil		dělení 5
	75°	b	Bilin		5 × 15
	80°	2N	Binovil		2 × 9
	90°		Kvadratura		dělení 4
	98° 11'	3U	Triundecil		3 × 11
	102° 51'	2S	Biseptil		2 × 7
	108°	K	Tredecil (Kepler)		3 × 10
	112° 30'		Kvinsemikvadratura	5 × quarto-square	5 × 16
	120°		Trigon		dělení 3
	130° 54'	4U	Kvartiundecil		4 × 11
	135°		Seskvikvadratura		3 × 45°
	144°	BQ	Bikvintil		2 × 72°
	150°		Kvinkunx	Inkonjunkt	dělení 12 (5 × 30°)
	154° 17'	3S	Triseptil		3 × 7
	157° 30'		Septisemikvadratura	7 × quarto-square	7 × 16
	160°	4N	Kvartinovil		4 × 9
	163° 38'	5U	Kviundecil		5 × 11
	165°		Tao (Johndro)		11 × 15
	180°		Opozice		dělení 2
Deklinační aspekty (v šířce)	0°		Paralela		stejná deklinace
	180°	+	Kontraparalela		deklinace na opačných stranách

Poznámka: Symboly vedlejších aspektů se v astrologické literatuře liší. Uvedené tvary vycházejí z nejčastěji používaných podob.

Co aspekt není

Pro přesnost je vhodné odlišit několik různých skutečností.

Aspekt není fyzická vzdálenost planet.

Aspekt není sám o sobě příčina astronomického jevu.

Zodiakální aspekt je především úhlový vztah v astrologicky používaném souřadnicovém systému.

Například opozice Slunce a Saturnu znamená, že se jejich geocentrické ekliptikální délky liší přibližně o 180°. Neznamená to, že by Slunce a Saturn byly od sebe ve skutečném prostoru vzdáleny právě nějakým astrologicky zvláštním poměrem.

Astronomická geometrie aspektu a astrologický význam připisovaný této geometrii jsou dvě odlišné roviny.

Výklad aspektu

V astrologické praxi nelze aspekt interpretovat izolovaně pouze podle jeho úhlu.

Tradiční výklad bere v úvahu zejména:

které planety aspekt vytvářejí, jejich postavení a důstojnosti, druh aspektu, přesnost a orbis, aplikaci nebo separaci, případnou recepci a oblast horoskopu, v níž se vztah projevuje.

Moderní astrologické školy k tomu přidávají vlastní psychologické a symbolické interpretační systémy.

Proto například věta:

„kvadratura je špatná“

není dostatečným astrologickým výkladem. Označuje nanejvýš tradičně obtížnou povahu geometrického vztahu, nikoli automaticky konečný výsledek celé konfigurace.

Historické vrstvy nauky o aspektech

Pro orientaci je užitečné rozlišovat několik vrstev:

1. Antická vrstva – vztahy znamení, sextil, kvadratura, trigon, opozice, konjunkce a averze.
2. Středověká a raně novověká vrstva – podrobné rozpracování aplikace, separace, orbisů, recepcí, pravých a levých aspektů a dalších podmínek.
3. Keplerovská vrstva – geometrické a harmonické rozšíření aspektové soustavy.
4. Moderní vrstva – vedlejší aspekty, aspektové obrazce, psychologické interpretace, harmonické a další specializované systémy.

Toto členění zabraňuje časté chybě, kdy jsou všechny dnes používané aspekty prezentovány jako jeden historicky neměnný systém.

Stručná definice

Aspekt – v astrologii geometrický vztah mezi dvěma planetami nebo jinými body horoskopu, zpravidla vyjádřený jejich úhlovou vzdáleností v ekliptikální délce. K hlavním aspektům západní astrologie patří konjunkce (0°), sextil (60°), kvadratura (90°), trigon (120°) a opozice (180°). Klasická nauka vychází z geometrických vztahů znamení zvěrokruhu; pozdější astrologie

soustavu rozšířila o řadu vedlejších aspektů. Při výkladu se přihlíží mimo jiné k povaze planet, přesnosti aspektu, orbisu, aplikaci či separaci a celkové struktuře horoskopu.

Výběrová bibliografie

TIERNEY, Bil. Dynamics of Aspect Analysis: New Perceptions in Astrology. Reno: CRC Publications, 1983.

HAND, Robert. Horoscope Symbols. Rockport: Para Research, 1981.

Související pojmy: aplikace – aspektové obrazce – averze – dexter – dršti – harmonické – konjunkce – kontraparalela – kvadratura – opozice – orbis – paralela – partilní aspekt – plaktický aspekt – recepcce – separace – sextil – sinister – trigon – vedlejší aspekty.

Asteroidy v astrologii

astrologické činitele

Vymezení

Asteroidy jsou malá tělesa obíhající kolem Slunce, z nichž většina se nachází v hlavním pásu mezi Marsem a Jupiterem. Moderní astrologie používá jejich polohy jako doplňkové symbolické činitele. Nejčastěji pracuje s Ceres, Pallas, Juno a Vestou, případně s dalšími pojmenovanými tělesy.

Základní témata: doplnění planetární symboliky · mytologické postavy a motivy · vztahy a péče · tvořivost a strategie · specializované životní zkušenosti · individuální vazba asteroidu k planetám a úhlům.

Astronomické vymezení

Označení asteroid se historicky používalo pro drobná tělesa, která se v dalekohledu jevila jako body podobné hvězdám. V současné astronomii náleží většina asteroidů do širší kategorie malých těles sluneční soustavy.

Ne všechna tělesa používaná společně s asteroidy mají stejné astronomické zařazení. **Ceres je trpasličí planeta**, Pallas, Juno a Vesta jsou asteroidy hlavního pásu a **Chiron je kentaur**, jehož dráha leží mezi drahami obřích planet.

Objev prvních asteroidů

Prvním objeveným tělesem této skupiny byla Ceres, kterou roku 1801 našel Giuseppe Piazzi. Následovaly Pallas roku 1802, Juno roku 1804 a Vesta roku 1807. Zpočátku byly považovány za planety; s rostoucím počtem podobných objevů vznikla samostatná kategorie asteroidů.

Do širší astrologické praxe pronikaly pomalu. Jejich používání se rozšířilo zejména ve druhé polovině 20. století, kdy byly dostupnější efemeridy a později astrologické počítačové programy.

Hlavní astrologicky používaná tělesa

Těleso	Astronomická skupina	Obvyklý moderní význam
Ceres	trpasličí planeta	výživa, péče, mateřství, ztráta a návrat
Pallas	asteroid	strategie, rozpoznávání vzorců, řemeslo a tvůrčí

Těleso	Astronomická skupina	Obvyklý moderní význam
		inteligence
Juno	asteroid	manželství, závazek, rovnocennost a moc ve vztahu
Vesta	asteroid	soustředění, oddanost, služba a posvátný prostor
Chiron	kentaur	zranění, léčení, učitelství a zkušenost odlišnosti
Hygiea	asteroid	zdraví, prevence, čistota a udržování rovnováhy
Eros	asteroid	erotická touha, přitažlivost a tvořivá vášně
Psyche	asteroid	duše, citlivost a psychická zkušenost
Astraea	asteroid	spravedlnost, posuzování a setrvávání u nedokončeného

Významy nejsou jednotně ustálené a jednotlivé školy je mohou vykládat odlišně.

Mytologický přístup

Astrologický význam asteroidu bývá často odvozován z jeho jména a příběhu příslušné mytologické postavy. Výklad se nezakládá pouze na jedné vlastnosti postavy, ale na celém okruhu motivů obsažených v jejím příběhu.

Například Ceres souvisí nejen s péčí a výživou, ale také se ztrátou dcery, odloučením, truchlením, vyjednáváním a návratem plodnosti. Juno nepředstavuje pouze manželství, ale také postavení partnerky, věrnost, žárlivost a nerovnováhu moci.

Název asteroidu však sám o sobě nedokazuje jeho astrologický význam. Řada těles byla pojmenována po osobách, místech nebo pojmech bez astrologického záměru.

Rozvoj asteroidní astrologie

Významnou úlohu při rozšíření asteroidů sehrály od 70. let 20. století astrologické autorky, které hledaly širší soubor ženských archetypů, než nabízely tradiční výklady Měsíce a Venuše. Ceres, Pallas, Juno a Vesta byly vykládány jako samostatné podoby péče, tvořivosti, partnerství a oddanosti.

Později se používání rozšířilo na další mytologická, psychologická i osobní témata. Někteří astrologové pracují jen s několika hlavními tělesy, jiní s rozsáhlými databázemi pojmenovaných asteroidů.

Způsob výkladu

Asteroid se vykládá podle znamení, domu a aspektů k planetám nebo úhlům horoskopu. Největší význam se obvykle přisuzuje:

- přesné konjunkci se Sluncem, Měsícem, osobní planetou nebo úhlem;
- postavení na ascendentu či medium coeli;
- vazbě na vládce tematicky příslušného domu;
- opakování stejného motivu v několika nezávislých prvcích horoskopu;
- aktivaci významným tranzitem, direkci nebo revolucí.

Asteroidy by měly význam základního horoskopu upřesňovat, nikoli nahrazovat planety, úhly a vládce domů.

Orbis

Pro aspekty asteroidů se zpravidla používá menší orbis než pro Slunce, Měsíc a planety. Řada astrologů upřednostňuje konjunkce v rozsahu přibližně jednoho až dvou stupňů; větší orbis připouští pouze u nejvýznamnějších těles nebo při vazbě na světla a úhly.

Přesná pravidla nejsou jednotná. Čím více asteroidů se do horoskopu zahrne, tím přísnější by měl být použitý orbis, aby se omezilo množství náhodných vazeb.

Asteroidy ve znameních a domech

Znamení popisuje způsob projevu tématu asteroidu, zatímco dům oblast života, v níž se toto téma uplatňuje. Samotná poloha ve znamení bývá méně individuální než přesný aspekt k osobní planetě či úhlu.

Například Juno v určitém domě může upozornit na oblast, v níž člověk hledá závazek a rovnocennost. Její konkrétní význam však závisí na aspektech, dispozitoru a celkové vztahové symbolice horoskopu.

Asteroidy se jmény osob

Některé moderní směry vyhledávají asteroidy pojmenované stejně jako konkrétní osoby, města nebo instituce. Jejich spojení s významnými body horoskopu se následně interpretuje jako symbolická vazba.

Takový postup vyžaduje značnou opatrnost. Shoda názvu může být jazykově nepřesná a při velkém množství dostupných těles lze snadno nalézt působivou konfiguraci až po známé události. Přesvědčivější je předem stanovený výběr a opakované ověřování stejného pravidla.

Metodické problémy

Hlavním problémem asteroidní astrologie je velmi vysoký počet dostupných těles. Zahrnutí stovek asteroidů téměř nevyhnutelně vytvoří řadu přesných aspektů, z nichž lze zpětně vybrat ty, které odpovídají známému příběhu.

Pro přehlednou práci je proto vhodné:

omezit předem počet těles · stanovit témata a orbisy před výkladem · upřednostnit konjunkce · rozlišovat astronomickou kategorii od astrologické symboliky · hledat potvrzení v základní struktuře horoskopu · nezaměňovat podobnost jména za důkaz významu.

Použití v astrologických disciplínách

Nativní astrologie: doplňující témata péče, vztahů, tvořivosti, oddanosti, zdraví a osobních mytologických motivů.

Partnerská astrologie: konjunkce asteroidů s planetami a úhly partnera, zejména u Juno, Ceres, Eros a Psyche.

Prognostická astrologie: tranzity asteroidů přes nativní planety a úhly nebo aktivace jejich nativní polohy pomalými planetami.

Horární a elekční astrologie: používají se pouze v některých moderních směrech; tradiční metody je zpravidla nezahrnují.

Mundánní astrologie: vybraná tělesa mohou doplňovat výklad událostí, institucí nebo osob, pokud existuje zřetelná tematická vazba.

Častá zjednodušení

Za problematické se považuje označovat všechna malá tělesa jako asteroidy, používat jejich názvy doslovně, přisuzovat jim stejnou váhu jako planetám nebo je vybírat až podle události, kterou mají vysvětlit. Asteroidy jsou nejpřehlednější jako specializované doplňkové ukazatele.

Výběrová bibliografie

George, Demetra; Bloch, Douglas: Asteroid Goddesses: The Mythology, Psychology, and Astrology of the Re-Emerging Feminine. San Diego: ACS Publications, 1986.

Hand, Robert: Horoscope Symbols. Rockport: Para Research, 1981.

Lehman, J. Lee: The Ultimate Asteroid Book. Atglen: Whitford Press, 1988.

Lewis, James R.: The Astrology Book. Detroit: Visible Ink Press, 2003.

Press, William H.; Teukolsky, Saul A.; Vetterling, William T.; Flannery, Brian P.: astronomické tabulky a výpočetní příručky k určování drah malých těles.

Tyl, Noel: The Principles and Practice of Astrology. St. Paul: Llewellyn, 1973.

Související pojmy: Ceres · Pallas · Juno · Vesta · Chiron · Hygiea · Eros · Psyche · Kentauři · Trpasličí planety · Malá tělesa sluneční soustavy · Astrologické činitele · Orbis · Aspekty · Mytologie v astrologii

Astrokartografie

metoda

Vymezení

Astrokartografie je metoda lokální astrologie, která zobrazuje na zeměpisné mapě oblasti, v nichž se Slunce, Měsíc, planeta nebo jiný astrologický prvek nacházely v určitém okamžiku na některé z hlavních os horoskopu.

Nejčastěji se používá horoskop narození, astrokartografickou mapu však lze vytvořit také pro:

- založení organizace;
- vznik státu;
- uzavření smlouvy;
- zahájení podnikání;
- významnou historickou událost;
- solární nebo planetární návrat;
- jiný přesně určený okamžik.

Mapa ukazuje, kde se jednotlivá tělesa nacházela na ascendentu, descendentu, medium coeli nebo imum coeli. V astrologickém výkladu se předpokládá, že se v blízkosti těchto linií výrazněji projevují témata příslušné planety a osy.

Astrokartografie nepředstavuje samostatný astrologický systém. Je to mapovací technika, která se zpravidla používá společně s nativní, relokační, mundánní nebo událostní astrologií.

Název

Termín astrokartografie vznikl spojením slov astrologie a kartografie. Označení může být používáno dvojím způsobem:

- obecně pro mapování astrologických činitelů na zemský povrch;
- v užším smyslu pro systém, který ve 20. století rozvinul Jim Lewis.

Lewis používal stylizované obchodní označení *AstroCartoGraphy*. V běžné astrologické literatuře se postupně rozšířil obecný termín *astrocartography*, česky astrokartografie.

Setkat se lze také s názvy:

- astrolokační mapa;
- mapa planetárních linií;
- mapa relokace;
- mapa planetární angularity;
- astrologická mapa světa.

Astrokartografie však není totožná s relokační astrologií. Astrokartografická mapa poskytuje globální přehled, zatímco relokační horoskop podrobně zobrazuje horoskop vypočtený pro jedno konkrétní místo.

Historické předpoklady

Představu, že různé oblasti světa podléhají různým znamením a planetám, lze nalézt již v antické astrologii. Klaudios Ptolemaios spojoval části obydleného světa se znamením zvěrokruhu a planetárními vládci. Středověcí a raně novověcí astrologové tato geografická přiřazení dále rozvíjeli.

K pozdějším předchůdcům astrokartografie patřily:

- mapy drah zatmění;
- geografické systémy přiřazující místům stupně zvěrokruhu;
- geodetická astrologie;
- mundánní mapování planetárních konfigurací;
- hledání oblastí, kde se planeta nachází na horizontu nebo poledníku;
- rané mapy planetární angularity.

Ve 20. století se lokalizačními metodami zabývali například Sepharial, Edward Johndro, Donald A. Bradley, Charles Jayne a další astrologové. Jejich práce vytvořily část teoretického a technického prostředí, z něhož moderní astrokartografie vyrostla.

Jim Lewis

Moderní podobu astrokartografie vytvořil a popularizoval americký astrolog Jim Lewis (1941–1995). Od 70. let 20. století začal nabízet individuálně vypočtené mapy, na nichž byly zakresleny oblasti planetární angularity.

Jeho přínos nespočíval pouze v samotné myšlence zobrazovat planety geograficky. Lewis:

- sjednotil způsob konstrukce map;

- rozvinul systematický výklad jednotlivých linií;
- spojil mapu s relokačním horoskopem;
- zahrnul do metody planetární parany;
- vytvořil interpretační texty pro jednotlivé planety a osy;
- využil počítačové výpočty a reprodukovatelné mapové podklady;
- zpřístupnil metodu širší astrologické veřejnosti.

Významnou publikací se stala kniha *The AstroCartoGraphy Book of Maps: The Astrology of Relocation*, kterou Jim Lewis vydal s Gail Guttmanovou roku 1981.

Lewisův systém se stal natolik rozšířeným, že se označení astrokartografie začalo používat i pro obdobné mapovací metody, které se od jeho původního systému v některých podrobnostech liší.

Astronomický základ

V každém okamžiku se planeta nachází na různých místech Země v odlišném vztahu k místnímu horizontu a poledníku. V jedné oblasti může právě vycházet, v jiné zapadat, jinde kulminovat a na protilehlé straně Země procházet dolním poledníkem.

Astrokartografická mapa proto hledá všechna místa, kde byla planeta v okamžiku události:

- na ascendentu;
- na descendentu;
- na medium coeli;
- na imum coeli.

Pro každou planetu tak mohou vzniknout čtyři základní linie. Při použití Slunce, Měsíce a osmi planet může mapa obsahovat čtyřicet hlavních linií. Přidají-li se lunární uzly, Chiron, asteroidy nebo další body, stává se mapa podstatně složitější.

Planety si na mapě zachovávají své astronomické polohy v daném okamžiku. Mění se pouze jejich vztah k horizontu a poledníku jednotlivých pozemských míst.

Čtyři základní druhy linií

Linie ascendentu

Linie ascendentu, označovaná obvykle zkratkou ASC nebo AC, spojuje místa, kde planeta v daném okamžiku vycházela nad východním obzorem.

V astrologickém výkladu se vztahuje především k:

- osobnímu projevu;
- tělesnosti a vzhledu;
- sebeprosazení;
- bezprostřednímu jednání;
- způsobu, jakým člověk vstupuje do nového prostředí;
- utváření osobní identity.

Planeta na ascendentu bývá chápána jako výrazně přítomná v chování a subjektivním prožívání člověka.

Linie descendentu

Linie descendentu, označovaná DSC nebo DC, spojuje místa, kde planeta zapadala pod západní obzor.

Její témata bývají spojována s:

- partnerstvím;
- spoluprací;
- mezilidskými vztahy;
- smlouvami;
- otevřenými protivníky;
- vlastnostmi promítanými do druhých lidí.

Na descendentní linii může být význam planety podle astrologického výkladu častěji prožíván prostřednictvím partnerů, spolupracovníků, klientů nebo soupeřů.

Linie medium coeli

Linie medium coeli, označovaná MC, spojuje místa, kde planeta procházela horním místním poledníkem. Přesněji jde o místa její horní kulminace; v závislosti na zeměpisné šířce a deklinaci nemusí být planeta vždy viditelná vysoko nad jižním obzorem.

Linie MC bývá vykládána ve vztahu k:

- povolání a kariéře;
- společenskému postavení;
- veřejnému vystupování;
- autoritě;
- životnímu směru;
- reputaci;
- dosažení viditelných výsledků.

Planeta na medium coeli se má výrazněji projevovat ve veřejné a profesní oblasti.

Linie imum coeli

Linie imum coeli, označovaná IC, spojuje místa, kde planeta procházela dolním poledníkem, tedy byla v dolní kulminaci.

V astrologickém výkladu se vztahuje zejména k:

- domovu;
- rodině;
- soukromému životu;
- psychickým kořenům;
- pocitu příslušnosti;

- minulosti a původu;
- vnitřnímu zakotvení.

Planeta na linii IC bývá spojována spíše se soukromou a niternou zkušeností než s veřejným působením.

Podoba linií na mapě

Linie MC a IC mají na obvyklé mapě světa převážně severojižní průběh, protože souvisejí s místním poledníkem. Linie ascendentu a descendentu jsou zpravidla zakřivené, neboť vztah východu a západu planety k zeměpisné délce závisí také na zeměpisné šířce a deklinaci tělesa.

Ve vysokých zeměpisných šířkách mohou některé linie měnit tvar nebo zanikat. Jestliže je planeta v určité oblasti cirkumpolární, nemusí tam vůbec vycházet nebo zapadat. To se projeví také na průběhu jejích linií ASC a DSC.

Tvar čar je dále ovlivněn použitou mapovou projekcí. Astrokartografická linie zakreslená na ploché mapě nepředstavuje vždy nejkratší vzdálenost mezi dvěma pozemskými místy.

Význam planetárních linií

Základní výklad vzniká spojením významu planety s významem příslušné osy.

Slunce

Sluneční linie bývají spojovány s:

- sebevyjádřením;
- vitalitou;
- viditelností;
- autoritou;
- tvořivostí;
- vědomím vlastního životního směru.

Na linii Slunce–MC může být zdůrazněno veřejné uznání nebo profesní sebeprosazení. Slunce–IC může obracet pozornost k domovu, rodině a vnitřnímu zakotvení.

Měsíc

Měsíční linie se vztahují k:

- citovým potřebám;
- rodině;
- domovu;
- péči;
- proměnlivosti;
- vztahu k veřejnosti;
- každodenním návykům.

Měsíc–ASC může zesilovat citlivost a bezprostřední reakce, zatímco Měsíc–DSC bývá spojován s citově významnými vztahy a potřebou vzájemné péče.

Merkur

Merkurovy linie bývají spojovány s:

- komunikací;
- studiem;
- obchodem;
- psaním;
- výukou;
- cestováním;
- získáváním kontaktů.

Merkur–MC může být vykládán jako vhodný pro mediální, obchodní nebo intelektuální činnost. Merkur–DSC může zvýrazňovat vyjednávání a výměnu informací s druhými lidmi.

Venuše

Venušiny linie se vztahují k:

- vztahům;
- přitažlivosti;
- estetice;
- umění;
- společenskému životu;
- diplomacii;
- pohodlí a požitku.

Venuše–ASC bývá spojována s osobní přitažlivostí a společenskou vstřícností, Venuše–DSC s partnerstvím a Venuše–MC s uměleckou nebo diplomatickou kariérou.

Mars

Marsovy linie zdůrazňují:

- aktivitu;
- soutěž;
- iniciativu;
- odvahu;
- sexualitu;
- fyzické nasazení;
- konflikty.

Mars–ASC může být spojován se zvýšenou energií a průbojností, ale také s netrpělivostí. Mars–DSC může přinášet dynamické vztahy, spolupráci založenou na výkonu nebo otevřené střety.

Jupiter

Jupiterovy linie bývají vztahovány k:

- růstu;
- vzdělávání;
- cestování;
- společenským příležitostem;
- právu a akademickému prostředí;
- důvěře;
- expanzi.

Jupiter–MC je často vyhledáván pro profesní rozvoj nebo veřejné působení. Jupiterovská symbolika však může zahrnovat také přehánění, nadměrnou sebedůvěru a růst bez odpovídajících hranic.

Saturn

Saturnovy linie se spojují s:

- odpovědností;
- povinnostmi;
- omezením;
- disciplínou;
- samotou;
- dlouhodobou prací;
- upevňováním struktur.

Saturn–MC může souviset s náročnou profesní dráhou a postupně budovanou autoritou. Saturn–IC bývá vykládán ve vztahu k rodinným závazkům, izolaci nebo potřebě vytvořit pevné životní základy.

Uran

Uranovy linie se vztahují k:

- nezávislosti;
- náhlým změnám;
- experimentování;
- technologiím;
- nekonvenčnímu prostředí;
- narušení dosavadních vazeb.

Mohou být přitažlivé pro člověka hledajícího změnu, ale obtížnější pro toho, kdo potřebuje stabilitu a předvídatelnost.

Neptun

Neptunovy linie bývají spojovány s:

- imaginací;
- spiritualitou;

- soucitem;
- uměním;
- idealizací;
- nejasností;
- únikem a rozpouštěním hranic.

Neptunská místa mohou být vykládána jako inspirativní pro uměleckou nebo duchovní činnost, ale současně mohou přinášet nereálná očekávání, nedorozumění nebo nedostatek praktické orientace.

Pluto

Plutovy linie se vztahují k:

- intenzitě;
- moci;
- krizím;
- hluboké proměně;
- mezním zkušenostem;
- regeneraci;
- skrytým konfliktům.

Pluto na některé z hlavních os bývá vykládáno jako zesílení transformačních a mocenských témat. Není proto automaticky považováno ani za příznivé, ani za nepříznivé.

Další tělesa a body

Vedle planet mohou moderní mapy zobrazovat také:

- severní a jižní lunární uzel;
- Chiron;
- Černou Lunu neboli Lilith;
- asteroidy;
- bod štěstí;
- Vertex;
- některé stálice.

Použití velkého množství bodů však mapu znepřehledňuje a výrazně zvyšuje počet možných výkladů. Pro základní analýzu se proto obvykle doporučuje začít Sluncem, Měsícem a planetami a další prvky přidávat pouze tehdy, mají-li v horoskopu zvláštní význam.

Vzdálenost od linie

Astrokartografická linie je matematicky přesně vymezené místo, kde planeta leží na příslušné ose. V praktickém výkladu se však obvykle počítá s určitým pásmem účinku po obou stranách linie.

Názory na jeho šířku se liší. Někteří astrologové používají vzdálenost několika set kilometrů, jiní pracují s užším pásmem nebo posuzují přesnou úhlovou vzdálenost planety od osy v relokačním horoskopu.

Pevný počet kilometrů může být pouze orientační, protože:

- jeden stupeň zeměpisné délky nemá na všech šířkách stejnou délku;
- různé druhy linií mají odlišný průběh;
- význam závisí na skutečné angularitě planety;
- podrobnější posouzení vyžaduje relokační horoskop.

Čím blíže je místo k linii, tím přesněji je planeta na příslušné ose. Samotná blízkost však neurčuje, zda bude její projev považován za příjemný, obtížný nebo významný.

Křížení linií

Na mapě se mohou setkávat nebo protínat linie různých planet. Taková místa bývají vykládána jako oblasti, v nichž se spojují témata obou planet.

Je však třeba rozlišovat několik situací:

- skutečné protnutí dvou základních linií;
- těsné přiblížení linií;
- souběžné působení dvou linií v širší oblasti;
- paran dvou planet;
- vztah planety na ose k jiné planetě v relokačním horoskopu.

Pouhé grafické křížení na určité mapové projekci nemusí samo o sobě představovat zvláštní astrologickou konfiguraci. Význam místa je vhodné ověřit přesným výpočtem relokačního horoskopu.

Parany

Slovo paran je odvozeno od řeckého výrazu *paranatellonta*, označujícího souběžné vycházení nebo jiné současné úhlové postavení nebeských těles.

V astrokartografii vzniká paran tehdy, když jsou dvě planety v témže časovém úseku současně na některých hlavních osách místního horoskopu. Jedna planeta může například vycházet, zatímco druhá kulminuje, zapadá nebo prochází dolním poledníkem.

Možné jsou kombinace:

- ASC–ASC;
- ASC–MC;
- ASC–DSC;
- ASC–IC;
- MC–DSC;
- MC–IC;
- DSC–IC;

- další spojení čtyř hlavních os.

Parany se vztahují především k zeměpisné šířce, na níž daná kombinace nastává, a na mapách bývají znázorňovány odlišně od základních linií. Jejich výklad spojuje významy obou planet.

Paran Slunce a Jupitera může být například vykládán jako spojení viditelnosti, sebedůvěry a růstu. Paran Marsu a Saturnu může vyjadřovat napětí mezi akcí a omezením, ale také soustředěné a disciplinované úsilí.

Parany mohou být významné i v oblastech, jimiž neprochází žádná nápadná základní linie. Proto jsou při podrobné analýze důležité, ačkoli jednoduché internetové mapy je často nezobrazují.

Relokační horoskop jako kontrolní nástroj

Astrokartografická mapa slouží především k orientaci. Úplný výklad konkrétního města vyžaduje sestavení relokačního horoskopu.

Ten umožňuje zjistit:

- jak přesně je planeta vzdálena od osy;
- ve kterém domě se nachází;
- jaké jsou relokované hroty domů;
- která znamení leží na hlavních osách;
- kam se přesunuly ostatní planety;
- které planety vládnou důležitým domům;
- zda je současně zdůrazněno více prvků horoskopu.

Dvě města ležící na stejné astrokartografické linii nemusí mít zcela stejný relokační horoskop. Mohou se lišit ascendentem, rozložením domů, dalšími planetami v blízkosti os i místními parany.

Způsob praktické práce

Při výběru místa lze postupovat v několika krocích:

1. ověřit přesnost času a místa narození;
2. vyhodnotit základní nativní horoskop;
3. určit účel cesty nebo přestěhování;
4. prohlédnout relevantní planetární linie;
5. vybrat několik konkrétních měst nebo oblastí;
6. vypočítat jejich relokační horoskopy;
7. posoudit parany a další mapové faktory;
8. porovnat astrologické ukazatele s praktickými podmínkami;
9. pokud je to možné, místo nejprve navštívit.

Výběr linie závisí na účelu. Pro profesní rozvoj může být důležitá jiná kombinace než pro rodinný život, uměleckou práci, studium nebo odpočinek.

Nativní stav planety

Astrokartografickou linii nelze hodnotit pouze podle obecné povahy planety. Důležitý je také její stav v nativním horoskopu.

Zohledňuje se zejména:

- znamení planety;
- její domovní postavení;
- aspekty;
- vláda nad domy;
- retrogradita;
- rychlost;
- důstojnost nebo slabost;
- příslušnost k denní či noční sektě v tradiční astrologii;
- její význam v celkové struktuře horoskopu.

Venušina nebo Jupiterova linie proto nemusí být vždy bezproblémová a linie Saturnu či Marsu nemusí být vždy nežádoucí. Náročnější planeta může být užitečná pro činnost, která vyžaduje disciplínu, odvahu, soutěživost nebo dlouhodobé úsilí.

Aktivace bez přestěhování

Jim Lewis spojoval s astrokartografií také myšlenku později označovanou jako vzdálená aktivace. Podle tohoto pojetí může člověk navázat symbolický vztah k určité planetární linii i bez trvalého pobytu v příslušné oblasti, například prostřednictvím:

- lidí pocházejících z daného místa;
- místního umění a kulturních předmětů;
- jazyka;
- obchodních vztahů;
- opakovaného cestování;
- studia místní kultury;
- institucí sídlících v dané oblasti.

Jde o rozšíření původního prostorového výkladu, jehož používání není mezi astrology jednotné. Nemělo by být zaměňováno s přesně vypočtenou planetární angularitou.

Astrokartografie událostí

Astrokartografickou mapu lze vytvořit také pro událostní horoskop. Může se používat při studiu:

- politických změn;
- válek a revolucí;
- přírodních katastrof;
- zatmění;
- založení společnosti;

- finančních událostí;
- zahájení významného projektu;
- objevu nebo zveřejnění určité skutečnosti.

V takových případech se mapuje, kde byly planety horoskopu události na hlavních osách. Výklad se pak přibližuje mundánní astrologii a mundánní prognostice.

Mapa události by neměla být zaměňována s mapou narození člověka, který se události účastní. Jde o dva různé horoskopy, jež mohou být následně porovnávány.

Astrokartografie solárních návratů

Někteří astrologové vytvářejí astrokartografické mapy pro solární, lunární nebo planetární návraty. Ty mají ukazovat místa, kde se planety daného návratu dostávají na osy.

Tento postup je třeba odlišit od cílené relokace solárního návratu. V prvním případě se mapuje již vypočtený okamžik návratu, ve druhém se vybírá místo, které změní osy a domy horoskopu návratu.

Protože okamžik přesného návratu nastává celosvětově současně, mění se podle místa především lokální osy a domy.

Astrologie místního prostoru

Astrologie místního prostoru bývá někdy zobrazována společně s astrokartografií, ale používá jiný souřadnicový systém.

Astrokartografie hledá místa, kde jsou planety na hlavních osách. Astrologie místního prostoru vychází z azimutu a výšky planet vzhledem k horizontu určitého místa a zobrazuje je jako směry.

Obě metody se mohou doplňovat:

- astrokartografie pomáhá porovnávat rozsáhlé oblasti světa;
- relokační horoskop hodnotí konkrétní město;
- astrologie místního prostoru sleduje směry vycházející z určitého bodu.

Jejich linie proto nemají stejný astronomický význam a neměly by být mechanicky zaměňovány.

Přesnost vstupních údajů

Astrokartografie je velmi citlivá na správnost času narození. Chyba několika minut může posunout polohu linií, zejména pokud je planeta velmi blízko některé osy.

Je nutné ověřit:

- čas uvedený v rodném nebo jiném úředním záznamu;
- časové pásmo;
- platnost letního času;
- historické změny místního času;
- zeměpisné souřadnice;
- případné zaokrouhlení času;
- způsob, jakým byl čas zaznamenán.

Pokud čas narození není znám nebo je pouze přibližný, může mapa vytvářet klamný dojem přesnosti. V takovém případě lze zvážit rektifikaci horoskopu, její výsledky však zůstávají závislé na použité astrologické metodě a interpretaci.

Metodologické obtíže

Astrokartografická mapa obsahuje velké množství linií a možných kombinací. Připočítají-li se parany, relokační horoskopy, tranzity, aspekty a další body, lze pro téměř každé místo nalézt nějaké astrologické vysvětlení.

K hlavním metodologickým problémům patří:

- dodatečný výběr linií podle již známých událostí;
- neurčitě stanovená vzdálenost působení;
- používání různých seznamů planet a bodů;
- nejednotný výklad paranů;
- zaměňování korelace s příčinným vztahem;
- opomíjení neúspěšných nebo rozporných případů;
- připisování významu grafickým průsečíkům bez přesného výpočtu;
- příliš obecné formulace použitelné na mnoho situací.

Při serióznější případové práci je proto vhodné předem stanovit, které linie, vzdálenosti a interpretační zásady budou použity, a zaznamenávat nejen shody, ale také rozpory mezi očekáváním a skutečnou zkušeností.

Praktické a etické zásady

Astrokartografická mapa by neměla být jediným podkladem pro rozhodnutí o přestěhování, investici nebo dlouhodobém pobytu. Je nutné zohlednit také:

- bezpečnost oblasti;
- politickou a právní situaci;
- možnost získání pobytového oprávnění;
- pracovní příležitosti;
- životní náklady;
- dostupnost bydlení;
- zdravotní péči;
- klima;
- jazyk;
- kulturní prostředí;
- rodinné a společenské vazby.

Za problematické lze považovat kategorické výroky, že člověka na určité linii nutně čeká úspěch, nemoc, rozvod, nehoda nebo jiná konkrétní událost. Astrokartografický výklad pracuje se symbolickými tématy, nikoli s jistotou určitého výsledku.

Shrnutí

Astrokartografie převádí vztah planet k hlavním osám horoskopu do podoby zeměpisné mapy. Pro každou planetu zobrazuje oblasti, kde v daném okamžiku vycházela, zapadala, kulminovala nebo procházela dolním poledníkem.

Moderní podobu metody vytvořil a rozšířil Jim Lewis ve druhé polovině 20. století. Vedle základních linií ASC, DSC, MC a IC mohou být sledovány parany, křížení linií a další kartografické prvky.

Mapa poskytuje globální přehled planetární angularity, sama však nenahrazuje relokační horoskop ani posouzení nativního stavu planet. Při praktickém výběru místa je vhodné kombinovat několik astrologických metod a současně přihlížet k reálným společenským, ekonomickým, právním a geografickým podmínkám.

Související hesla

- Lokální a relokační astrologie
- Astrologie místního prostoru
- Relokační horoskop
- Nativní astrologie
- Mundánní astrologie
- Astrologie událostí
- Astrologické domy
- Ascendent
- Descendent
- Medium coeli
- Imum coeli
- Paran
- Solární návrat
- Astrologická geografie

Vybraná literatura

DAVIS, Martin: *Astrolocality Astrology: A Guide to What It Is and How to Use It*. Bournemouth: The Wessex Astrologer, 1999.

ERLEWINE, Michael: *Astrologer's Guide to Local Space*. Ann Arbor: Matrix Software, 1978.

JOHNDRO, L. Edward: *The Earth in the Heavens*. San Francisco, 1929.

LEWIS, Jim – GUTTMAN, Gail: *The AstroCartoGraphy Book of Maps: The Astrology of Relocation*. St. Paul: Llewellyn Publications, 1981.

LEWIS, Jim – IRVING, Kenneth: *The Psychology of AstroCartoGraphy*. London: Arkana, 1997.

SEPHARIAL: *The Theory of Geodetic Equivalents in Relation to Mundane Astrology*. London, 1925.

Praktické využití astrokartografie

Astrologie

pojem

Definice a vymezení pojmu

Astrologie je souhrn historických a současných nauk, metod a interpretačních systémů, které přisuzují polohám, pohybům a vzájemným vztahům nebeských těles a dalších astronomicky nebo astrologicky definovaných bodů význam ve vztahu k pozemským dějům, časovým cyklům, jednotlivci nebo kolektivním událostem.

Takto široká definice je přesnější než formulace, že astrologie jednoduše zkoumá „vliv hvězd na člověka“. Taková věta by totiž předpokládala jedinou kauzální teorii, kterou astrologická tradice jako celek nikdy neměla. V různých obdobích byly vztahy mezi nebem a pozemským světem vykládány jako znamení, příčinné působení, kosmická souvztažnost, analogie, sympatetická vazba, časová kvalita nebo symbolická korespondence.

Také předmět astrologie nebyl vždy stejný. Nejstarší mezopotámská nebeská divinace se týkala především krále, státu, úrody, války, počasí a dalších kolektivních záležitostí; osobní horoskopy představují pozdější vývoj. Mezopotámská tradice čtení nebeských znamení je doložena po mnoho staletí a horoskopická astrologie se rozvíjela až na jejím pozdním stupni.

Proto nelze dnešní natální horoskop jednotlivce pokládat za původní nebo jedinou formu astrologie.

Název a etymologie

Slovo astrologie pochází přes latinské *astrologia* z řeckého ἀστρολογία (astrología). Je složeno z výrazů souvisejících s řeckým ἄστρον (ástron) – hvězda, nebeské těleso – a λόγος (lógos), který může podle kontextu znamenat řeč, výklad, rozpravu, nauku či pojednání.

Etymologicky tedy *astrologia* původně neznamená úzce „věštění podle hvězd“, ale obecněji pojednání či nauku o hvězdách.

To je pro dějiny pojmu zásadní.

Dnešní protiklad:

astronomie = věda o vesmíru

astrologie = interpretační systém vztahující nebeské konfigurace k pozemským skutečnostem
nelze jednoduše přenášet do starověku a středověku. Historička mezopotámských věd Francesca Rochberg upozorňuje, že pro klínopisnou tradici jsou dokonce moderní termíny „astronomie“ a „astrologie“ především našimi pomocnými klasifikacemi; odpovídající domácí akkadská dvojice pojmů neexistovala.

Astrologie a astronomie – původně nikoli dva oddělené světy

Historicky byly pozorování nebe, matematické výpočty a interpretace nebeských znamení velmi úzce propojeny.

To je mimořádně dobře vidět v Mezopotámii. Potřeba zaznamenávat a předvídat pohyby Slunce, Luny a planet souvisela mimo jiné s jejich významem jako nebeských znamení. Babylónští učenci postupně vyvinuli pokročilé metody předpovídání astronomických jevů; astronomická data pak mohla být využívána také při sestavování horoskopů.

Neměli bychom tedy dějiny popisovat jednoduchou větou:

„Nejprve existovala astrologie a z ní vznikla astronomie.“

Ani opačně:

„Astronomie existovala a astrologie k ní byla později přidána.“

Historický vztah je složitější. V mezopotámské učené kultuře se pozorování, výpočet, předpověď astronomických jevů a jejich divinaturní interpretace dlouhodobě vyvíjely ve vzájemném kontaktu. Moderní rozdělení těchto činností do samostatných kategorií vzniklo až mnohem později.

To bude později důležité také u Ptolemaia: jeho Almagest a Tetrabiblos představují dvě odlišné oblasti zkoumání, ale vznikají uvnitř jednoho širšího antického obrazu nebeského vědění.

Nebe jako znamení

Jedním z nejstarších historicky doložitelných principů astrologického uvažování je představa, že nebeské jevy mohou být čteny jako znamení pozemských událostí.

V mezopotámské tradici to nebylo totéž jako moderní představa fyzikálního působení planet.

Nebeské úkazy byly interpretovány v rámci rozsáhlé věštecké kultury. Typickou formou byly omenové výroky:

jestliže nastane nebeský jev $X \rightarrow$ lze očekávat pozemský jev Y .

Zvláštní význam měly zatmění, viditelnost planet, jejich heliakické východy a západy, barva či jas nebeských těles a jejich vztahy ke hvězdám a souhvězdím. Systematická mezopotámská nebeská divinace je doložena již ve druhém tisíciletí př. n. l.; později vznikly rozsáhlé soubory omenů, především tradice známá jako Enūma Anu Enlil.

Rochberg pro základní mezopotámskou koncepci používá výstižnou metaforu „nebeského písma“: obloha mohla být chápána jako systém znamení vztahujících se k lidskému světu.

Tento princip však nelze automaticky přenést na všechny pozdější astrologické školy.

Od znamení k horoskopu

Zásadním vývojovým krokem bylo spojení astronomicky určených poloh planet se zodiakem a konkrétním okamžikem, zejména narozením člověka.

V pozdní Babylónii jsou doloženy osobní horoskopy využívající polohy planet ve znameních. Jejich sestavení předpokládalo astronomické znalosti a využívání astronomických tabulek či dalších výpočetních podkladů.

Tím se postupně otevírá cesta k tomu, co později označujeme jako horoskopickou astrologii.

Je ale důležité rozlišovat:

nebeská divinace $\neq$ horoskopická astrologie.

Horoskopická astrologie vyrůstá ze starších tradic, ale vytváří nový typ systému, v němž jsou nebeské konfigurace vztaženy ke konkrétnímu okamžiku a následně interpretovány pomocí souboru technických pravidel.

Co je horoskopická astrologie

V užším významu je astrologie založena na horoskopu, tedy na modelovém zobrazení nebeské situace pro určitý čas a zpravidla také místo.

Horoskopická astrologie postupně pracuje zejména s:

planetami a světly – zodiakem a znameními – astrologickými domy – Ascendentem a dalšími osami – aspekty – důstojnostmi planet – vládci – recepcemi – loty či arabskými body – stálíci – časovými a prognostickými technikami.

Ne všechny tyto prvky však vznikly současně. Výsledný technický aparát je produktem dlouhého historického vývoje.

Heslo Astrologie představuje hlavní rozcestník encyklopedie; každý z uvedených pojmů je zpracován samostatně.

Astrologie není pouze natální astrologie

V současné populární představě bývá astrologie často ztotožňována s narozením člověka a jeho osobností. Historicky je takové pojetí příliš úzké.

Astrologické techniky byly používány například pro:

narození jednotlivce; položení konkrétní otázky; výběr vhodného okamžiku pro určitou činnost; politické a společenské události; války a vládu; počasí; medicínu; zemědělství; cestování; vztahy; obchod; náboženské a společenské cykly.

V základním členění se rozlišuje především natální, horární, elekční a mundánní astrologie; vedle nich existují specializované aplikace, například lékařská astrologie a astrometeorologie.

Jeden termín – mnoho historických teorií

Astrologii nebudeme definovat prostřednictvím jediné teorie jejího fungování.

V dějinách totiž nacházíme několik odlišných modelů.

V jednom systému mohou být planety především znameními. V jiném mají působit prostřednictvím přirozených kvalit. Jinde je vztah nebe a země vysvětlován pomocí sympatie a analogie. Moderní astrologické školy mohou pracovat s pojmy synchronicity, archetypální symboliky nebo psychologického významu.

Tyto modely nejsou zaměnitelné a často vznikly ve zcela odlišných intelektuálních prostředích.

Proto by například formulace:

„Mars způsobuje konflikty.“

byla jako obecná encyklopedická definice astrologického principu příliš silná.

Přesnější je:

„V určité astrologické tradici je Mars interpretován jako signifikátor konfliktu, boje nebo určitých forem aktivity.“

Teprve konkrétní historický autor nám řekne, jaký vztah mezi signifikátorem a signifikovaným předpokládal.

Korespondence a analogie

Přes velké rozdíly mezi školami lze jako jeden z opakujících se astrologických principů označit vytváření korespondencí.

Nebeský prvek je spojován s určitými oblastmi pozemské skutečnosti. Například planeta může být podle konkrétní tradice spojena s určitými:

- povahami a vlastnostmi,
- barvami,
- kovy,
- rostlinami,
- částmi těla,
- povoláními,
- osobami,
- místy,
- meteorologickými jevy,
- politickými nebo společenskými tématy.

Tak vznikají celé systémy signifikací.

Je však nutné vždy uvést, z jaké tradice nebo autora konkrétní korespondence pochází. Ptolemaiovská, arabská, středověká, renesanční, indická, hamburská nebo moderní psychologická astrologie nemusejí jednomu prvku přisuzovat totožný význam.

Astrologie jako historicky proměnlivý systém

Astrologie představuje rodinu historicky propojených tradic, jejichž kořeny lze sledovat k dávným formám nebeské divinace, ale jejichž metody se během staletí zásadně proměňovaly.

Mezopotámská nebeská omenová tradice není totožná s helénistickou genethliologií; helénistická astrologie není totožná se středověkou arabskou astrologií; ta zase není totožná s astrologií renesanční, moderní psychologickou ani se současným obnovením tradiční astrologie.

Astrologie a vědecké poznání

Astrologie není v současné vědě považována za etablovanou vědeckou disciplínu. To však neznamená, že její dějiny stojí mimo dějiny vědy. Naopak studium astrologie je významné pro dějiny astronomie, matematiky, medicíny, přírodní filosofie, náboženství a kulturních představ o kosmu.

Zvláště ve starších obdobích by bylo anachronické rozdělit historické osoby jednoduše na „vědce astronomy“ a „nevědecké astrology“. Mezopotámské prameny například ukazují úzkou provázanost pozorovací astronomie, matematického předvídání nebeských jevů a jejich divinatorního významu.)

Současné empirické hodnocení astrologických tvrzení je třeba odlišovat od historického významu astrologie. Podrobněji viz heslo Astrologie a věda.

Vymezení astrologie

Astrologie je soubor historicky proměnlivých tradic a interpretačních technik, které vztahují astronomické jevy, polohy a cykly nebeských těles nebo z nich odvozené astrologické prvky k událostem a podmínkám pozemského světa. Tyto vztahy byly v různých obdobích chápány jako znamení, příčinné působení, korespondence, analogie nebo symbolické souvislosti. Horoskopická astrologie je její specifická forma založená na interpretaci nebeské konfigurace vztažené ke konkrétnímu času a zpravidla místu.

Tato definice zahrnuje babylónskou nebeskou divinaci, Ptolemaia, Bonattiho, Lillyho, Keplera i moderní astrologii, aniž by kterémukoli období vnucovala teorii období jiného.

Stručná definice

Astrologie – soubor historických a současných nauk, interpretačních systémů a technik, které vztahují nebeské jevy, polohy a cykly nebeských těles nebo z nich odvozené astrologické prvky k pozemským událostem, podmínkám či jednotlivcům. Její historické formy vykládaly tento vztah různě, například jako znamení, příčinné působení, kosmickou korespondenci, analogii nebo symbolickou souvislost. V užším smyslu označuje horoskopická astrologie systémy založené na interpretaci konfigurace nebeských těles pro určitý čas a zpravidla místo.

Historický vývoj

Kořeny astrologických tradic sahají ke starověké mezopotámské nebeské divinaci. Z dlouhodobého pozorování nebeských jevů a jejich interpretace jako znamení se v Babylónii postupně vyvinuly matematické astronomické metody, dvanáctidílný zodiak a v pozdním 5. století př. n. l. také první doložené osobní horoskopy. V helénistickém období vznikl syntézou mezopotámských, řeckých a egyptských prvků propracovaný systém horoskopické astrologie, který se stal jedním ze základů pozdějších západních astrologických tradic.

Astrologie se následně rozvíjela v řecko-římském světě, pozdní antice, sásánovské Persii, Byzanci a islámském kulturním prostředí. Prostřednictvím arabských a dalších překladů se rozsáhlá část antického astrologického dědictví dostala do středověké latinské Evropy, kde byla astrologie spojena s astronomií, medicínou, přírodní filosofií a kalendářnictvím. V raném novověku prošla dalšími proměnami a po ústupu z evropského akademického prostředí se od 19. století rozvíjely nové moderní astrologické směry. Ve 20. století vznikly psychologické, humanistické a další moderní školy a současně zejména od konce 20. století zesílil zájem o obnovu předmoderních astrologických technik.

Podrobně → viz Dějiny astrologie.

Základní prvky horoskopické astrologie

Horoskopická astrologie pracuje s modelem nebeské situace vztaženým ke konkrétnímu času a zpravidla také místu. Jednotlivé astrologické tradice používají rozdílný soubor prvků a jejich významy ani způsoby hodnocení nejsou ve všech školách stejné.

K základním prvkům západní horoskopické astrologie patří zejména Slunce, Luna a planety, zodiak a znamení, Ascendent a další osy horoskopu, astrologické domy, aspekty, vládcovství a planetární důstojnosti. Tradiční systémy dále pracují například s recepcemi, sektou, loty, stálíci a řadou dalších technických kategorií. Moderní astrologické školy rozšířily používaný

soubor mimo jiné o transsaturnské planety a v některých směrech také o planety, kentaury a další astronomické či vypočtené body.

Samotná astronomická poloha přitom ještě není astrologickým výkladem. Astrologická interpretace vzniká teprve použitím pravidel a významových soustav konkrétní astrologické tradice.

Hlavní obory astrologie

V západní tradici se postupně ustálilo několik základních oblastí astrologické praxe.

Obor	Předmět
Natální astrologie	Horoskop narození jednotlivce a témata jeho života.
Horární astrologie	Horoskop sestavený pro určitou otázku a její posouzení.
Elekční astrologie	Výběr vhodného okamžiku pro zahájení určité činnosti.
Mundánní astrologie	Kolektivní a společenské dění, státy, vlády, politické a další veřejné události a širší časové cykly.

Toto členění je praktickým historickým rámcem, nikoli vyčerpávající taxonomií astrologie. Některé oblasti se překrývají a jejich zařazení se v různých obdobích měnilo.

Specializované oblasti

Vedle základního členění vznikla řada specializovaných oblastí. Patří mezi ně zejména lékařská astrologie, astrometeorologie, vztahová astrologie, lokální astrologie a astrokartografie, astrologie stálíc a různé systémy prognostické astrologie.

Astrologické tradice a školy

Astrologie netvoří jednotný systém. Pod společným názvem existují historicky a kulturně rozdílné tradice.

Je důležité rozlišovat západní astrologii a indickou astrologii (jyotiṣa). Obě tradice mají vlastní historický vývoj, terminologii a technické systémy, přestože mezi nimi v minulosti docházelo k přenosům astronomických a astrologických znalostí.

Uvnitř západní astrologie je dále užitečné rozlišovat například helénistickou, středověkou, renesanční, tradiční a moderní astrologii. V moderní astrologii pak vznikla řada škol a směrů, například psychologická, humanistická, kosmobiologická či hamburská astrologie.

Termíny tradiční a moderní astrologie přitom označují široké a vnitřně různorodé skupiny přístupů, nikoli dva dokonale jednotné systémy.

Astrologie a prognóza

Předpovídání budoucích událostí představovalo významnou součást mnoha historických astrologických tradic, astrologii však nelze definovat pouze jako předpovídání budoucnosti.

Prognostické metody tvoří rozsáhlou skupinu technik. V západní astrologii mezi ně v různých obdobích patřily například direkce, profekce, revoluce, tranzity a systémy časových vládců. Jejich použití a význam se mezi jednotlivými školami značně liší.

Astrologie a astronomie

Astrologie je historicky úzce spojena s astronomií. Přesná znalost poloh a pohybů nebeských těles byla předpokladem mnoha astrologických výpočtů a po značnou část dějin nebyla hranice mezi činností astronoma a astrologa totožná s dnešním rozdělením oborů.

V současnosti je však nutné oba pojmy důsledně rozlišovat. Astronomie je přírodní věda zabývající se fyzikálními vlastnostmi, vznikem, pohybem a vývojem nebeských těles a vesmíru. Astrologie je interpretační tradice, která astronomickým konfiguracím nebo z nich odvozeným prvkům přisuzuje význam ve vztahu k pozemským skutečnostem.

Astronomický údaj proto sám o sobě není astrologickým tvrzením. Například skutečnost, že dvě planety mají při pohledu ze Země určitou úhlovou vzdálenost, je geometrický údaj; jeho označení za astrologický aspekt a přisouzení určitého významu už patří astrologickému interpretačnímu systému.

Astrologie a věda

Astrologie není v současném vědeckém konsenzu považována za etablovanou přírodní vědu a astrologické interpretační principy nejsou součástí současných astronomických teorií.

To je třeba odlišit od historického studia astrologie. Astrologie je významným předmětem dějin vědy, astronomie, medicíny, filosofie, náboženství a kultury, protože v řadě historických období byla součástí učeného obrazu světa a ovlivňovala praktické i teoretické zacházení s astronomickými poznatky.

Terminologická poznámka

Při práci s historickými prameny nelze automaticky předpokládat, že výraz překládaný jako astrologie znamenal přesně totéž co dnes. Historické pojmy pro studium nebeských jevů, jejich matematický výpočet a jejich interpretaci se v jednotlivých jazycích a obdobích překrývaly různými způsoby.

Proto je při výkladu starších autorů vhodnější zjišťovat, jakou konkrétní činnost, metodu nebo druh vědění označovali, než jim mechanicky přisuzovat dnešní profesní kategorii „astronom“ nebo „astrolog“.

Stručná definice

Astrologie – soubor historicky proměnlivých tradic, nauk a interpretačních technik, které vztahují polohy, pohyby a cykly nebeských těles nebo z nich odvozené astrologické prvky k pozemským událostem, podmínkám či jednotlivcům. V horoskopické astrologii je základním nástrojem horoskop, tedy zobrazení nebeské konfigurace vztažené ke konkrétnímu času a zpravidla místu. Astrologie se historicky vyvinula v několika kulturních tradicích a zahrnuje různé obory, školy a techniky.

Výběrová bibliografie

CAMPION, Nicholas. A History of Western Astrology. 2 sv. London: Continuum, 2008–2009.

TESTER, S. J. A History of Western Astrology. Woodbridge: Boydell Press, 1987.

Související pojmy: Astronomie – Astrologie a věda – Dějiny astrologie – Horoskop – Horoskopická astrologie – Natální astrologie – Horární astrologie – Eleckní astrologie – Mundánní astrologie – Lékařská astrologie – Astrometeorologie – Tradiční astrologie – Moderní astrologie – Indická astrologie (jyotiṣa) – Zodiak – Planety – Domy – Aspekty – Stálice.

Astrologie islámského světa

škola

Vymezení

Astrologie islámského světa označuje astrologické texty, výpočty a praktiky rozvíjené od 8. století v rozsáhlém kulturním prostoru sahajícím od Pyrenejského poloostrova a severní Afriky přes Blízký východ až po Írán, Střední Asii a části Indie.

Označení neznamená, že všichni její představitelé byli muslimové nebo že astrologie tvořila jednotnou islámskou nauku. Na jejím rozvoji se podíleli:

- muslimové různých teologických a právních směrů;
- křesťané;
- Židé;
- zoroastrijci a konvertité ze zoroastrismu;
- Arabové;
- Peršané;
- Syřané;
- obyvatelé Střední Asie;
- Berbeři, Andalusané a příslušníci dalších kulturních skupin.

Hlavním jazykem raného vědeckého a astrologického písemnictví byla arabština. Přesnější je proto někdy hovořit o arabsky psané astrologii. Později vznikala významná díla také v perštině, hebrejštině, turečtině a dalších jazycích.

Astrologie islámského světa spojila řeckou horoskopii, perskou mundánní astrologii, mezopotámské astrální tradice a indické astronomické metody. Tyto zdroje pouze nepřeložila, ale systematizovala a dále rozvinula. Vznikl rozsáhlý odborný korpus, který později zásadně ovlivnil astrologii latinské Evropy.

Terminologie

Arabská terminologie nerozlišovala astronomii a astrologii vždy stejným způsobem jako současné evropské jazyky. Výraz *ʿilm al-nudžúm*, doslova „věda o hvězdách“, mohl podle kontextu označovat studium nebeských těles obecně.

Přesnější rozlišení poskytovaly výrazy:

- *ʿilm al-hayʾa* – nauka o uspořádání nebo stavbě nebes;
- *ʿilm al-falak* – nauka o nebeských sférách;
- *aḥkām al-nudžúm* – astrologické úsudky či soudy hvězd;
- *tandžīm* – praktikování astrologie.

Ani tato označení nebyla používána naprosto jednotně. Jeden autor mohl přijímat matematické studium nebeských pohybů a odmítat astrologické úsudky, jiný mohl obě oblasti chápat jako související části astrálních věd.

V evropské literatuře se někdy používá výraz „arabská astrologie“. Ten je srozumitelný, ale může být zavádějící, protože velká část jejích autorů nebyla etnicky arabská. Označení astrologie islámského světa proto lépe vystihuje kulturní prostředí, nikoli nutně náboženskou příslušnost jednotlivých astrologů.

Překladatelské hnutí

Rozvoj astrologie souvisel s rozsáhlým překladatelským hnutím, které zesílilo za abbásovských chalífů v 8.–10. století. Do arabštiny byly překládány texty z řečtiny, syrštiny, střední perštiny a sanskrtu.

Překlady vznikaly v Bagdádu i dalších centrech. Tradiční označení Dům moudrosti, *Bajt al-hikma*, se často používá pro celé bagdádské překladatelské hnutí. Není však jisté, zda šlo o jednu centralizovanou instituci řídící všechny překlady. Překladatelská činnost probíhala v různých dvorských, správních, lékařských a soukromých kruzích.

K překládaným nebo přepracovávaným astrologickým autoritám patřili například:

- Klaudios Ptolemaios;
- Dorotheos ze Sidónu;
- Vettius Valens;
- Héfaistión z Théb;
- Hermés Trismegistos a další pseudonymní autority;
- indiští astronomové a astrologové;
- sásánovští kompilátoři.

Některé řecké texty byly přeloženy přímo, jiné prostřednictvím syrské nebo středoperské verze. Výsledný arabský text proto mohl obsahovat několik jazykových a redakčních vrstev.

Překlad neznamenal mechanické převedení slov. Bylo třeba vytvořit arabskou odbornou terminologii, porovnat rozdílné astronomické údaje a rozhodnout, jak interpretovat nejasná místa. Překladatelé, komentátoři a astrologové se tak podíleli na vzniku nového systému.

Základní zdroje

Astrologie islámského světa čerpala ze tří hlavních oblastí.

Řecké dědictví

Z řecké a pozdně antické astrologie převzala:

- dvanáctidílný zodiak;
- sedm tradičních planet;
- ascendent a astrologická místa;
- aspekty;
- domicily, exaltace, triplicity a hranice;

- loty;
- natální astrologii;
- katarchické a elekční postupy;
- časové vládcy a směry.

Mimořádnou autoritu získal Ptolemaiosův *Tetrabiblos*. Nebyl však jediným ani vždy hlavním praktickým pramenem. Pro konkrétní techniky měli velký význam také Dorotheos a další autoři, jejichž nauky se dochovaly v překladech a kompilacích.

Perské dědictví

Ze sásánovské tradice přicházely zejména:

- astrologie velkých konjunkcí;
- výklad světových epoch;
- dynastická a politická prognostika;
- astrologické dějiny;
- planetární periody;
- roční horoskopy;
- některé astronomické tabulky.

Perské prostředí zároveň zprostředkovalo několik řeckých textů. Arabský překlad Dorothea ze Sidónu byl například založen na středoperské verzi.

Indické dědictví

Indické zdroje ovlivnily:

- astronomické výpočty;
- tabulky planetárních pohybů;
- kalendářní postupy;
- některé planetární cykly;
- natální a prognostické metody.

Rozlišit přesný původ jednotlivých pravidel je někdy obtížné. Již sásánovská astrologie byla smíšenou tradicí a nauka označovaná arabským autorem jako perská mohla obsahovat řecké nebo indické prvky.

Astronomie jako výpočetní základ

Astrologie potřebovala přesné údaje o poloze Slunce, Luny a planet. Její rozvoj proto souvisel s matematickou astronomií, tvorbou tabulek a konstrukcí přístrojů.

K významným nástrojům patřily:

- astronomické tabulky neboli zídže;
- astroláb;
- armilární sféra;
- sluneční hodiny;

- přístroje k měření výšky nebeských těles;
- trigonometrické a geografické výpočty.

Zídžé obsahovaly tabulky pohybů planet, Slunce a Luny, kalendářní převody a další údaje potřebné k výpočtu nebeských poloh. Astrolog mohl tyto údaje použít k sestavení horoskopu.

Astronomická přesnost však sama nepotvrzovala astrologickou interpretaci. Z výpočtu, že se planeta nachází na určitém stupni zodiaku, nevyplývá, že má význam připisovaný astrologickým pravidlem.

Mnozí učenci se zabývali astronomií bez přijímání astrologických předpovědí. Jiní provozovali obě disciplíny. V každém jednotlivém případě je proto třeba rozlišovat mezi astronomickou a astrologickou částí autorova díla.

Hlavní obory astrologie

Arabsky psaná literatura vytvořila podrobné členění astrologické praxe. Jednotlivé obory se lišily předmětem, použitými signifikátory a časovými metodami.

Natální astrologie

Natální astrologie, nauka o narozeních, vykládala horoskop člověka sestavený pro okamžik jeho narození. Zabývala se například:

- tělesnou konstitucí;
- povahou a schopnostmi;
- rodiči a sourozenci;
- majetkem;
- vzděláním a povoláním;
- společenským postavením;
- sňatkem;
- dětmi;
- cestami;
- nemocemi;
- nebezpečími;
- délkou života.

Natální úsudek byl zpravidla hierarchický. Astrolog nejprve určoval základní signifikátory, posuzoval jejich planetární vládce a kondici a teprve potom přecházel k jednotlivým tématům.

Význam planety závisel na:

- znamení a astrologickém místě;
- důstojnostech a oslabeních;
- aspektech;
- rychlosti a směru pohybu;
- viditelnosti;

- vztahu ke Slunci;
- denní či noční příslušnosti;
- postavení vládce daného tématu.

Astrologie otázek

Astrologie otázek, později v latině označovaná jako horární astrologie, sestavovala horoskop pro okamžik, kdy byla astrologovi položena určitá otázka.

Mohla se týkat například:

- ztraceného předmětu;
- pohřešované osoby;
- výsledku cesty;
- manželství;
- nemoci;
- obchodu;
- soudního sporu;
- války;
- uvěznění;
- návratu posla;
- výsledku určitého jednání.

Výklad vycházel z astrologického místa odpovídajícího tématu, z jeho vládce, z planety označující tazatele a z dalšího vývoje vzájemných aspektů.

Velký význam získala aplikace a separace planet. Přibližující se aspekt mohl označovat budoucí spojení nebo událost, oddělující se aspekt něco již proběhlého. Astrologové rozvinuli podrobnou terminologii přenosu, sběru, překážky nebo zákazu planetárního světla.

Právě astrologie otázek patří k oblastem, které byly v islámském světě výrazně systematizovány a později předány latinské Evropě.

Elekční astrologie

Elekční astrologie určovala vhodný okamžik pro zamýšlenou činnost. Astrolog mohl vybírat čas pro:

- sňatek;
- cestu;
- obchod;
- stavbu;
- zahájení léčby;
- vojenskou výpravu;
- korunovaci;
- odeslání zprávy;

- výrobu talismanu;
- nástup do úřadu.

Výběr okamžiku závisel na povaze činnosti. Pro cestu se posuzovaly jiné planety a místa než pro sňatek nebo válku. Obvykle bylo žádoucí posílit ascendent, jeho vládce, Lunu a hlavní signifikátor daného podniku.

Elekční astrologie neměla podle svých představitelů úplně změnit přirozenost situace. Měla vybrat takový okamžik, v němž jsou příslušné nebeské podmínky příznivější.

Mundánní astrologie

Mundánní astrologie se zabývala státy, národy, panovníky, válkami, epidemiemi, počasím a dalšími kolektivními událostmi.

Používala zejména:

- velké konjunkce Jupiteru a Saturnu;
- vstupy Slunce do znamení;
- zatmění;
- komety;
- roční horoskopy;
- horoskopy korunovací;
- horoskopy založení měst;
- návraty důležitých planetárních cyklů.

Mundánní prognóza mohla spojovat několik časových úrovní. Velká konjunkce určovala dlouhodobé období, roční horoskop jeho konkrétní podobu v daném roce a zatmění nebo lunace kratší události.

Astrologická meteorologie

Astrologická meteorologie předpovídala počasí, srážky, vítr, sucho a úrodu. Využívala planetární konfigurace, fáze Luny, vstupy Slunce do znamení, heliakické jevy a horoskopy ročních období.

Tato oblast se překrývala s tradičními pozorováními počasí. Astrologický text mohl kombinovat empirické sezónní zkušenosti s pravidly založenými na symbolických kvalitách planet a znamení.

Lékařská astrologie

Lékařská astrologie spojovala horoskop s humoralistickou medicínou. Planety, znamení a roční období byly dávány do vztahu k živlům, tělesným šťávám, orgánům a průběhu nemoci.

Astrologické postupy mohly být používány při:

- posuzování začátku nemoci;
- odhadu jejího průběhu;
- určování kritických dnů;
- volbě okamžiku léčby;

- pouštění žilou;
- podávání léků;
- hodnocení tělesné konstituce.

Astrologie nebyla nutnou součástí veškeré medicíny islámského světa. Někteří lékaři ji používali, jiní odmítali nebo omezovali.

Planetární hodnoty

Astrologie islámského světa převzala helénistické systémy planetárních hodnot a dále je uspořádala. Posuzovala zejména:

- domicil;
- exaltaci;
- triplicitní vládcovství;
- hranice neboli termy;
- tvář neboli dekan.

Vedle základních hodnot vznikaly podrobné seznamy příznivých a nepříznivých podmínek. Planetám se přidělovala síla podle umístění v horoskopu, pohybu, viditelnosti, aspektů a vládcovství.

Pozdější latinská astrologie tyto vztahy souhrnně označovala jako esenciální a akcidentální dignity. Arabští autoři však nemuseli všechny podmínky používat stejným způsobem ani je vždy převáděli na jednotný bodový systém.

Dvanáct astrologických míst

Arabsky píšící astrologové převzali dvanáct míst neboli domů, ale dále rozvíjeli jejich tematické významy a pravidla vládcovství.

Domy byly spojovány například s:

1. životem a tělem;
2. majetkem;
3. sourozenci a krátkými cestami;
4. rodiči, půdou a koncem věcí;
5. dětmi a radostí;
6. nemocemi a službou;
7. manželstvím a otevřenými protivníky;
8. smrtí a majetkem druhých;
9. vírou, poznáním a dalekými cestami;
10. povoláním, mocí a společenským postavením;
11. přáteli, podporou a nadějí;
12. omezeními, vězením a skrytými nepřáteli.

Existovalo více způsobů výpočtu hranic domů. Některé texty pracovaly se znameními jako celky, jiné s kvadrantovými děleními založenými na ascendentu, meridiánu a časových obloucích.

Výběr systému mohl záviset na autorovi, druhu astrologie a dostupných tabulkách. Ani „arabská astrologie“ proto nepoužívala jeden univerzální systém domů.

Aspekty a planetární vztahy

Význam planetárních aspektů byl dále rozpracován zejména v astrologii otázek a voleb. Kromě konjunkce, sextilu, kvadratury, trigonu a opozice se posuzovalo, zda se planety k aspektu přibližují, nebo se od něj vzdalují.

Rozvinuly se pojmy později známé v latinské astrologii jako:

- aplikace;
- separace;
- přenos světla;
- sběr světla;
- prohibice;
- frustrace;
- refrance;
- recepce.

Překlady těchto pojmů se mezi autory a moderními editory liší. Jejich společným účelem bylo popsat dynamiku mezi planetami: zda se zamýšlené spojení uskuteční, kdo mu pomůže, co mu zabrání a jak se situace dále vyvine.

Recepce

Recepce vznikala tehdy, když se planeta nacházela v některé z hodnotí jiné planety. Přijímající planeta mohla podle konkrétního systému poskytovat hostující planetě podporu nebo možnost uskutečnit její záměr.

Recepce mohla být jednostranná nebo vzájemná. Její význam závisel také na aspektu a celkové kondici planet. Pozdější evropská astrologie recepci převzala jako jeden z hlavních nástrojů horárního a natálního výkladu.

Arabské loty

Helénistické loty byly v arabské tradici označovány slovem *sahm*, množně *sihām*. V latinských překladech se později proslavily jako „arabské části“.

Nejznámější byl lot Štěstěny, ale arabské příručky uváděly desítky dalších lotů spojených například s:

- povoláním;
- manželstvím;
- dětmi;
- rodiči;
- nemocemi;

- vítězstvím;
- obchodem;
- cestováním;
- vězněním;
- smrtí.

Označení „arabské části“ může budit dojem, že byly všechny vytvořeny arabskými astrology. Mnohé pocházejí již z řecké a pozdně antické tradice. Arabští autoři je však zachovali, systematizovali a jejich soubor výrazně rozšířili.

Časové a prognostické techniky

Astrologie islámského světa používala několik metod určujících období, v němž se projeví určitá část natálního horoskopu.

Patřily mezi ně:

- profekce;
- direkce;
- revoluce roku;
- planetární periody;
- firdárie;
- návraty planet;
- tranzity;
- časování podle vládců jednotlivých let.

Direkce

Direkční metody symbolicky nebo astronomicky posouvaly významný bod horoskopu k jiné planetě či aspektu. Zvláštní význam měly při určování životních událostí a v některých systémech také délky života.

Výpočty mohly být technicky náročné a vyžadovaly znalost sférické astronomie. Jednotliví autoři používali rozdílné metody a časové klíče.

Revoluce roku

Horoskop návratu Slunce na jeho natální polohu měl ukazovat hlavní témata nadcházejícího roku. Nebyl vykládán izolovaně, ale ve vztahu k natálnímu horoskopu, profekci a dalším časovým technikám.

Vedle osobních solárních revolucí se používaly také roční horoskopy pro stát nebo oblast, často sestavené pro vstup Slunce do znamení Berana.

Firdárie

Firdárie rozdělovaly život mezi planetární vládce a podvládce. Jejich pořadí se lišilo podle toho, zda šlo o denní, nebo noční narození.

Název i část systému pravděpodobně pocházejí z perského prostředí. V arabsky psané astrologii byly firdárie začleněny mezi další metody časových vládců a později přešly do latinské Evropy.

Velké konjunkce a astrologické dějiny

Teorie velkých konjunkcí Jupitera a Saturnu patří k nejvýraznějším částem islámské mundánní astrologie. Navazovala na sásánovské představy a dále je systematizovala.

Jednotlivé konjunkce měly označovat kratší politická období. Přejít série konjunkcí do nové triplicity mohl signalizovat hlubší změnu dynastie, náboženství nebo světového řádu.

Astrologové se pokoušeli spojit planetární cykly s:

- vznikem říší;
- působením proroků;
- vznikem náboženských zákonů;
- nástupem dynastií;
- válkami a revolucemi;
- budoucími společenskými změnami.

Tak vznikl žánr astrologických dějin. Minulost měla potvrzovat platnost planetárních cyklů a umožňovat předpověď budoucnosti.

Tento způsob historického výkladu byl intelektuálně i politicky citlivý. Pokud bylo možné astrologicky určit vznik a konec náboženství, mohla být zpochybněna jeho nadčasová pravdivost. Astrologové proto formulovali své závěry různě opatrně.

Významní autoři

Mášá'alláh ibn Atharí

Mášá'alláh, činný ve druhé polovině 8. a na počátku 9. století, byl astrolog židovského původu spojený s perským kulturním prostředím. Patřil k astrologům, kteří se podle tradice podíleli na volbě okamžiku založení Bagdádu roku 762.

Zabýval se mundánní astrologií, konjunkcemi, revolucemi, natální astrologií a otázkami. Část jeho arabských spisů se ztratila, ale některá díla se dochovala v latinských překladech.

Jeho význam spočívá v propojení pozdně antických, perských a raně islámských nauk.

Sahl ibn Bišr

Sahl ibn Bišr, astrolog židovského původu z 9. století, vytvořil vlivné příručky astrologických otázek, voleb a natálního výkladu. Jeho práce se vyznačují praktickou strukturou a podrobným rozbořením planetárních vztahů.

V latinské Evropě byl znám jako Zahel. Jeho díla patřila k hlavním pramenům středověké horární a elekční astrologie.

Al-Kindí

Al-Kindí byl významný filozof a učenec 9. století. Zabýval se matematikou, optikou, hudbou, medicínou, meteorologií i astrologickými otázkami.

Ve spisech spojovaných s jeho školou se objevuje představa, že nebeská tělesa vysílají paprsky působící v pozemském světě. Teorie paprsků se později stala důležitou pro astrologii, přírodní magii a středověké úvahy o dálkovém působení.

Přesné autorství některých astrologických a magických spisů připisovaných al-Kindímu však není jisté.

Abú Ma'sar al-Balchí

Abú Ma'sar, známý v latině jako Albumasar, byl jedním z nejvlivnějších astrologů středověku. Pocházel z Balchu a působil v 9. století.

Ve svém *Velkém úvodu do astrologie* systematizoval astrologickou teorii a snažil se ji začlenit do aristotelské přírodní filozofie. Další díla věnoval velkým konjunkcím, revolucím roků, natálními otázkám a historickým cyklům.

Jeho význam spočíval především v:

- syntéze řeckých, perských a indických pramenů;
- systematizaci mundánní astrologie;
- teorii konjunkcí;
- spojení astrologie s univerzálními dějinami;
- mimořádném vlivu na latinskou Evropu.

Al-Qabísí

Al-Qabísí, v latinské tradici známý jako Alcabitius, působil v 10. století. Jeho *Úvod do astrologického umění* se stal jednou z nejrozšířenějších astrologických učebnic středověké Evropy.

Spis podával přehled planet, znamení, domů, aspektů a základních pravidel astrologického úsudku. Jeho jméno bylo později spojeno také s kvadrantovým systémem domů označovaným jako Alcabitiusův systém.

Al-Bírúní

Al-Bírúní byl matematik, astronom, geograf, historik a znalec indické kultury. Jeho *Kniha poučení o základech astrologického umění* vysvětluje matematické, astronomické, kalendářní a astrologické pojmy.

Astrologii dobře znal, ale přistupoval k ní kriticky a rozlišoval mezi přesností astronomického výpočtu a nejistotou astrologického úsudku.

Jeho dílo je cenné také srovnáním řecké, perské a indické terminologie.

Náboženské a filozofické spory

Postavení astrologie v islámu bylo sporné. Korán a islámská tradice zdůrazňují, že úplná znalost skrytého náleží Bohu. Astrologické tvrzení o jistém poznání budoucnosti proto mohlo být chápáno jako nepřípustné zasahování do Boží výlučné moci.

Kritika se zaměřovala zejména na:

- víru, že planety působí nezávisle na Bohu;
- tvrzení o jistém poznání budoucnosti;
- popření svobodné vůle;
- připisování božských vlastností nebeským tělesům;

- spojení astrologie s magií a věštěním.

Astrologové a jejich obhájci mohli odpovídat, že planety nejsou samostatnými původci, ale nástroji nebo znameními Božího řádu. Astrolog pak neměl znát budoucnost absolutně, nýbrž pouze pravděpodobně usuzovat z přírodních znamení.

Rozlišovalo se také mezi obecnými přírodními účinky nebeských těles a konkrétními předpověďmi svobodného lidského jednání. Působení Slunce, Luny a ročních období na počasí, příliv nebo tělesný život bylo snáze přijatelné než předpověď morálních rozhodnutí jednotlivce.

Kritici astrologie

Proti astrologii vystupovali filozofové, teologové i někteří astronomové. K významným kritikám patřily námitky, že:

- astrologové se navzájem neshodují;
- používají neprokázaná pravidla;
- není možné přesně poznat všechny podmínky narození;
- stejná konfigurace vede k rozdílným osudům;
- nebeské pohyby nemohou určit svobodná rozhodnutí;
- úspěšné předpovědi lze vysvětlit náhodou nebo nejasností výkladu.

Avicenna sepsal pojednání proti astrologickým úsudkům. Astrologii kritizovali také al-Ghazálí, Ibn Chaldún a další autoři, třebaže jejich argumenty a vztah k přírodnímu působení nebes nebyly totožné.

Existence kritiky ukazuje, že astrologie nebyla všeobecně přijímanou „islámskou vědou“. Její legitimita byla předmětem dlouhodobých sporů.

Astrologie a astrální magie

Astrologie se v některých textech spojovala s výrobou talismanů a dalšími formami astrální magie. Vhodná nebeská konfigurace měla umožnit zachytit nebo usměrnit sílu určité planety.

Talisman mohl být zhotoven:

- z kovu přiřazeného planetě;
- v přesně zvoleném astrologickém okamžiku;
- s obrazem, znakem nebo nápisem;
- za použití vůní, barev a dalších korespondencí.

Významným dílem této tradice je arabský spis *Ghāyat al-ḥakīm*, později přeložený do latiny jako *Picatrix*. Spojuje astrologii, filozofii, přírodní magii, talismanické obrazy a modlitby či invokace.

Astrologie a astrální magie však nebyly totožné. Mnozí astrologové se magickými postupy nezabývali a někteří je odmítali. Magické texty navíc představovaly zvláštní náboženský a právní problém.

Dvory, města a společenské prostředí

Astrologové působili především tam, kde existovala poptávka po odborných výpočtech a finanční podpora:

- na dvorech chalífů, sultánů a emírů;
- ve správních centrech;
- v lékařském prostředí;
- mezi učenici a překladateli;
- v soukromé poradenské praxi;
- při sestavování kalendářů a almanachů.

Dvorský astrolog mohl radit při založení města, korunovaci, cestě nebo vojenském tažení. Jeho postavení však bylo nejisté. Úspěšná předpověď mohla zvýšit jeho prestiž, neúspěch nebo politicky citlivý výklad jej mohl ohrozit.

Vedle učené astrologie existovaly také zjednodušené praktiky, pouliční věštění a lidové kalendářní předpovědi. Dochované odborné traktáty proto nepředstavují celý rozsah dobové astrologické kultury.

Regionální prostředí

Astrologie islámského světa se neomezovala na Bagdád.

Írán a Střední Asie

Zde pokračovaly perské astronomické a astrologické tradice. Oblast byla spojena s Abú Ma'sarem, al-Bírúním, Kúšjárem ibn Labbánem a dalšími učenici.

Egypt

Egyptská města byla významnými centry astronomie, medicíny a rukopisné kultury. Fátimovský a později mamlúcký dvůr poskytoval prostředí pro astrologické i astronomické práce.

Al-Andalus

Muslimský Pyrenejský poloostrov se stal důležitým centrem astronomie, tabulek a astrologické literatury. Odtud a prostřednictvím překladatelských center na křesťanském území se arabské astrologické texty dostávaly do latiny.

Maghreb

Také v severní Africe se rozvíjely kalendářní, astronomické a astrologické tradice. Později zde působil Ibn Chaldún, který astrologii podrobil významné kritice.

Indie

S rozšiřováním islámských států na indický subkontinent docházelo k dalšímu setkávání persko-arabské a indické astrologie. Vznikaly překlady a smíšené dvorské tradice, zvláště v perskojazyčném prostředí.

Přenos do latinské Evropy

Od 12. století byly astrologické texty překládány z arabštiny do latiny zejména v oblastech kontaktu mezi islámskou, židovskou a křesťanskou vzdělaností.

K významným překladatelským centrům patřily:

- Toledo;
- Sicílie;

- jižní Itálie;
- další města Pyrenejského poloostrova.

Do latiny byla přeložena díla Mášá'alláha, Abú Ma'sara, Sahla ibn Bišra, al-Qabísiho a dalších autorů. Spolu s nimi přešla do Evropy odborná terminologie, systémy domů, loty, recepce, direkce, firdárie a konjunkční teorie.

Latinské překlady někdy měnily jména autorů:

- Abú Ma'sar se stal Albumasarem;
- al-Qabísí Alcabitíem;
- Sahl ibn Bišr Zahelem;
- Mášá'alláh Messahalou.

Astrologie latinského středověku proto nebyla pouze pokračováním římské tradice. Do značné míry byla nově vybudována prostřednictvím arabských překladů řeckých, perských a indických nauk.

Odlišnost od helénistické astrologie

Helénistická astrologie	Astrologie islámského světa
Vytvořila základní systém horoskopie	Převzatý systém přeložila, uspořádala a rozšířila
Převážně řecké a latinské texty	Převážně arabsky psané texty
Základní podoby natální a katarchické astrologie	Podrobné rozvinutí otázek, voleb a mundánních metod
Loty v omezenějších souborech	Rozsáhlé soubory později zvané arabské části
Rané časové techniky	Systematizace revolucí, direkcí, profekcí a planetárních period
Především řecko-římské filozofické prostředí	Spojení řeckých, perských, indických a islámských diskusí
Antický polyteismus, filozofie a rané křesťanství	Monoteistické prostředí islámu, judaismu a východního křesťanství
Omezenější konjunkční dějiny	Rozvinutá teorie velkých konjunkcí a historických cyklů
Rozdíl není absolutní. Mnohé postupy označované jako „arabské“ mají helénistický nebo perský původ. Přínos islámského světa spočíval často v jejich systematizaci, kombinaci a předání dalším kulturám.	

Moderní význam

Některé techniky astrologie islámského světa jsou dnes používány v moderní tradiční astrologii. Patří mezi ně:

- recepce;
- podrobné vyhodnocování aplikujících aspektů;
- astrologie otázek;
- elekce;

- solární revoluce;
- firdárie;
- arabské části;
- profekce a direkce;
- hodnocení planetární síly.

Moderní používání však není nepřerušným pokračováním jediné středověké školy. Jde o rekonstrukci založenou na arabských rukopisech, latinských překladech a moderních edicích. Některé technické pojmy byly do současné astrologie převzaty přes několik jazyků, což komplikuje jejich přesný výklad.

Historické hodnocení

Historická hodnota této tradice je zásadní. Její studium objasňuje:

- překlad řecké vědy do arabštiny;
- kulturní kontakty mezi Řeckem, Persií a Indií;
- vývoj astronomických tabulek a přístrojů;
- vztah filozofie, náboženství a divinace;
- dějiny dvorské kultury;
- vznik systematické horární astrologie;
- rozvoj konjunkční teorie;
- přenos vědění do latinské Evropy.

Astrologie islámského světa nebyla pouhou schránkou staršího vědění. Vytvořila novou odbornou terminologii, systematizovala rozsáhlé soubory pravidel a zásadně změnila další vývoj západní astrologie.

Přehled charakteristických znaků

Oblast	Astrologie islámského světa
Hlavní období rozvoje	Přibližně 8.–14. století, s pokračováním v pozdějších obdobích
Hlavní odborný jazyk	Arabština
Další jazyky	Perština, hebrejštiny, turečtiny a další
Základní prameny	Řecké, perské a indické texty
Tradiční planety	Sedm viditelných planet
Hlavní obory	Natální, horární, elekční, mundánní, lékařská a meteorologická astrologie
Charakteristické techniky	Recepce, direkce, revoluce, firdárie a rozsáhlé soubory lotů
Mundánní zaměření	Velké konjunkce, světové epochy, dynastie a náboženství
Výpočetní základ	Zídže, astronomie, trigonometrie a přístrojová pozorování
Náboženský problém	Poznání skrytého, Boží všemohoucnost a svobodná vůle

Významní autoři Mášá'alláh, Sahl ibn Bišr, al-Kindí, Abú Ma'sar, al-Qabísí a al-Bírúní

Hlavní historický vliv Latinská středověká astrologie

Shrnutí

Astrologie islámského světa vznikla setkáním řecké horoskopie, sásánovské mundánní astrologie, indických výpočetních metod a nového arabského odborného jazyka. Jejími tvůrci byli učenci různých náboženství a etnického původu.

Rozvinula zejména astrologii otázek a voleb, teorii recepce, soubory lotů, revoluce roku, planetární periody a astrologii velkých konjunkcí. Současně poskytla astrologii přesnější astronomické tabulky a matematické nástroje.

Její postavení v islámské společnosti bylo sporné. Někteří panovníci a učenci astrologii podporovali, zatímco filozofové a teologové kritizovali jejich nároky na poznání budoucnosti. Astrologie proto nikdy nebyla jednotně přijímanou součástí islámu.

Pro evropské dějiny měla zásadní význam. Latinské překlady arabských děl od 12. století znovu vybudovaly astrologickou vzdělanost západní Evropy a přinesly metody, které zůstaly součástí tradiční astrologie až do raného novověku.

Výběrová bibliografie

- ABÚ MA'SAR. *The Great Introduction to Astrology*. Ed. a přel. Keiji Yamamoto a Charles Burnett. Leiden: Brill, 2019.
- AL-BÍRÚNÍ, Abú ar-Rajhán. *The Book of Instruction in the Elements of the Art of Astrology*. Přel. R. Ramsay Wright. London: Luzac, 1934.
- BORRUT, Antoine. *Astrology and History in Early Islam: Aligning Heaven and Earth*. Edinburgh: Edinburgh University Press, 2025.
- BURNETT, Charles. *Arabic into Latin in the Middle Ages: The Translators and Their Intellectual and Social Context*. Farnham: Ashgate, 2009.
- GUTAS, Dimitri. *Greek Thought, Arabic Culture: The Graeco-Arabic Translation Movement in Baghdad and Early Abbasid Society*. London: Routledge, 1998.
- LEMAY, Richard. *Abū Ma'shar and Latin Aristotelianism in the Twelfth Century*. Beirut: American University of Beirut, 1962.
- PINGREE, David. *The Thousands of Abū Ma'shar*. London: Warburg Institute, 1968.
- SALIBA, George. *Islamic Science and the Making of the European Renaissance*. Cambridge, MA: MIT Press, 2007.
- SAVAGE-SMITH, Emilie, ed. *Magic and Divination in Early Islam*. Aldershot: Ashgate, 2004.
- ULLMANN, Manfred. *Die Natur- und Geheimwissenschaften im Islam*. Leiden: Brill, 1972.
- YAMAMOTO, Keiji – BURNETT, Charles. *Abū Ma'shar on Historical Astrology: The Book of Religions and Dynasties*. 2 svazky. Leiden: Brill, 2000.

Astrologie raného novověku

historická astrologická tradice

Vymezení

Astrologie raného novověku označuje astrologické nauky a praktiky rozvíjené především v 17. a 18. století. Časově se překrývá s pozdní renesancí, barokem, vědeckou revolucí a osvícenstvím. Nejde tedy o jednotnou astrologickou školu, nýbrž o období hluboké proměny společenského a intelektuálního postavení astrologie.

V 17. století byla astrologie stále přítomna:

- na panovnických dvorech;
- v lékařské praxi;
- v tištěných kalendářích a almanaších;
- v politické propagandě;
- v meteorologických prognózách;
- v soukromém poradenství;
- v některých univerzitních a učených kruzích.

Během 18. století však ve většině západní a střední Evropy postupně ztrácela postavení uznávané učené disciplíny. Nezmezila, ale přesouvala se z univerzit, akademií a dvorské vědy do prostředí populárních kalendářů, soukromé praxe, lidového léčitelství a esoterických společností.

Tento vývoj nebyl všude stejný. V Anglii se astrologie v polovině 17. století stala významnou součástí veřejného politického života, zatímco ve Francii byla její akademická marginalizace rychlejší. V německých zemích, Itálii, habsburské monarchii a dalších oblastech přetrvávaly různé formy kalendářní, lékařské a prognostické astrologie rozdílně dlouho.

Kontinuita s renesanční astrologií

Astrologie 17. století převzala většinu metod z předchozí tradice. Astrologové nadále používali:

- nativní horoskopy;
- hodinové otázky;
- elekcce;
- solární revoluce;
- primární direkce;
- profekce;
- tranzity;
- planetární důstojnosti;
- recepce;
- arabské části;
- horoskopy zatmění a konjunkcí;

- astrologické posuzování nemocí.

Zachována zůstala také základní představa o souvislosti mezi makrokosmem a mikrokosmem. Planety, znamení, živly, tělesné šťávy, orgány, rostliny a kovy byly chápány jako části propojeného přírodního systému.

Proměňoval se však širší obraz vesmíru. Heliocentrismus, teleskopická pozorování, nová fyzika, mechanická filozofie a rozvoj experimentálního poznávání postupně oslabovaly aristotelskou kosmologii, která poskytovala astrologii tradiční přírodně filozofický rámec.

Astrologie tak mohla zachovávat své výkladové metody, zatímco jejich původní kosmologické zdůvodnění se stávalo stále problematičtější.

Astronomie a astrologie

V první polovině 17. století nebyla hranice mezi astronomií a astrologií ještě zcela ustálena. Astronomové sestavovali kalendáře, efemeridy a prognostiky; astrologové museli ovládat výpočty planetárních poloh a základy sférické astronomie.

Postupné oddělování obou oborů souviselo s několika změnami:

- profesionalizací astronomie;
- rozvojem přesného přístrojového pozorování;
- vznikem vědeckých akademií;
- zdokonalením matematických metod;
- formulací nových zákonů pohybu;
- proměnou fyzikálního obrazu vesmíru;
- rostoucí kritikou astrologických předpovědí.

Astronomie se stále více zaměřovala na měření, matematické modelování a fyzikální vysvětlení nebeských jevů. Astrologie naproti tomu nadále vykládala jejich význam pro lidský život a pozemské události.

Toto oddělení nebylo okamžité. Někteří významní astronomové první poloviny 17. století se astrologií zabývali, zatímco jiní ji odmítali nebo považovali za nedostatečně podloženou. Teprve postupem času se astronomie ustavila jako samostatná vědecká disciplína, pro jejíž odbornou praxi již astrologický výklad nebyl potřebný.

Nový obraz vesmíru

Tradiční astrologie vznikla v prostředí geocentrického kosmu. Země se nacházela ve středu světa a byla obklopena soustavou planetárních sfér. Nebeská oblast měla být dokonalejší a stálější než proměnlivý svět pod Měsícem.

Tento obraz narušily:

- Koperníkův heliocentrický model;
- Tycho nova pozorování nové hvězdy a komet;
- Galileovy teleskopické objevy;
- Keplerovy zákony planetárního pohybu;

- zjištění nerovnoměrnosti a eliptičnosti planetárních drah;
- Descartova mechanická filozofie;
- Newtonova teorie gravitace.

Heliocentrismus astrologii sám o sobě nevyvracel. Horoskop bylo možné sestavit podle zdánlivých geocentrických poloh planet bez ohledu na přijatý model jejich skutečného pohybu. Závažnější byla ztráta původního aristotelského vysvětlení, podle něhož dokonalejší nebeské sféry působí na nižší pozemský svět.

Astrologové proto hledali nová zdůvodnění. Někteří hovořili o světle, magnetismu, harmonii, neviditelných zářeních nebo univerzálních přírodních sympatiích. Tato vysvětlení však netvořila jednotnou fyzikální teorii.

Knihtisk, almanachy a veřejnost

Jedním z hlavních prostředků šíření astrologie byly tištěné almanachy. Vycházely každoročně a spojovaly praktické informace s prognostikami.

Obvykle obsahovaly:

- kalendář církevních svátků;
- fáze Měsíce;
- polohy planet;
- data zatmění;
- doporučené doby zemědělských prací;
- předpovědi počasí;
- lékařské rady;
- termíny trhů a soudních zasedání;
- astrologické výklady politického vývoje;
- informace o poště, cestách nebo měrných jednotkách.

Almanach nebyl pouze astrologickou publikací. Představoval praktickou příručku pro každodenní život. Astrologické předpovědi byly součástí širšího souboru užitečných, náboženských, administrativních a zábavných informací.

Vysoké náklady některých almanachů ukazují, že astrologie oslovovala široké vrstvy gramotného obyvatelstva. Jejich čtenáři však nemuseli bezvýhradně přijímat všechny prognózy. Almanach mohl být používán jako kalendář, zdravotní příručka nebo zdroj informací bez ohledu na postoj k astrologii.

Politická astrologie

Politická nestabilita 17. století vytvořila prostředí příznivé pro rozvoj prognostik. Války, náboženské konflikty, epidemie, dynastické krize, komety a zatmění byly vykládány jako znamení budoucích změn.

Astrologické publikace mohly předpovídat:

- vítězství nebo porážku panovníka;

- změnu vlády;
- povstání;
- náboženské konflikty;
- úmrtí významných osob;
- epidemie a hlad;
- společenský převrat;
- období míru nebo války.

Takové předpovědi nebyly politicky neutrální. Mohly posilovat morálku určitého tábora, ospravedlňovat odpor proti vládě nebo vytvářet obraz nevyhnutelného vítězství.

Neurčitý jazyk astrologických prognóz umožňoval různé interpretace. Po události mohli stoupenci autora tvrdit, že ji předpověděl, zatímco odpůrci mohli poukazovat na neúspěšné nebo nesplněné výroky. Při historickém hodnocení je proto nutné rozlišovat mezi skutečně datovanou předpovědí a její pozdější interpretací.

Astrologie za anglické občanské války

Mimořádné veřejné úlohy dosáhla astrologie během anglické občanské války v letech 1642–1651. Konflikt mezi králem a parlamentem probíhal současně v tisku a astrologické prognostiky se staly jedním z nástrojů politické propagandy.

Astrologové vydávali:

- almanachy;
- letáky;
- výklady zatmění;
- komentáře k vojenským událostem;
- předpovědi vývoje války;
- polemiky proti konkurenčním astrologům.

Jednotliví autoři byli spojováni s parlamentním nebo monarchistickým táborem. Jejich spory se netýkaly pouze astrologických metod, ale také loajality, náboženství a legitimacy politické moci.

Význam astrologie v tomto období neznamena, že se politická rozhodnutí řídila výhradně horoskopy. Astrologické texty byly jednou součástí rozsáhlejší kultury zpráv, pověstí, kázání, proroctví a propagandy.

William Lilly

William Lilly byl nejznámějším anglickým astrologem 17. století. Pocházel z poměrně skromného prostředí, ale vybudoval si rozsáhlou klientelu a stal se veřejně známým autorem almanachů a politických prognostik.

Jeho nejvýznamnějším dílem je *Christian Astrology*, vydaná roku 1647. Rozsáhlá příručka pojednává o:

- základech astrologie;
- planetách a znameních;

- astrologických domech;
- důstojnostech;
- hodinových otázkách;
- nativitních horoskopech;
- prognostických metodách.

Název díla zdůrazňoval slučitelnost astrologie s křesťanstvím. Lilly odmítal představu, že by astrolog mohl znát všechna Boží rozhodnutí nebo nevyhnutelně určit lidský osud.

Zvláštní význam měla jeho hodinová astrologie. Klienti se na něj obraceli s otázkami týkajícími se manželství, majetku, nemoci, cest, obchodu, pohřešovaných osob i politického vývoje.

Lilly podporoval parlamentní stranu, přesto udržoval kontakty s lidmi různých politických postojů. Jeho astrologické obrazy a texty byly později spojovány s velkým požárem Londýna roku 1666. Tvrzení, že požár jednoznačně předpověděl, je však výsledkem interpretace symbolických pasáží, nikoli přesně formulované a jednoznačně datované předpovědi. Po požáru byl v této věci vyslýchán parlamentním výborem.

John Gadbury a George Wharton

John Gadbury patřil k významným anglickým astrologům druhé poloviny 17. století. Zpočátku byl spojen s Williamem Lillym, později se však stal jeho odpůrcem. Jejich spory spojovaly odborné, osobní, náboženské a politické otázky.

Gadbury vydával almanachy, sestavoval horoskopy a psal o astrologických metodách. Jeho kariéra ukazuje, že astrologická komunita nebyla jednotná. Astrologové se přeli o pravidla výkladu, politickou loajalitu i o oprávněnost jednotlivých prognóz.

George Wharton zastupoval v anglické občanské válce monarchistickou astrologii. Ve svých almanaších a polemikách útočil na parlamentní astrology a hájil královskou věc. Politický konflikt se tak promítal přímo do astrologických interpretací týchž nebeských jevů.

Nicholas Culpeper

Nicholas Culpeper byl anglický lékař, bylinář, překladatel a astrolog. Usiloval o zpřístupnění lékařského vědění širší veřejnosti a kritizoval monopol univerzitně vzdělaných lékařů.

Ve svých spisech spojoval:

- léčivé rostliny;
- tradiční humoralní medicínu;
- planetární korespondence;
- astrologickou diagnózu;
- dostupné domácí léčebné postupy.

Jeho *Complete Herbal* přiřazoval rostliny planetám a vysvětloval jejich léčivé účinky prostřednictvím astrologických sympatií a antipatií. Čtenář měl podle Culpepera poznávat planetární povahu rostlin a používat je proti nemocem spojeným s opačnými nebo nepříznivými vlivy.

Culpeperův význam nespočívá pouze v astrologii. Jeho dílo patří také k dějinám popularizace medicíny, sporů o odbornou autoritu a zpřístupňování latinského lékařského vědění v národním jazyce.

Astrologická medicína a případové knihy

Astrologie zůstávala v 17. století součástí lékařské kultury, přestože její význam postupně klesal. Někteří léčitelé a lékaři sestavovali horoskopy pro okamžik, kdy pacient onemocněl, ulehл nebo položil otázku týkající se svého zdravotního stavu.

Dochované případové knihy zaznamenávají otázky spojené s:

- příčinou nemoci;
- předpokládaným průběhem;
- vhodnou léčbou;
- možností uzdravení;
- těhotenstvím a plodností;
- duševními obtížemi;
- podezřením na očarování;
- rodinnými a majetkovými problémy.

Významnými příklady jsou záznamy anglických astrologických lékařů Simona Formana a Richarda Napiera. Jejich činnost začala již na přelomu 16. a 17. století, ale dobře dokládá podobu raně novověké astrologické konzultace.

Horoskop nebyl vždy jediným základem diagnózy. Astrologická interpretace se spojovala s výpovědí pacienta, znalostí tělesných příznaků, humoralní medicínou, léčivými přípravky a sociálními informacemi.

Jean-Baptiste Morin

Jean-Baptiste Morin de Villefranche byl francouzský matematik, astronom, lékař a astrolog. Patří k nejvýznamnějším systematikům astrologie 17. století.

Jeho rozsáhlé dílo *Astrologia Gallica* vyšlo posmrtně roku 1661. Morin se snažil astrologii vytvořit jednotný teoretický základ a očistit ji od některých postupů, které považoval za nesprávné.

Zdůrazňoval zejména:

- vztah planet k astrologickým domům;
- význam vládců domů;
- působení planet podle jejich umístění;
- rozlišení obecných a specifických signifikací;
- nutnost posuzovat celý horoskop;
- význam direkcí a dalších prognostických metod.

Morin odmítal heliocentrismus a hájil geocentrický obraz světa. Jeho systém proto představuje významný pokus zachovat a reformovat tradiční astrologii právě v době, kdy se její kosmologické základy rychle proměňovaly.

Pozdější astrologové označovali některé postupy inspirované jeho dílem jako morinovskou astrologii.

Placidus de Titis

Italský mnich a matematik Placidus de Titis je známý především systémem astrologických domů, který nese jeho jméno. Nebyl jeho úplně prvním tvůrcem, ale přispěl k jeho systematickému výkladu a rozšíření.

Placidův systém rozděluje prostor horoskopu pomocí časových oblouků spojených s denním pohybem nebeské sféry. V pozdější evropské astrologii se stal jedním z nejpoužívanějších systémů domů.

Placidus se pokoušel astrologii vykládat v souladu s dobovou přírodní filozofií a katolickou teologií. Odmítal absolutní fatalismus a nebeským vlivům připisoval spíše přirozené dispozice než nevyhnutelné určení lidských činů.

Rozšíření Placidova systému bylo podpořeno pozdějšími tabulkami domů a v moderní době také jeho zařazením do astrologických výpočetních programů.

Církevní postoje

Křesťanské církve nevystupovaly proti všem formám astrologie stejným způsobem. Často se rozlišovalo mezi:

- astronomickým výpočtem;
- kalendářnictvím;
- obecnými přírodními vlivy;
- lékařskou astrologií;
- předpověďmi počasí;
- individuálním věštěním;
- politickými proroctvími;
- astrologickou magií.

Zvláště problematické byly předpovědi, které údajně určovaly nevyhnutelný lidský osud, zpochybňovaly svobodnou vůli nebo předvíдалy smrt papeže či panovníka.

V katolickém prostředí měly význam papežské dokumenty Sixta V. a Urbana VIII., namířené zejména proti věštecké astrologii a politicky nebezpečným prognózám. Jejich praktické uplatňování však nebylo všude stejné a některé přírodní či lékařské formy astrologie nadále přežívaly.

Také protestantští teologové rozlišovali mezi přípustným studiem přírody a nedovoleným věštěním. Kritika astrologie proto neměla pouze konfesní povahu.

Komety, zatmění a mimořádné úkazy

Komety, zatmění a nové hvězdy byly v 17. století nadále předmětem astrologických výkladů. Mohly být považovány za znamení:

- válek;
- epidemií;
- úmrtí vládců;
- náboženských změn;
- hladomoru;
- politických převratů.

Současně se stávaly předmětem stále přesnějšího astronomického pozorování. Astronomové zkoumali jejich polohu, dráhu, paralaxu a fyzickou povahu.

Velké komety 17. století tak mohly vyvolat dva druhy otázek:

1. Co je daný úkaz a jak se pohybuje?
2. Co znamená pro lidský svět?

Nová astronomie postupně poskytovala stále přesvědčivější odpovědi na první otázku, zatímco oprávněnost druhé byla stále více zpochybňována.

Astrologická meteorologie

Předpovědi počasí zůstávaly pravidelnou součástí almanachů. Astrologové spojovali počasí s:

- fázemi Měsíce;
- vstupy Slunce do znamení;
- planetárními aspekty;
- konjunkcemi;
- zatměními;
- povahou znamení;
- sezónními horoskopy.

Tyto výklady se prolínaly s pozorováním místních klimatických podmínek, tradičními pranostikami a postupně také s používáním teploměru, barometru a meteorologických deníků.

Přechod k moderní meteorologii nebyl jednoduchým nahrazením pozorování astrologií. Někteří autoři používali přístrojová měření společně s tradičními astrologickými pravidly. Teprve v delším vývoji vznikly meteorologické metody založené na systematickém sdílení měřených údajů, fyzice atmosféry a analýze pohybu vzdušných hmot.

Úspěšnost raně novověkých astrologických předpovědí počasí nelze hodnotit jedním obecným soudem. Dochované prognózy se liší přesností, místním určením i způsobem formulace a většinou nebyly systematicky statisticky ověřovány.

Mechanická filozofie

Mechanická filozofie 17. století vysvětlovala přírodní dění pomocí pohybu, hmoty, tvaru, tlaku a mechanických interakcí. Skryté kvality, kosmické sympatie a analogie začaly být mnohými přírodními filozofy pokládány za nedostatečné vysvětlení.

To zasáhlo tradiční astrologii, která často pracovala s kvalitami planet a znamení, aniž by nabízela obecně přijatý fyzikální mechanismus jejich specifického působení.

Obhájci astrologie se pokoušeli poukazovat na známé vztahy mezi nebeskými a pozemskými jevy:

- střídání ročních období;
- příliv a odliv;
- účinky slunečního světla a tepla;
- vztah Měsíce k některým přírodním cyklům.

Z existence obecných slunečních a měsíčních vlivů však nebylo možné bez dalšího odvodit tradiční významy všech planet, znamení, domů a aspektů. Právě tento rozdíl se stal jedním z hlavních bodů kritiky astrologie.

Vědecké společnosti a akademie

Vznik vědeckých společností v 17. století přispěl ke změně hranic uznávaného poznání. Instituce jako londýnská Královská společnost nebo pařížská Akademie věd podporovaly astronomii, fyziku, matematiku, anatomii a experimentální bádání, astrologii však nezařadily mezi své hlavní výzkumné programy.

Nešlo nutně o jediný formální zákaz. Důležitější byla změna odborných standardů a institucionálních priorit. Astrologické otázky postupně přestávaly být považovány za důležitou součást astronomického výzkumu.

Tím se změnilo také profesní postavení astrologů. Zatímco astronom mohl získat místo v observatoři, námořní správě, akademii nebo univerzitě, astrologické poradenství se stále častěji odehrávalo mimo hlavní učené instituce.

Newtonovská fyzika a astrologie

Newtonova fyzika ukázala, že pohyb planet i pozemských těles lze popisovat společnými matematickými zákony. Gravitace zároveň potvrdila, že mezi nebeskými a pozemskými tělesy skutečně existuje fyzikální působení na dálku.

Tato skutečnost však sama o sobě nepotvrzovala tradiční astrologické významy planet. Newtonovská gravitace závisela na hmotnosti a vzdálenosti, nikoli na astrologických vlastnostech znamení, domech, důstojnostech nebo symbolických analogiích.

Někteří astrologové a přírodní filozofové se snažili nové objevy začlenit do představ o nebeských vlivech. Ve vznikajících přírodních vědách však nebyl nalezen obecně přijatý mechanismus, který by vysvětloval specifické vztahy předpokládané tradiční astrologií.

Newtonova fyzika proto astrologii nevyvrátila jediným argumentem, ale podílela se na vytvoření nového obrazu přírody, v němž astrologický systém ztrácel své původní teoretické postavení.

Astrologie a osvícenství

Osvícenská kritika se zaměřovala na pověru, nekritické přijímání autorit a tvrzení, která nebyla dostatečně doložena pozorováním nebo rozumovým důkazem. Astrologie se proto stávala častým příkladem překonaného způsobu myšlení.

Kritici poukazovali na:

- rozpory mezi astrologií;
- neurčitost předpovědí;
- neúspěšné prognózy;
- chybějící mechanismus působení;
- rozdílné systémy domů;
- problém osob narozených ve stejnou dobu;
- změny astronomických a geografických znalostí;
- možnost dodatečného přizpůsobení výkladu.

Osvícenství však astrologii z evropské kultury neodstranilo. Almanachy, lunáře, snáře, prognostiky a lidové kalendáře zůstávaly oblíbené. Některé publikace vypouštěly učenou astrologickou argumentaci, ale zachovávaly tradiční doporučení spojená s Měsícem, počasím, zdravím a zemědělstvím.

Rozdíl mezi učenou a populární kulturou se tak prohluboval.

Pokles univerzitního postavení

Ve středověku a renesanci byla astrologie propojena s astronomií a medicínou na řadě evropských univerzit. V průběhu 17. a 18. století její akademické postavení sláblo.

K příčinám patřily:

- rozpad aristotelské kosmologie;
- rozvoj mechanické fyziky;
- oddělování astronomie od astrologie;
- proměna lékařského vzdělávání;
- kritika astrologického determinismu;
- nové požadavky na pozorování a dokazování;
- vznik specializovaných vědeckých institucí;
- ztráta prestiže veřejných prognostik.

Tento proces nebyl výsledkem jediného experimentu ani jednoho zákazu. Šlo o dlouhodobou institucionální a intelektuální proměnu. Astrologie postupně přestávala být potřebná pro profesní identitu astronoma nebo lékaře.

Přetrvávání v populární kultuře

Ztráta akademického uznání neznamenala zánik astrologie. V 18. století a na počátku 19. století přežívala prostřednictvím:

- lidových kalendářů;

- zemědělských příruček;
- lunárních doporučení;
- soukromých astrologů;
- tradičního léčitelství;
- rukopisných sbírek;
- magických a věšteckých příruček;
- tajných nebo esoterických společností.

Část astrologických znalostí se proměnila ve folklor. Planetární a zodiakální symbolika přežívala i tam, kde uživatelé neznali její učený původ.

V některých oblastech vznikla nepřerušovaná tradice soukromého astrologického poradenství. Jinde byla astrologie v 19. století znovu rekonstruována z historických pramenů, almanachů a okultních nauk.

Regionální rozdíly

Anglie

Anglie byla v 17. století významným centrem veřejné astrologie. Politické konflikty, poměrně rozvinutý tiskový trh a obliba almanachů vytvořily vhodné prostředí pro astrology jako William Lilly, John Gadbury a George Wharton.

Po restauraci monarchie a zejména během 18. století ztrácela učená astrologie prestiž, ale almanachová produkce pokračovala.

Francie

Ve Francii byla astrologie spojena s dvorskou kulturou i s dílem Jeana-Baptista Morina. Centralizace vědeckých institucí a rozvoj pařížské Akademie věd však přispěly k rychlejšímu oddělení profesionální astronomie od astrologie.

Astrologické předpovědi týkající se panovníka mohly být zároveň považovány za politicky nebezpečné.

Itálie

V Itálii přetrvávala astrologie v univerzitní, lékařské a církevní kultuře, současně však podléhala omezením vědeckých a politických forem. Placidus de Titis představuje významný příklad pokusu spojit astrologii s katolickou teologií a přírodní filozofií.

Německé země

V německých zemích měly značný význam kalendáře, prognostiky a konfesně zabarvené výklady nebeských jevů. Astrologické prvky se prolínaly s přírodní filozofií, lékařstvím, pietismem, apokalyptikou i lidovou kulturou.

Habsburská monarchie a české země

V habsburské monarchii navazovala astrologie na renesanční a rudolfínskou tradici. Tištěné kalendáře obsahovaly fáze Měsíce, údaje o planetách, předpovědi počasí a zdravotní či zemědělská doporučení.

V českých zemích se astrologické prvky udržovaly zejména v kalendářní literatuře a lidových představách. Učená astronomie se však stále výrazněji oddělovala od astrologického výkladu.

Srovnání renesanční a raně novověké astrologie

Oblast	Renesanční astrologie	Astrologie 17. a 18. století
Intelektuální rámec	Aristotelismus, novoplatonismus, hermetismus	Mechanická filozofie, nová astronomie a osvícenská kritika
Hlavní prostředí	Dvory, univerzity, lékařství a humanistické kruhy	Almanachy, soukromá praxe, politika a postupně populární kultura
Astronomický obraz	Geocentrismus vedle raného heliocentrismu	Přijetí heliocentrismu a rozvoj matematické fyziky
Politická úloha	Dvorské poradenství a dynastické prognózy	Veřejná propaganda, zvláště za politických a náboženských konfliktů
Medicína	Běžná součást učeného lékařství	Pokračující praxe, ale postupný ústup z odborného vzdělávání
Tisk	Rozmach efemerid a prognostik	Masová produkce almanachů a politických předpovědí
Významné osobnosti	Ficino, Gaurico, Cardano, Dee, Kepler	Lilly, Culpeper, Gadbury, Morin, Placidus
Institucionální postavení	Poměrně silné	Postupně slábnoucí
Kritika	Teologická, humanistická a filozofická	a Metodologická, fyzikální, akademická a osvícenská
Dlouhodobý vývoj	Vrchol společenského vlivu	Oddělení od astronomie a přesun mimo hlavní vědecké instituce

Historické hodnocení

Astrologické prameny poskytují informace o:

- každodenních obavách raně novověkých lidí;
- dějinách lékařské konzultace;
- politické propagandě;
- náboženských konfliktech;
- rozvoji tisku;
- proměně odborné autority;
- vztahu matematiky, astronomie a astrologie;
- vzniku moderních vědeckých institucí;
- představách o osudu, pravděpodobnosti a svobodné vůli.

Při posuzování konkrétních předpovědí je nutné vycházet z textů vydaných před příslušnou událostí. Pozdější tvrzení o úspěšných prognózách mohou být založena na výběru vhodných pasáží, volném výkladu symbolů nebo na dodatečně vzniklých legendách.

Stejně opatrně je třeba zacházet s představou náhlého „zániku“ astrologie. Astrologie nezmizela v okamžiku přijetí heliocentrismu, vzniku vědeckých společností ani vydání Newtonových spisů. Její ústup z učené kultury byl dlouhodobý a regionálně rozdílný proces.

Přehled významných osobností

Osobnost	Období	Význam
Simon Forman	1552–1611	Astrologická medicína a rozsáhlé záznamy konzultací
Richard Napier	1559–1634	Lékařská a hodinová astrologie
Johannes Kepler	1571–1630	Kritika a reforma tradiční astrologie
Tommaso Campanella	1568–1639	Přírodní filozofie, astrologie a politické myšlení
Jean-Baptiste Morin	1583–1656	Systematická francouzská astrologie a <i>Astrologia Gallica</i>
George Wharton	1617–1681	Monarchistická astrologie za anglické občanské války
William Lilly	1602–1681	Hodinová astrologie, almanachy a politické prognostiky
Nicholas Culpeper	1616–1654	Propojení astrologie, bylinářství a dostupné medicíny
John Gadbury	1627–1704	Almanachy, nativní astrologie a politické polemiky
Placidus de Titis	1603–1668	Systematizace systému astrologických domů

Shrnutí

Astrologie raného novověku stála mezi dvěma intelektuálními světy. Navazovala na antickou, arabskou, středověkou a renesanční tradici, ale působila v období, kdy se zásadně měnila astronomie, fyzika, medicína i organizace vědeckého života.

V 17. století měla astrologie stále značný společenský význam. Byla součástí lékařství, kalendářnictví, politické propagandy a soukromého poradenství. V Anglii se během občanské války stala dokonce výrazným prostředkem veřejné politické komunikace.

V průběhu 17. a 18. století se však astronomie a astrologie institucionálně oddělily. Nové fyzikální teorie, vědecké akademie a osvícenská kritika oslabily odborné postavení astrologie.

Ta se postupně přesouvala z univerzit a dvorských institucí do almanachů, populární literatury a soukromé praxe.

Nešlo o jednoduchý přechod od pověry k vědě. Astrologie byla součástí širšího systému dobového vědění a její ústup souvisel s proměnou pojmů důkazu, příčiny, odbornosti a přípustného vědeckého problému.

Výběrová bibliografie

- Capp, Bernard: *Astrology and the Popular Press: English Almanacs 1500–1800*. London: Faber and Faber, 1979.
- Curry, Patrick: *Prophecy and Power: Astrology in Early Modern England*. Cambridge: Polity Press, 1989.
- Dooley, Brendan: *The Social History of Skepticism: Experience and Doubt in Early Modern Culture*. Baltimore: Johns Hopkins University Press, 1999.
- Geneva, Ann: *Astrology and the Seventeenth Century Mind: William Lilly and the Language of the Stars*. Manchester: Manchester University Press, 1995.
- Grafton, Anthony: *Cardano's Cosmos: The Worlds and Works of a Renaissance Astrologer*. Cambridge, MA: Harvard University Press, 1999.
- Hunter, Michael: *The Decline of Magic: Britain in the Enlightenment*. New Haven: Yale University Press, 2020.
- Kassell, Lauren: *Medicine and Magic in Elizabethan London: Simon Forman, Astrologer, Alchemist, and Physician*. Oxford: Clarendon Press, 2005.
- Lawrence-Mathers, Anne: *Medieval Meteorology: Forecasting the Weather from Aristotle to the Almanac*. Cambridge: Cambridge University Press, 2019.
- Lilly, William: *Christian Astrology*. London, 1647.
- MacDonald, Michael: *Mystical Bedlam: Madness, Anxiety, and Healing in Seventeenth-Century England*. Cambridge: Cambridge University Press, 1981.
- Morin de Villefranche, Jean-Baptiste: *Astrologia Gallica*. The Hague, 1661.
- Rutkin, H. Darrel: *Sapientia Astrologica: Astrology, Magic and Natural Knowledge, ca. 1250–1800*. Cham: Springer.
- Thomas, Keith: *Religion and the Decline of Magic: Studies in Popular Beliefs in Sixteenth- and Seventeenth-Century England*. London: Weidenfeld and Nicolson, 1971.
- Thorndike, Lynn: *A History of Magic and Experimental Science*. Vol. VII–VIII. New York: Columbia University Press, 1958.
- Wedel, Theodore Otto: *The Mediaeval Attitude toward Astrology, Particularly in England*. New Haven: Yale University Press, 1920.

Související pojmy: dějiny astrologie · efemeridy · Johannes Kepler · renesanční astrologie · reformace · Tycho Brahe · William Lilly.

Astrologie událostí

disciplína

Vymezení

Astrologie událostí je astrologická disciplína zabývající se horoskopy sestavenými pro čas a místo konkrétní události. Takový horoskop má symbolicky popisovat povahu události, její aktéry, průběh, důsledky a případně další vývoj.

Předmětem výkladu mohou být například:

- podpis smlouvy;
- zahájení podnikání;
- vznik instituce;
- první setkání;
- sňatek;
- zahájení cesty;
- veřejné vystoupení;
- vyhlášení rozhodnutí;
- začátek vojenského konfliktu;
- nehoda nebo přírodní pohroma;
- objev, vynález nebo zveřejnění informace;
- zahájení stavby;
- spuštění technického zařízení či služby.

Na rozdíl od elekční astrologie se zde čas zpravidla nevybírá předem. Astrolog vykládá okamžik, v němž událost skutečně nastala. Pokud byl okamžik zvolen astrologicky, stává se uskutečněná elekce zároveň horoskopem události.

Astrologie událostí bývá označována také jako astrologie počátků nebo anglickým termínem *inceptional astrology*. Její hranice vůči elekční, horární a mundánní astrologii nejsou v historických pramenech vždy jednoznačné.

Událost jako astrologický počátek

Základním předpokladem astrologie událostí je, že určitý děj může mít symbolický „okamžik narození“. Horoskop tohoto okamžiku se potom interpretuje jako obraz počínajícího procesu.

Tato analogie však není použitelná stejně na všechny události. Některé mají jasně vymezený začátek, například:

- vzlet letadla;
- podpis smlouvy;
- zahájení soudního jednání;
- otevření provozovny;
- pronesení veřejného prohlášení.

Jiné se vyvíjejí postupně a žádný jediný okamžik jejich úplný počátek nevystihuje. Platí to například pro:

- hospodářskou krizi;
- epidemii;
- společenské hnutí;
- dlouhodobý politický konflikt;
- postupně vznikající organizaci;

- vědecký objev vytvořený řadou dílčích kroků.

V takových případech může být nutné pracovat s několika horoskopy odpovídajícími různým fázím události.

Terminologie

Pojem horoskop události je širší než pojem horoskop počátku.

Horoskopem události může být mapa sestavená pro kterýkoli přesně určený děj, například dopravní nehodu nebo okamžik zveřejnění výsledku. Horoskop počátku se vztahuje konkrétně k zahájení procesu, jenž má pokračovat v čase.

V anglické literatuře se objevují výrazy:

- *event chart* – horoskop události;
- *inception chart* – horoskop počátku;
- *event astrology* – astrologie událostí;
- *inceptional astrology* – astrologie počátků;
- *catarchic astrology* – katarchetická astrologie.

Poslední termín má historicky širší význam a může zahrnovat eleckce, otázky i výklad zahájených činností.

Astrologie událostí v dnešním členění není zcela jednotnou historickou disciplínou. Jde spíše o moderní zastřešující označení pro postupy, které byly dříve rozptýleny mezi katarchetickou, eleckní, horární a mundánní astrologii.

Historický vývoj

Mezopotámské předpoklady

Mezopotámská astrologie vykládala nebeská znamení ve vztahu k pozemským událostem, zejména k osudu panovníka a říše. Zatmění, pohyb planet, meteorologické jevy a další úkazy byly spojovány s válkami, změnami vlády, neúrodou nebo jinými kolektivními událostmi.

Nešlo ještě o soustavné sestavování horoskopů jednotlivých událostí v pozdějším smyslu. Důležitý však byl předpoklad, že nebeská situace a pozemský děj mohou tvořit významově propojený celek.

Helénistická katarchetická astrologie

Přímější kořeny astrologie událostí lze nalézt v helénistické katarchetické astrologii. Řecké slovo *katarché* označuje počátek nebo zahájení.

Pátá kniha Dorotheova *Carmen Astrologicum* pojednává o cestách, sňatcích, obchodních záležitostech, stavbách, zprávách a dalších činnostech. Některé pasáže se týkají volby okamžiku, jiné výkladu již vzniklé situace nebo konkrétní otázky.

Podobně třetí kniha Héfaistiónových *Apotelesmatik* obsahuje látku vztahující se k počátkům činností, výkladu událostí a výběru vhodných okamžiků.

Moderní rozlišení mezi:

- výběrem času;

- otázkou;
- horoskopem uskutečněného počátku;
- horoskopem náhlé události

nebylo v antických textech vždy provedeno stejně důsledně.

Perská a islámská astrologie

V perské a arabsky psané astrologii se dále rozvíjely metody pro výklad počátků, otázek a veřejných událostí. Významnými autory byli například Mášá'alláh, Sahl ibn Bišr, Abú Ma'shar a Abú 'Alí al-Chajját.

Astrologové posuzovali:

- začátky cest;
- uzavírání smluv;
- převzetí úřadu;
- zahájení vlády;
- výstavbu měst;
- vojenská tažení;
- zprávy a poselstva;
- obchodní a majetkové záležitosti.

Techniky pracovaly s ascendentem, jeho vládcem, Měsícem, tematickými domy, aplikacemi, recepcemi a planetárními důstojnostmi. Stejně principy se později staly základem evropské horární a elekční astrologie.

Středověká a renesanční Evropa

Prostřednictvím latinských překladů pronikly tyto postupy do středověké Evropy. Horoskopy byly sestavovány pro korunovace, sňatky, vojenské výpravy, stavby, cesty, smlouvy a další významné počátky.

Guido Bonatti, Abraham ibn Ezra a další autoři rozvíjeli nauku o tom, jak vykládat již zahájenou událost a jak předem vybrat vhodný okamžik. Obě činnosti zůstávaly úzce spojeny.

V renesanci a raném novověku byly horoskopy událostí používány také pro:

- první projevy nemoci;
- politická shromáždění;
- náboženské konflikty;
- veřejná prohlášení;
- bitvy;
- požáry a katastrofy;
- astronomické objevy.

Moderní období

Moderní astrologie rozšířila oblast událostních horoskopů o nové druhy počátků, například:

Vážení čtenáři, právě jste dočetli ukázkou z knihy ***Encyklopedie astrologie***.
Pokud se Vám ukázka líbila, na našem webu si můžete zakoupit celou knihu.